ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

THE RELATIONSHIP BETWEEN GOODWILL OBTAINING FROM BUSINESS ACQUISITION AND PROFITABILITY OF LISTED FIRMS IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND (SET)

ลัคนา พูลเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ลัคนา พูลเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Relationship between Goodwill Obtaining from Purchasing Business and Profitability of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand (SET)
ชื่อ - นามสกุล	นางลัคนา พูลเจริญ
วิชาเอก	การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย ประเสริฐศรี, Ph.D.
ปีการศึกษา	2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์พนารัตน์ ปานมณี, Ph.D.)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, D.B.A.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย ประเสริฐศรี, Ph.D.)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะบริหารธุรกิจ
(รองศาสตราจารย์ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, D.B.A.)
วันที่ 10 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2556

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ชื่อ-สกุล	นางลัคนา พูลเจริญ
วิชาเอก	การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย ประเสริฐศรี, Ph.D.
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้แนวคิดว่าการซื้อธุรกิจจะก่อให้เกิดผลดีแก่องค์กรโดยค่าความนิยมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการจ่ายเพื่อคาดหวังถึงกำไรส่วนเกินหรือผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2550-2552 พบกลุ่มตัวอย่างจำนวน 208 ตัวอย่าง ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน และบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน คือการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนที่ใช้คืออัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำกำไร

ผลการวิจัยพบว่าค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นแต่ค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วย อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ จำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่ามีความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกัน

คำสำคัญ ค่าความนิยม การซื้อธุรกิจ ความสามารถในการทำกำไร

Thesis Title	The Relationship between Goodwill Obtaining from Business Acquisition and Profitability of Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand (SET)
Name-Surname	Mrs.Lakana Poolchareon
Major Subject	Accounting
Thesis Advisor	Assistant ProfessorWanchai Prasertsri, Ph.D.
Academic Year	2012

ABSTRACT

The purpose of this study was to study relationship between goodwill obtaining from business acquisition and profitability of listed firms in the Stock Exchange of Thailand (SET) under the conceptual study exploring that acquisition of company will result in bettering the organizational performances. The study extends that originating goodwill was paid for expectation of gaining future contribution profits or benefits.

The study used secondary data of listed companies in SET during 2007-2009. There were 208 samples excluding financial business and rehabilitating companies. In data analysis, the study uses Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Multiple Regression Analysis, Multivariate Multiple Regression Analysis (MMRA) in order to describe the relationship between goodwill obtaining from business acquisition and profitability. The ratios used for ratio analysis encompass gross profit margin, operating profit margin, net profit margin, return on investment (ROI), return on equity (ROE), and average of profitability ratios.

The results indicate that the goodwill is positively correlated with profitability by measuring the return on equity. In contrast, the goodwill does not have correlation with the gross profit margin, operating profit margin, net profit margin and return on investment. Furthermore, the results from Comparison of mean of profitability of listed firms measured by gross profit margin also revealed that seven types of different industries have different profitability.

Keywords: goodwill business acquisition profitability

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ประเสริฐศรี อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ตรวจทาน ตลอดจนความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดีต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสมอมา ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาส อังศุโชติ อาจารย์ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล ที่ท่านกรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในงานวิจัย ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.ชนงกรณ์ กุลฑลบุตร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและความรู้ที่มีประโยชน์ซึ่งมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ตั้งแต่การศึกษาขั้นต้นจนถึงปัจจุบันทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงความอดทน โอกาสในการเรียนรู้สิ่งที่มีประโยชน์นอกตำราเรียนจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งให้แก่ข้าพเจ้า

ประการสุดท้ายขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัวทุกท่าน สำหรับความรักความห่วงใย ที่มอบให้แก่ข้าพเจ้าเพื่อเสริมสร้างสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจที่ดีตลอดมาขอบคุณพี่และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดเวลาการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยเช่นกันซึ่งประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ข้าพเจ้าขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ลัคนา พูลเจริญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ซ

สารบัญภาพ ..... ฌ

บทที่ 1

1.บทนำ.....

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 4

1.3 สมมติฐานการวิจัย 4

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 4

1.5 คำจำกัดความในการวิจัย 5

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 6

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 7

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

2.1 ค่าความนิยม..... 8

2.2 การซื้อธุรกิจ 17

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการทำกำไร 22

2.4 ทฤษฎีกำไร 27

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับงบการเงิน..... 31

2.6 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย..... 34

2.7 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 45

สารบัญ

บทที่ หน้า

3. วิธีดำเนินการวิจัย 55
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 55
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 56
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล 56
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 57
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
4.1 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นเชิงพรรณนา..... 59
4.2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน 68
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 75
5.1 สรุปผลการวิจัย..... 76
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย..... 77
5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย..... 79
5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวเนื่องในอนาคต..... 80
บรรณานุกรม 81
ภาคผนวก 84
ประวัติผู้เขียน..... 89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปรายละเอียดการจัดทำงบการเงินจำแนกตามผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี.....	9
2.2	การพิจารณาคุณสมบัติของบริษัทที่ยื่นคำขอเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	14
2.3	โครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ	23
4.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายปี	61
4.2	ชื่อบัญชีที่ทำการเปิดเผยรายการค่าความนิยม	62
4.3	ลักษณะการเปิดเผยรายการค่าความนิยม	63
4.4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มและหมวดอุตสาหกรรมจำแนกรายปี	64
4.5	สถิติเชิงพรรณนาของค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจำแนกตามปี	67
4.6	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม	69
4.7	การทดสอบสมมติฐานตามวิธี Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA	72
4.8	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยของประชากรของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ตามวิธี MMRA	72
4.9	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตรากำไรขั้นต้นจำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	77
4.10	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตรากำไรจากการดำเนินงาน จำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	78
4.11	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตรากำไรสุทธิจำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	79
4.12	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน จำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	80
4.13	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น จำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	81

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	17

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การถดถอยของเศรษฐกิจในปัจจุบันช่วงวิกฤตที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารในการนำพาธุรกิจให้อยู่รอดบนขวากหนามสารพัดรูปแบบ อาทิ เสียเปรียบคู่แข่งขัน ยอดขายตก ลูกหนี้เก็บเงินไม่ได้ เจ้าหนี้เร่งรัดหนี้ ขาดทุน ขาดสภาพคล่อง ท้ายที่สุดก็คือ การเลิกกิจการ หากท่านประสบปัญหาดังกล่าวท่านเป็นผู้บริหารจะทนรอจนกระทั่งเลิกกิจการ หรือหาหนทางแก้ปัญหาเสียก่อนที่เหตุการณ์ท้ายสุดจะเกิดขึ้น แนวทางแก้ปัญหามีหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบหนึ่งคือ “การควบรวมกิจการหรือการซื้อธุรกิจ” แต่อย่างไรก็ตามการกระทำดังกล่าวก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ตลอดจนข้อกฎหมายซึ่งเป็นอุปสรรค

การควบรวมกิจการมีความสำคัญอย่างมากต่อความอยู่รอดของธุรกิจหากการควบรวมประสบความสำเร็จ กลุ่มบริษัทที่ควบรวมกันหวังว่าหลังจากมีการควบรวมกิจการแล้วจะทำให้สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ผนวกทักษะ เทคโนโลยี และความสามารถในการดำเนินการเข้าด้วยกัน ลดการแข่งขัน รวมถึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากความสามารถของแต่ละกิจการที่มารวมกันทั้งในด้านทรัพย์สิน ทักษะ เทคโนโลยี การตลาด ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ (พัชรินทร์ ไตรรัตน์รุ่งเรือง, 2552)

การซื้อกิจการเป็นกลยุทธ์ขององค์กรที่ต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ถือหุ้น ผู้บริโภค ในอนาคตการควบรวมกิจการหรือการซื้อธุรกิจจะเพิ่มมากขึ้นจากการที่บริษัทไทยไปซื้อกิจการหรือไปร่วมทุนกับบริษัทในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในเอเชียหรือแม้แต่ในยุโรป ก็เริ่มเห็นมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันบริษัทที่อยู่ในประเทศไทยอาจจะมีบริษัทจากต่างประเทศหรือที่อยู่ในเมืองไทยเข้ามาซื้อกิจการร่วมทุนกันมากขึ้น เหตุผลการซื้อกิจการบริษัทหลายแห่งในช่วงระยะ 1-2 ปีนี้ว่าเพื่อสร้างธุรกิจให้เจริญเติบโตและช่วยกระจายความเสี่ยง นอกจากนี้ยังทำให้มีอสังหาริมทรัพย์เพิ่มเติม ส่งผลทำให้ธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้นซึ่งตรงกับเป้าหมายของบริษัทที่ต้องการเติบโตเป็นเท่าตัวในทุก ๆ 5 ปี มักขึ้นอยู่กับจังหวะและโอกาสของแต่ละธุรกิจว่ามีเป้าหมายเป็นอย่างไร เช่น บริษัทตั้งเป้าหมายเติบโตทุกปีและช่วยลดต้นทุนและระบบโลจิสติกส์ ตัวอย่างเช่น บมจ.ไมเนอร์อินเตอร์เนชั่นแนล (MINT) ซื้อกิจการบริษัท Oak Apartment Management เจ้าของโรงแรมแกรนด์ โฮเต็ล และร้านอาหาร Ribs and Rumps ในออสเตรเลีย เมื่อปี 2554 ส่วนภายในประเทศยังเข้าถือหุ้น 31% มูลค่าเงินลงทุน 1,097 ล้านบาท ในร้านอาหารเอสแอนด์พี กับ บมจ.เอส แอนด์ พี ซินดิเคท (S&P) และซื้อโรงแรมบุณฑริกา

วิลล่า แอนด์ สวีท หนึ่งในโรงแรมระดับหรู บนหาดลายัน จ.ภูเก็ต ใช้เงินลงทุน 2,000-3,000 ล้านบาท เหตุผลที่ทำให้ MINT มีนโยบายซื้อกิจการอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถสร้างธุรกิจให้เติบโตปีละ 15-20% ซึ่งเติบโตกว่าธุรกิจที่สร้างขึ้นเองที่เติบโตเพียง 12% ผลลัพธ์ทำให้มีกำไรสุทธิครึ่งปีแรกปีนี้ 1,639 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 49% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า (www.set.or.th/th/market/)

หากเราจะมองถึงนักลงทุนที่มีฐานะเป็นหน่วยงานธุรกิจหนึ่ง การที่หน่วยงานธุรกิจ จะตัดสินใจลงทุนในธุรกิจหรือเข้าซื้อเงินลงทุนของกิจการใดนั้น แน่นอนว่าย่อมมีวัตถุประสงค์ในการลงทุนเป็นต้นว่าเพิ่มขนาดและศักยภาพของธุรกิจ การกระจายความเสี่ยงของธุรกิจการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเกิดการประหยัดต่อขนาด เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกิจการที่ทำการรวมธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การรวมธุรกิจ ภายในเนื้อหาที่กล่าวไว้ว่าสินทรัพย์ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมาต้องประกอบกันขึ้นเป็นธุรกิจ หากสินทรัพย์ที่ได้มาไม่ใช่หน่วยธุรกิจ กิจการที่นำเสนอรายงานต้องบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการซื้อสินทรัพย์ กิจการต้องบันทึกบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจโดยถือปฏิบัติตามวิธีซื้อโดยระบุผู้ซื้อ กำหนดวันที่ซื้อ รับรู้และวัดมูลค่าของสินทรัพย์ที่ได้มาที่ระบุได้หนี้สินที่รับมาและส่วนของผู้ที่ไม่มีอำนาจควบคุมในผู้ถูกซื้อ และรับรู้และวัดมูลค่าของค่าความนิยมหรือกำไรจากการต่อรองราคาซื้อ(สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

ค่าความนิยมเป็นจำนวนเงินที่ผู้ซื้อธุรกิจยอมจ่ายออกไปเพื่อแลกกับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่จะได้รับกลับคืนมาสู่กิจการในอนาคต เสมือนสิ่งบ่งชี้ว่ากิจการที่ได้ซื้อมานั้นมีศักยภาพในการดำเนินงาน โดยอาจเกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่ไม่สามารถระบุได้อย่างเด่นชัด เช่น ชื่อเสียงที่มีมาช้านานของกิจการ ความสามารถของผู้บริหาร สิทธิพิเศษทางการค้า ฯลฯ (ชลชิชา นาคาวิสุทธิ์, 2547) ค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ากิจการที่ได้ซื้อมามีศักยภาพในการดำเนินงานที่ดี โดย (George และ Norman , 1974 อ้างใน ศิรดา นวลประดิษฐ์, 2547) ได้ให้ความหมายของค่าความนิยมไว้ในหนังสือ Accounting for Goodwill กล่าวคือ ค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจเป็นมูลค่าส่วนเกินของการประมาณการกำไรในอนาคตของธุรกิจที่สูงกว่าอัตราผลตอบแทนในส่วนของเจ้าของเมื่อพิจารณาภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน อีกทั้งยังเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าของค่าความนิยมกับความสามารถในการทำกำไรว่า การจ่ายซื้อค่าความนิยม (ต้นทุนการซื้อธุรกิจที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่ระบุได้) เกิดขึ้นเนื่องจากการคาดการณ์ถึงกำไรซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน กิจการที่ถูกซื้อโดยส่วนใหญ่มิได้ถือว่าเป็นการรักษากลุ่มของสินทรัพย์ให้คงอยู่แต่ถือว่าเป็นการคงไว้ซึ่งกำไรในอนาคต ดังนั้นในการซื้อธุรกิจซึ่งกิจการคาดหวังว่ากำไรอยู่ในอัตราปกติก็จะไม่มีการซื้อสำหรับส่วนที่เกินกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิซึ่งจะถือเป็นค่า

ความนิยมอย่างแน่นอน จึงอาจกล่าวได้ว่าการจ่ายเงินสำหรับการคาดหวังในกำไรที่สูงขึ้นถือเป็นการจ่ายซื้อสำหรับค่าความนิยมของกิจการที่ซื้อมา

ในอดีตที่ผ่านมามีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไร (Chauvin and Hirschey, 1994 อ้างถึงใน ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล, 2548; ศิรดา นวลประดิษฐ์, 2547) จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรสุทธิที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร และต่อมามีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการวัดผลการดำเนินงานโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินซึ่งจัดขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง (ศิรดา นวลประดิษฐ์, 2547) จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรที่เป็นการวัดผลการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และต่อมามีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล, 2548) จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในอนาคตแต่ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับกระแสเงินสดในอนาคต

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการรวมตัวกันเป็นหนทางที่จะแก้ไขปัญหา โดยการซื้อธุรกิจจะทำให้ขนาดของสินทรัพย์ใหญ่ขึ้น มีฐานะการเงินแข็งแกร่งขึ้น การซื้อธุรกิจไม่เพียงแต่เป็นการรวมสินทรัพย์ที่มีตัวตนเท่านั้น แต่เป็นการรวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตนด้วย เช่น สัมปทานต่าง ๆ ที่ได้รับจากภาครัฐบาลลิขสิทธิ์ หรือสิทธิบัตร และค่าความนิยม ค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจเป็นตัวแสดงถึงศักยภาพหรือความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้นอันเป็นผลตอบแทนจากการซื้อธุรกิจ รวมทั้งการได้รับรายได้ส่วนเกินจากกิจการที่ซื้อมาส่งผลให้มีโอกาสได้รับกำไรเฉลี่ยที่เกินปกติ จึงเป็นแนวคิดให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษารายการค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยตัวแปรที่สนใจศึกษาตัวแปรอิสระ : ตัวแปรอธิบาย คือค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจ โดยเป็นค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจของกิจการหลังจากหักค่าเผื่อการด้อยค่าออกแล้วทั้งนี้ได้ปรับมูลค่าของค่าความนิยมในรูปสัดส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม เนื่องจากค่าความนิยมที่รวบรวมได้นั้นมีแหล่งที่มาจากบริษัทที่มีความแตกต่างกันในด้านขนาดของกิจการ

ค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้จ่ายซื้อที่มีต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานและผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นตามมาในภายหลังจากการซื้อธุรกิจดังนั้นค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความสามารถในการทำกำไร จึงเป็นที่มาของสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่1 H_1 : ค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ซึ่งมีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจะไม่รวมถึงหน่วยลงทุน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน อันได้แก่ หมวดธนาคาร หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ และหมวดประกันภัยและประกันชีวิต

2. การวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลงบการเงินของกลุ่มตัวอย่างที่มีรอบระยะเวลาบัญชีประจำปี พ.ศ. 2550-2552

3. งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของกลุ่มตัวอย่าง จะต้องแสดงรายการค่าความนิยม เนื่องมาจากมีการรวมกิจการ ทั้งนี้รายการค่าความนิยมอาจแสดงในส่วนต่าง ๆ ของงบดุลดังนี้

3.1 แสดงรายการแยกต่างหาก ในหมวดสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

3.2 แสดงรายการเป็นยอดรวมเดียวกันกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น ๆ ในหมวดสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และเปิดเผยรายละเอียดของรายการค่าความนิยมในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

3.3 แสดงรายการเป็นยอดรวมเดียวกันกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ของงานวิจัยครั้งนี้คือค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจที่เปิดเผยในงบการเงินประจำปี รายการค่าความนิยมที่เกิดขึ้นของแต่ละบริษัทอาจไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้เพราะความแตกต่างกันของขนาดบริษัท ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลอยู่บนฐานเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้จึงใช้สินทรัพย์รวมของบริษัทที่เกิดรายการค่าความนิยมเป็นฐานของตัวแปรอิสระ

$$\text{ตัวแปรอิสระบนฐานสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ค่าความนิยมสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวด}}$$

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ของงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรดังนี้

1. อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)
2. อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)
3. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)
4. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return On Investment : ROI)
5. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE)

1.5 คำจำกัดความในการวิจัย

ค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจ หมายถึง มูลค่าคงเหลืออยู่ของต้นทุนการรวมธุรกิจหลังจากหักด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หนี้สิน สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นที่ระบุได้ของผู้ถูกซื้อแล้ว (ดุษฎี และ วรศักดิ์, 2550)

การซื้อธุรกิจ หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ซื้อเข้าควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานเพื่อร่วมรับความเสี่ยงและประโยชน์จากการรวมกิจการ (ดุษฎี และ วรศักดิ์, 2550)

ความสามารถในการทำกำไร หมายถึง ความสามารถที่วัดได้จากอัตราส่วน เช่น อัตรากำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย อัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ธารินี พงศ์สุพัฒน์, 2551)

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง บริษัทที่มีหุ้นได้รับการจดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ทำการซื้อขายได้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (POEMS, 2552 : ออนไลน์) ที่แสดงรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจตามวิธีซื้อธุรกิจ (Purchase method) ไว้ในงบดุลหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2552 โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ หน่วยลงทุน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

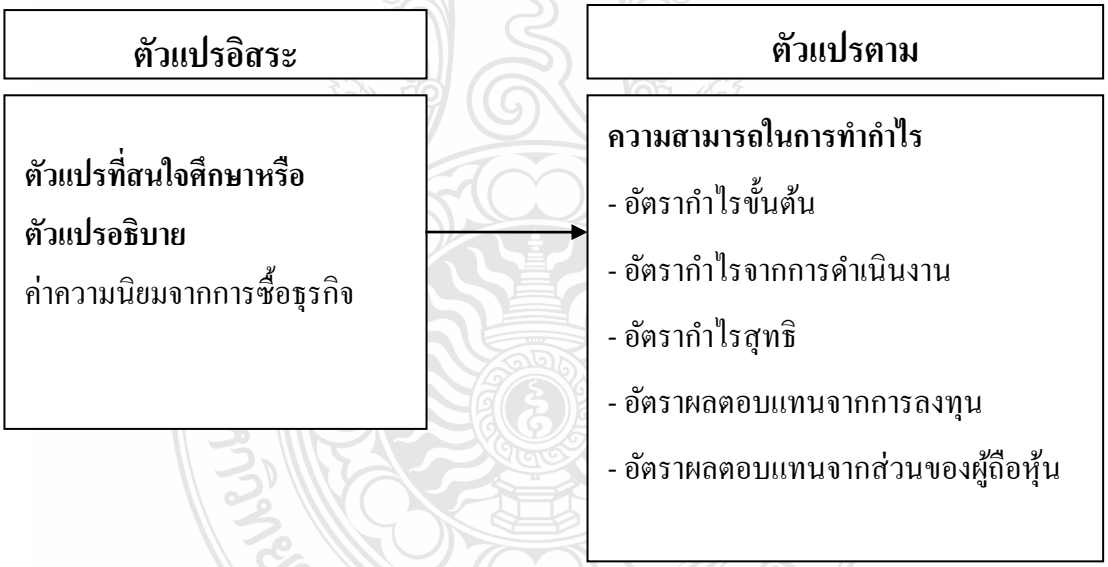

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการลงทุน

2. ผู้ใช้งบการเงินได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปช่วยในการตัดสินใจคาดการณ์ถึงผลการดำเนินงานในอนาคต สภาพคล่องของกิจกรรมดำเนินงานในกิจการที่แสดงมูลค่าความนิยมเอาไว้ เพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจถึงผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตได้ดี

3. เป็นข้อมูลสำหรับนักลงทุนที่ต้องการลงทุนในหุ้นของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นแนวทางในการศึกษาขั้นต่อไปเกี่ยวกับรายการค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจ เช่น การศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติทางบัญชีของรายการค่าความนิยมว่าได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่ได้กำหนดไว้อย่างไรบ้าง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ค่าความนิยมถือเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ได้จากการรวมธุรกิจตามวิธีซื้อธุรกิจ (Purchase Method) ดังนั้นมูลค่าของค่าความนิยมที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินจึงเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งบการเงินควรให้ความสนใจไม่น้อยไปกว่าสินทรัพย์ประเภทอื่นของกิจการ เพราะต้นทุนที่จ่ายเกินไปจากมูลค่ายุติธรรมนั้นเป็นการคาดหวังถึงผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายหลังจากการรวมธุรกิจไปแล้ว อีกทั้งเชื่อว่าจะส่งผลต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในอนาคตด้วยเช่นกัน (สมเดช โรจน์คุรีเสถียร, 2544) ดังนั้นในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจตามวิธีซื้อธุรกิจรวมถึงความสามารถในการทำกำไร จากตำราวิชาการ เอกสาร วารสาร หรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่งประมวลความรู้ที่ได้รับจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ค่าความนิยม

2.2 การซื้อธุรกิจ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการทำกำไร

2.4 ทฤษฎีกำไร

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับงบการเงิน

2.6 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.7 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ค่าความนิยม (Goodwill)

2.1.1 นิยามและลักษณะของค่าความนิยม

ได้มีหน่วยงานสถาบันทางวิชาชีพการบัญชีต่าง ๆ ตลอดจนตำรา บทความและเอกสารทางการบัญชี ได้ให้คำจำกัดความและลักษณะของค่าความนิยมไว้ ดังนี้

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Committee : IASC) เป็นองค์กรซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากองค์กรทางวิชาชีพ โดยดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการบัญชีเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันใน

ระดับโลก ได้ทำการออกมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 22 เรื่องการรวมธุรกิจ (IAS No. 22, Business Combinations) ฉบับปรับปรุงปี ค.ศ. 1998 โดยมีสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันวิชาชีพทางการบัญชีที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทย ได้อ้างอิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 22 (IAS NO.22) นี้ เพื่อใช้จัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญไม่แตกต่างกัน

มาตรฐานการบัญชีทั้ง 2 ฉบับได้กล่าวถึงลักษณะค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจว่าเป็นจำนวนต้นทุนการซื้อธุรกิจที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่ระบุได้ สามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ ณ วันซื้อเฉพาะส่วนของผู้ถือ ซึ่งจำนวนเงินนี้ผู้ซื้อจ่ายเพื่อแลกกับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับจากผลผนึกของสินทรัพย์ที่ระบุได้หรือที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ที่ไม่เข้าเงื่อนไขการรับรู้ในงบดุล ผลผนึกของสินทรัพย์ที่ระบุได้เกิดขึ้นเมื่อสินทรัพย์ที่ระบุได้ต่าง ๆ ทำงานสัมพันธ์และสอดคล้องกันในลักษณะที่ทำให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจโดยรวมที่ได้รับสูงกว่าผลรวมของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่จะได้จากการทำงานของสินทรัพย์แต่ละรายการแยกจากกัน ต้องรับรู้ค่าความนิยมนี้เป็นสินทรัพย์และแสดงด้วยราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมตามวิธีเส้นตรงและค่าเผื่อการด้อยค่า (ถ้ามี) โดยค่าตัดจำหน่ายแสดงเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดอย่างเป็นระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยม กิจการต้องทำการประมาณระยะเวลาการตัดจำหน่ายที่ดีที่สุดที่ผู้ซื้อคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากค่าความนิยม โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมจะไม่เกิน 20 ปี นับจากวันที่เริ่มรับรู้ค่าความนิยมเว้นแต่จะมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่าการตัดจำหน่ายวิธีอื่นเหมาะสมกว่าภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่จึงจะให้ใช้วิธีอื่นที่เหมาะสมกับรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่ผู้ซื้อคาดว่าจะได้รับจากค่าความนิยมนั้น

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันวิชาชีพบัญชีสถาบันเดียวในประเทศไทยมีนโยบายในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีโดยอิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards) เป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของไทย ทำให้มาตรฐานการบัญชีของไทยที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ สำหรับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับค่าความนิยมในประเทศไทยได้ถูกระบุอยู่ในมาตรฐานการบัญชีไทย ฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2543 โดยมีเนื้อหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 22 เรื่องการรวมธุรกิจฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญไม่แตกต่างกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจโดยวิธีซื้อเกิดขึ้นเมื่อต้นทุนการซื้อธุรกิจมากกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิของ

กิจการที่ถูกซื้อ กิจการต้องรับรู้ค่าความนิยมดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ในงบดุลด้วยราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าและให้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมอย่างเป็นระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมนั้น โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมจะไม่เกิน 20 ปี นับจากวันที่เริ่มรับรู้ค่าความนิยมดังกล่าวหากไม่มีหลักฐานเป็นอย่างอื่น ในการตัดจำหน่ายค่าความนิยมและรับรู้ค่าตัดจำหน่ายที่เกิดขึ้นเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละงวดให้ใช้วิธีเส้นตรงเว้นแต่กรณีที่มีหลักฐานสนับสนุนการตัดจำหน่ายโดยใช้วิธีอื่นให้เลือกวิธีการตัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับจากค่าความนิยมนั้น

Financial Accounting Standards Board (FASB) เป็นหน่วยงานหลักที่กำหนดหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมาตรฐานการบัญชีเรื่องการรวมธุรกิจที่ใช้อยู่ในปัจจุบันถูกระบุอยู่ในมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 141 “Business Combinations” มีผลบังคับใช้หลังวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2544 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้ยกเลิกวิธีรวมธุรกิจแบบรวมส่วนได้เสีย (Pooling of Interests Method) ทำให้กิจการต่าง ๆ ต้องหันมาใช้วิธีรวมธุรกิจแบบการซื้อธุรกิจ (Purchase Method) ซึ่งจะก่อให้เกิดค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจหากต้นทุนการซื้อธุรกิจสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ของกิจการในอดีตที่ผ่านมาค่าความนิยมจะถูกรับรู้เป็นสินทรัพย์และมีการตัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมนั้นในระยะเวลาไม่เกิน 40 ปี อย่างไรก็ตาม FASB ได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 142 “Goodwill and Intangible Assets” มีผลบังคับใช้หลังวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2544 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการยกเลิกการตัดจำหน่ายค่าความนิยมตามอายุการให้ประโยชน์ ดังนั้นรายการค่าความนิยมจะถูกบันทึกเป็นสินทรัพย์ในงบการเงินและมีเพียงการประเมินการด้อยค่าในแต่ละปีเท่านั้น ในมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 141 เรื่องการรวมธุรกิจ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของค่าความนิยมไว้ในภาคผนวก B ถึงคุณสมบัติของค่าความนิยมซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

1. ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิของกิจการที่ถูกซื้อกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิของกิจการที่ถูกซื้อ ณ. วันซื้อกิจการ

2. มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ไม่ได้มีการรับรู้โดยกิจการที่ถูกซื้อ ณ. วันที่ซื้อกิจการ เนื่องจากไม่เข้าเกณฑ์ในการรับรู้รายการซึ่งมีสาเหตุมาจากการห้ามรับรู้รายการดังกล่าวหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการรับรู้รายการไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ

3. มูลค่ายุติธรรมของการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going-Concern) ของกิจการที่ถูกซื้อ การดำเนินงานต่อเนื่องจะแสดงถึงความสามารถของกิจการที่ตั้งขึ้นในการได้รับอัตราผลตอบแทน (Rate of Return) ที่สูงอันเนื่องมาจากการนำสินทรัพย์สุทธิมาใช้ประกอบเข้าด้วยกันซึ่งเป็นมูลค่าจากผลผนึก

ภายใน (Synergies) ของสินทรัพย์สุทธิและประโยชน์อื่น เป็นต้นว่า ปัจจัยจากตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์อาจทำให้ได้รับกำไรจากการผูกขาดหรือการถูกกีดกันทางการค้าจากคู่แข่งขันที่มีศักยภาพ

4. มูลค่ายุติธรรมของผลผนึกภายในที่คาดไว้และประโยชน์อื่น ๆ จากการรวมธุรกิจและการได้รับสินทรัพย์สุทธิของกิจการที่ถูกซื้อ ผลผนึกภายในและประโยชน์อื่น ๆ จะมีลักษณะเฉพาะสำหรับแต่ละกรณีของการรวมธุรกิจ การรวมธุรกิจที่แตกต่างกันก็จะทำให้เกิดผลผนึกภายในที่แตกต่างกัน

5. มูลค่าที่สูงเกินไปในการจ่ายซื้อธุรกิจซึ่งอาจมาจากค่าความผิดพลาดในการประมาณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิเพื่อซื้อธุรกิจ

6. การจ่ายซื้อธุรกิจที่สูงเกินไปหรือต่ำเกินไปอันเนื่องมาจากปัจจัยด้านความผันผวนของตลาดทุน

เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจั่นเพชร (2544) ได้กล่าวถึงค่าความนิยมไว้ว่าเป็นส่วนที่ทำให้กิจการสามารถหากำไรได้สูงกว่าระดับปกติสำหรับกิจการประเภทเดียวกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากชื่อเสียงของกิจการ ทำเลที่ตั้งของกิจการประสิทธิภาพในการผลิตและการบริหารงาน หรือการผูกขาดในสินค้า กิจการอาจได้ค่าความนิยมมาจากการรวมธุรกิจ ซึ่งกิจการต้องกำหนดราคาทุนของค่าความนิยมขึ้นตามเกณฑ์มูลค่ายุติธรรม ณ วันซื้อธุรกิจ ส่วนค่าความนิยมที่เกิดขึ้นเองภายในกิจการ มาตรฐานการบัญชี เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน กำหนดว่ากิจการต้องไม่รับรู้ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในเป็นสินทรัพย์ เนื่องจากรายจ่ายที่กิจการจ่ายไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตนั้นไม่ทำให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เป็นไปตามเงื่อนไขในการรับรายการตามมาตรฐานการบัญชี รายจ่ายที่เกิดขึ้นนี้ไม่ถือเป็นทรัพยากรภายใต้การควบคุมของกิจการที่สามารถระบุได้และค่าความนิยมนี้ก็ไม่สามารถวัดมูลค่าราคาทุนได้อย่างน่าเชื่อถือ

ชลธิชา นาคาวิสุทธิ์ (2547) ระบุถึงค่าความนิยมว่าเป็นส่วนต่างของเงินที่ผู้ซื้อจ่ายสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของกิจการที่ซื้อมา เนื่องจากแน่ใจในคุณภาพและชื่อเสียงของกิจการที่มีมาช้านานของกิจการที่ถูกซื้อ ในทางบัญชีถือเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทที่ไม่สามารถระบุได้ (Unidentifiable Intangible Assets) หมายถึงสินทรัพย์ที่กิจการไม่สามารถระบุแยกต่างหากออกจากสินทรัพย์อื่นได้ หรือไม่สามารถนำไปขายแยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่นได้ ต้องขายไปพร้อมสินทรัพย์อื่นหรือขายไปพร้อมกิจการ ซึ่งค่าความนิยมอาจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะด้วยกันคือ

1. ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากภายในกิจการ (Internally Generated Goodwill) ค่าความนิยมประเภทนี้ เกิดขึ้นจากการที่กิจการประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่โดดเด่นกว่ากลุ่มธุรกิจในประเภทเดียวกัน ซึ่งมีสาเหตุได้จากหลายปัจจัย เช่น คุณภาพของสินค้าหรือการให้บริการยอดเยี่ยมเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสินค้าหรือ

บริการประเภทเดียวกัน หรือมีทีมของผู้บริหารที่ดีเลิศทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายกว่ากลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน สำหรับค่าความนิยมประเภทนี้ มาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้ระบุไว้ว่ากิจการต้องไม่รับรู้ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในเป็นสินทรัพย์ เนื่องจากรายจ่ายที่เกิดขึ้นไม่ถือเป็นทรัพยากรที่สามารถระบุได้ภายใต้การควบคุมของกิจการและไม่สามารถวัดมูลค่าต้นทุนของค่าความนิยมดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ ผลต่างระหว่างราคาตลาดของกิจการกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิที่สามารถระบุได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่อกิจการ ซึ่งผลต่างดังกล่าวไม่สามารถถือเป็นตัวแทนของราคาทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกิจการ จึงไม่อนุญาตให้บันทึกค่าความนิยมประเภทนี้เป็นสินทรัพย์ในงบการเงิน

2. ค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการ (Goodwill Arising From Business Combinations) ค่าความนิยมประเภทนี้เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจโดยวิธีซื้อ (Purchase Method) โดยระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การรวมธุรกิจว่ากรณีที่กิจการยอมจ่ายเงินซื้อกิจการอื่นมาในราคาที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ ณ วันที่ซื้อกิจการ เนื่องจากคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตคืนจากผลผนึกของสินทรัพย์ที่ระบุได้ หรือสินทรัพย์แต่ละรายการที่ไม่เข้าเงื่อนไขการรับรู้ในงบดุล โดยที่ผลผนึกของสินทรัพย์ที่ระบุได้จะเกิดขึ้นเมื่อสินทรัพย์ที่ระบุได้ต่าง ๆ ทำงานสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทำให้ประโยชน์เศรษฐกิจที่ได้รับโดยรวมสูงกว่าผลรวมของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ได้รับจากการทำงานของสินทรัพย์แยกจากกัน ซึ่งค่าความนิยมจากการซื้อกิจการสามารถคำนวณได้ดังนี้

ค่าความนิยม = ต้นทุนการซื้อกิจการ – มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ

โดยที่ มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ = มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ซื้อ – มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินที่ระบุได้ที่ซื้อ

ค่าความนิยมเป็นส่วนเกินในการลงทุนที่จ่ายสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ได้รับ ตามทฤษฎีกล่าวว่าสามารถวัดได้โดยการหามูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ของกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings) กำไรเฉลี่ยเกินปกติในอนาคตที่มากกว่ากำไรปกติในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Average Above-Normal Earnings) หรือการประมาณถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (Expected Future Benefit) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการรวมปัจจัยหลาย ๆ ประการเพื่อการดำรงอยู่ต่อไป (Going Concern) จากการลงทุนร่วมกัน (Beams, Brozovsky และ Shoulders, 2000; Baker, Lembke และ King, 2002; White, Sondhi และ Fried, 2003) ทั้งนี้ได้ทำการแยกปัจจัยที่วัดถึงมูลค่าค่าความนิยมได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ธุรกิจโดยทั่วไปมิได้มีเพียงสินทรัพย์ที่มีตัวตนที่แสดงในงบการเงินเท่านั้น แต่จะมีสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนรวมอยู่ด้วย เช่นความสามารถในการบริหาร บุคคลกรที่มีประสิทธิภาพอำนาจการผูกขาดทางการตลาด เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างคุณค่าให้กับองค์กรแต่ไม่แสดงไว้ในงบการเงิน

2. ตามหลักเศรษฐศาสตร์พบว่าการใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานร่วมกันจะเกิดประโยชน์มากกว่าการใช้ที่แยกออกจากกัน

ค่าความนิยมดังกล่าวถือเป็นส่วนเกินที่เหลือ (Residual Value) ของต้นทุนที่จ่ายสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิโดยได้รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทอื่น ๆ เข้าไว้ด้วย เพราะค่าความนิยมนั้นเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ไม่สามารถระบุลักษณะเฉพาะทางตามสัญญาหรือสิทธิตามกฎหมาย (Contractual or Legal Rights) เหมือนกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทอื่น ๆ เช่นสิทธิบัตร (Patent) ลิขสิทธ์ (Copyright) สัมปทาน (License) เครื่องหมายทางการค้า (Trademark) ที่ไม่สามารถทำการซื้อขายถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ได้นอกเหนือจากการซื้อธุรกิจกันเพียงเท่านั้นค่าความนิยมที่รับรู้จึงเป็นการแสดงถึงผลประโยชน์ในอนาคตจากปัจจัยต่าง ๆ ภายหลังจากการรวมกิจการ เช่น ความสามารถในการทำกำไรส่วนเกิน การประหยัดต่อขนาดภายในองค์กร (Keiso, Weygandt และ Warfield, 2001; Fischer, Taylor และ Cheng, 2002; Mard et al., 2002)

2.1.2 การคำนวณค่าความนิยมในการประเมินราคาหรือต้นทุนที่จะซื้อกิจการ โดยมีผลต่อการวัดมูลค่าของค่าความนิยม(Valuing Goodwill)ในลำดับถัดไปนั้น ได้มีวิธีที่ยอมรับและใช้กันทั่วไปดังนี้ (ธารินีพงศ์สุพัฒน์, 2543; Keiso, Weygandt และ Warfield, 2001; Fischer, Taylor และ Cheng, 2002)

1) วิธีกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings Approach) วิธีนี้ผู้ซื้อต้องพยายามคาดคะเนกำไรในอนาคตของกิจการที่เข้าไปซื้อ เพื่อที่จะกำหนดราคาซื้อที่เหมาะสม ซึ่งเป็นต้นทุนในการซื้อนั่นเอง ค่าความนิยมจึงเป็นการจ่ายซื้อกำไรในส่วนที่คาดว่าจะสูงกว่ากำไรตามปกติ คำนวณได้จากผลต่างระหว่างกำไรของกิจการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected Future Earnings) กับกำไรตามปกติ (Normal Earnings) ของอุตสาหกรรมเดียวกับกิจการนั้น ๆ

กำไรตามปกติ (Normal Earnings) = มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ (ไม่หักหนี้สิน) ของกิจการที่ซื้อ X อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของอุตสาหกรรม

สินทรัพย์ของกิจการที่ซื้อจะต้องรวมสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนประเภทอื่น ๆ ที่สามารถระบุตามสิทธิทางกฎหมาย เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า เป็นต้น แต่ไม่รวมค่าความนิยมเอาไว้สามารถคำนวณกำไรที่คาดว่าจะสูงกว่าปกติ หรือกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings) ได้ดังนี้

กำไรโดยเฉลี่ยในอนาคตที่คาดไว้ XXXX } Expected Future Earnings

หัก ผลตอบแทนตามปกติของสินทรัพย์ :

มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ XXXX

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์โดยเฉลี่ย

ของอุตสาหกรรม XX% } Normal Earnings

ผลตอบแทนจากสินทรัพย์โดยเฉลี่ย XXXX

กำไรที่คาดว่าจะสูงกว่าปกติ XXXX } Excess Earnings

โดยจะนำกำไรที่คาดว่าจะสูงกว่าปกติซึ่งสมมติว่ามีค่าเท่ากับ 9,000 บาท ไปใช้ในการคำนวณค่าความนิยมได้ 2 แบบ คือ

1. กำไรส่วนเกินถือว่าเกิดขึ้นเป็นงวด ผู้ซื้อที่มองโลกในแง่ดี (Optimistic) อาจคาดคะเนว่ากำไรนี้จะเกิดขึ้นตลอดไป ($n = \infty$) ถ้าเป็นเช่นนั้น ผู้ซื้อจะตั้งกำไรส่วนเกินขึ้นเป็นทุน (Capitalize) ด้วยอัตราผลตอบแทนของอุตสาหกรรม ดังนี้

$$\text{ค่าความนิยม} = \frac{\text{กำไรส่วนที่เกินปกติต่อปี}}{\text{อัตราผลตอบแทนปกติของอุตสาหกรรม}}$$

$$= 9{,}000 / 0.10$$

$$= 90{,}000 \text{ บาท}$$

2. วิธีนี้ถือว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดกำไรส่วนเกินถูกจำกัดด้วยเวลา เช่น มีการกำหนดเวลาไว้ 10 ปี ($n=10$) ค่าความนิยมคำนวณได้ดังนี้

ค่าความนิยม = มูลค่าปัจจุบันของกำไรส่วนเกินต่อปี X มูลค่าปัจจุบันของเงินงวดต่อปี ณ อัตราผลตอบแทนของช่วงเวลา n ปี

$$= 9{,}000 \text{ X } PVIFA_{i = 10\%, n = 10}$$

$$= 9{,}000 \text{ X } 6.145$$

$$= 55{,}305 \text{บาท}$$

เมื่อค่า Present Value Interest Annuity : PVIFA คือ มูลค่าปัจจุบันของงวดที่ได้รับเท่า ๆ กันในอนาคตในบางครั้งการกำหนดอัตราผลตอบแทน (Rate of Return) เพื่อหาค่าความนิยมนั้นอาจกำหนดให้มากกว่าอัตราที่จะนำมาคำนวณกำไรตามปกติ (Normal Rate) โดยยึดตามหลักความระมัดระวัง (Conservative) สืบเนื่องมาจากมูลค่าของกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings) นั้นไม่มีความแน่นอนในอนาคต (Keiso, Weygandt และ Warfield, 2001; Fischer, Taylor และ Cheng, 2002)

2) วิธีอื่น ๆ นอกจากวิธีกำไรส่วนเกินที่นิยมกันแล้ว ผู้ซื้ออาจจะใช้วิธีอื่นในการคำนวณต้นทุนในการซื้อได้ เช่น

(1) Number of Years Method เป็นการคำนวณมูลค่าตามจำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับกำไรส่วนเกินนั้น โดยเทียบสัดส่วนกับอุตสาหกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน วิธีนี้ใช้การคำนวณแบบไม่ละเอียดนัก เช่น ซื้อบริษัท ก ประกอบธุรกิจอาหารเสริม ได้กำไรเฉลี่ยต่อปี 50 ล้านบาท ในมูลค่า 250 ล้านบาท เมื่อมีผู้ซื้อมาซื้อบริษัท ข ซึ่งประกอบธุรกิจอาหารเสริมเช่นเดียวกันซึ่งมีกำไรเฉลี่ยต่อปี 80 ล้านบาท ผู้ซื้อจะต้องจ่ายต้นทุนในการซื้อบริษัท ข ในมูลค่า 400 ล้านบาทที่ได้จากการนำกำไรเฉลี่ยต่อปีของบริษัท ก มาเปรียบเทียบเป็นต้น

(2) Discounted Free Cash Flow Method วิธีนี้คล้ายกับวิธีกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings Method) โดยจะต้องประมาณกระแสเงินสดที่ปลอดภาระ (Free Cash Flows) ในระยะยาวข้างหน้าประมาณ 10-20 ปี ของบริษัทถูกซื้อ แล้วทำการคิดลดให้เป็นมูลค่าปัจจุบันซึ่งเป็นมูลค่าต้นทุนที่จะจ่ายสำหรับซื้อธุรกิจนั่นเอง

เมื่อผู้ซื้อคำนวณค่าความนิยมที่เหมาะสมโดยเลือกจากวิธีใดวิธีหนึ่งข้างต้น ราคาที่จ่ายซื้อจะนำค่าความนิยมที่คำนวณได้ไปบวกกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ อย่างไรก็ดีราคาที่คำนวณได้อาจไม่ใช่ราคาที่จ่ายซื้อจริง เนื่องจากค่าความนิยมที่เกิดขึ้นอาจมีปัจจัยอื่น ๆ มากระทบหรือเกิดการต่อรองราคา (Negotiate) ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายก่อนการตัดสินใจ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าความนิยมเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่รับรู้ได้จากการรวมธุรกิจ (Business Combinations) ตามวิธีซื้อ (Purchase Method) เท่านั้น โดยเป็นผลต่างระหว่างต้นทุนที่จ่ายไปกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่สามารถวัดมูลค่าได้อย่างแน่นอน ณ วันซื้อ สามารถประมาณได้จากมูลค่าปัจจุบันของกำไรส่วนเกินหรือผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตที่เกิดขึ้นจากความมีประสิทธิภาพภายหลังรวมธุรกิจกัน ซึ่งตามมาตรฐานการบัญชีไทยยังคงกำหนดให้ประมาณอายุการให้ประโยชน์และทำการตัดจำหน่าย หรือประเมินการด้อยค่า (ถ้ามี) อย่างเป็นระบบไม่เกิน 20 ปี

2.1.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่าความนิยม

Chauvin และ Hirschey (1994 อ้างใน ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล, 2548) ได้ทำการวิจัยเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ในมูลค่าของค่าความนิยมที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร และมูลค่าของกิจการ ซึ่งวัดด้วยมูลค่าหุ้นสามัญในตลาดทุน ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ตัวแปร ประกอบด้วยค่าความนิยม ความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าของกิจการด้วยราคาหลักทรัพย์ที่มีบทบาทในการประเมินมูลค่ากิจการด้านเศรษฐศาสตร์จากการใช้ข้อมูลบัญชีเป็นอย่างมาก โดยระบุถึงสิ่งที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดค่าความนิยมขึ้นภายในกิจการคือ ค่าโฆษณา (Advertising) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R&D) ส่วนแบ่งทางการตลาดของกิจการ (Market Share) และสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ (Tangible & Intangible Assets) ที่ช่วยเสริมสร้างค่าความนิยมขึ้น ซึ่งค่าความนิยม

ที่เกิดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลและความสัมพันธ์กับกำไรในงวดปัจจุบัน (Net Income) ที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าตลาดของกิจการอีกด้วย เพื่อให้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นสามารถเปรียบเทียบกันได้ระหว่างกลุ่ม ตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มผลิต และกลุ่มบริการ จึงกำหนดอัตราการเจริญเติบโต (Growth) ค่าความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Beta) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Leverage) และกลุ่มอุตสาหกรรม (Industry Group) เป็นตัวแปรควบคุมเพื่อลดความผันผวนและความแตกต่างจากการดำเนินงานในแต่ละธุรกิจ

ผลการศึกษาโดยวิเคราะห์จากสมการถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าของกิจการเป็นอย่างดีโดยปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าความนิยมมากที่สุด คือ จำนวนค่าโฆษณา และค่าใช้จ่ายในการวิจัยพัฒนา นอกจากนี้ความมีอิทธิพลของค่าความนิยมดังกล่าวไม่แตกต่างกันใน 2 กลุ่มอุตสาหกรรม

Jennings et al. (1996) อ้างใน ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยมกับมูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการที่เกิดจากการรวมธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยกล่าวถึงความสำคัญของค่าความนิยมเป็นมูลค่าที่แสดงถึงผลประโยชน์ (กำไร) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและควรนำเสนอไว้ในงบดุลด้วยมูลค่าที่เหมาะสม ซึ่งทำการวิเคราะห์ผ่าน Market Model โดยแยกออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1) วิธีที่มีรากฐานมาจากงบดุล (The Balance Sheet Issue) ได้วิเคราะห์ถึงความมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่ไม่รวมค่าความนิยมกับค่าความนิยมของกิจการว่ามีความสัมพันธ์กับมูลค่าหุ้นสามัญในตลาดทุนหรือไม่ โดยทำการควบคุมองค์ประกอบของสินทรัพย์สุทธิประเภทอื่น ๆ คือ ที่ดินอาคารและอุปกรณ์หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นในการวิเคราะห์ผ่านสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยในวิธีนี้พบว่าค่าความนิยมกับส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญในตลาดทุนมีระดับความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (U.S. GAAP) ในขณะนั้น บ่งชี้ได้ว่านักลงทุนให้ความสำคัญต่อมูลค่าของค่าความนิยมที่นำเสนอโดยเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่พวกเขาจะได้รับในอนาคต

2) วิธีที่มีรากฐานมาจากงบกำไรขาดทุน (The Income Statement Issue) เป็นการแยกการวิเคราะห์ขององค์ประกอบจากกำไรที่คาดหวังในอนาคต (Expected Future Earnings) ออกเป็นกำไรที่ไม่คาดหวังในอนาคตที่ไม่รวมส่วนของมูลค่าตัดจำหน่ายค่าความนิยมกับมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยม (Goodwill Amortization) อีกทั้งยังระบุตัวแปรควบคุมคือองค์ประกอบของกำไรทางบัญชีที่มีผลมาจากค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร (Depreciation Expense) ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Risk) และการเติบโตขององค์กรในอนาคตซึ่งวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนในส่วนของผู้ถือหุ้น (ΔROE) ผ่านการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยพบว่ามูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยม เพราะมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยมที่เกิดขึ้นในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อมูลค่าของกิจการในตลาดทุน หากแต่มูลค่ากิจการดังกล่าวที่ลดลงนั้นเป็นผลมาจากการปรับลดของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Actual Rate) มากกว่าอัตราการตัดจำหน่ายของค่าความนิยมที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการเพิ่มหรือลดของมูลค่ากิจการ (Equity Value) ส่วนหนึ่งมีผลมาจากความเชื่อมั่นของนักลงทุนจากความสามารถสร้างกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการและมูลค่าของค่าความนิยมซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งทรัพยากรในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ได้ลดลงไปตามมูลค่าตัดจำหน่ายตามบัญชีออกไปในสายตาของนักลงทุน ณ เวลานั้น

2.2 การซื้อธุรกิจ

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการซื้อธุรกิจ(Purchase Method)

การรวมธุรกิจ ตามมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ (เดิมคือมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43) มาจากมาตรฐานการบัญชีสากล คือ IFRS NO.3, Business combination ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การนำกิจการที่แยกต่างหากจากกันมารวมเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียวกัน โดยการที่กิจการหนึ่งรวมกับอีกกิจการหนึ่ง หรือการที่กิจการหนึ่งเข้าควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานของอีกกิจการหนึ่ง” (พัชรินทร์ ไตรรัตน์รุ่งเรือง,2552) จากความหมายดังกล่าว การนำกิจการมารวมเป็นหน่วยงานเดียวกันได้ 2 ลักษณะคือ

กิจการหนึ่งรวมกับอีกกิจการหนึ่ง การรวมในลักษณะนี้ได้กิจการใหม่ที่มีสินทรัพย์สุทธิมากขึ้นกว่าเดิม โดยอาจจะใช้ชื่อกิจการใดกิจการหนึ่งซึ่งมารวมกันตัวอย่างการรวมนี้ได้แก่การรวมกันของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) หลังควบรวมกิจการแล้วใช้ชื่อธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และในกรณีธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) และธนาคารดีบีเอสไทยทนุ จำกัด (มหาชน) ถือเป็นสาขาหนึ่งของธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) นอกจากนี้แล้วการรวมกันดังกล่าวอาจจะเปลี่ยนชื่อเป็นกิจการใหม่ โดยที่กิจการตั้งแต่ 2 แห่งที่รวมกันจะไม่ปรากฏชื่อกลายเป็นตำนาน ตัวอย่างได้แก่ Cable TV ทั้งสองแห่ง ก่อนที่บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จะเข้าซื้อหุ้นและมีสิทธิควบคุม

การนำกิจการที่แยกต่างหากจากกันมารวมเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียวกัน โดยการที่กิจการหนึ่งเข้าควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานของอีกกิจการหนึ่ง เป็นการเข้าไปซื้อสินทรัพย์หรือการเข้าไปเพื่อควบคุมการดำเนินงานของอีกกิจการหนึ่ง คือ การเข้าซื้อหุ้นของบริษัทที่ถูกควบคุม และมีสิทธิในการควบคุมบริษัทนั้น ตัวอย่างในกรณีนี้มีเป็นจำนวนมาก เป็นวิธีที่เร็วและ

ไม่ยุ่งยากเช่นเดียวกับกรณีควบกิจการกรณีแรก เพียงเข้าไปซื้อหุ้นในสัดส่วนที่มากพอและทำให้มีอำนาจในการครอบงำกิจการ (Takeovers) ดังตัวอย่างของ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และอีกหลาย ๆ กิจการซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของต่างชาติ อาทิ บริษัท โลตัส จำกัด กลายพันธ์เป็น บริษัท เทสโก้โลตัส จำกัด กับอีกหลายต่อหลายบริษัทที่มีการเปลี่ยนชื่อไปจากเดิม ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจในกลุ่มโรงพยาบาล โรงแรมหรือกลุ่มประกันชีวิต การรวมในลักษณะนี้บริษัทที่ถูกซื้อหุ้นยังคงดำเนินงานตามปกติเพียงแต่เปลี่ยนอำนาจในการบริหารเท่านั้น

พัชรินทร์ ไตรรัตน์รุ่งเรือง (2552) อ้างถึงใน ธารินี พงศ์สุพัฒน์ (2551) ได้กล่าวถึงประโยชน์ในการรวมธุรกิจไว้ 7 ประการคือ

1. ประหยัดต้นทุน (Cost Advantage) กรณีนี้ไม่ต้องลงทุนสร้างอาคารโรงงานหรืออาคารสำนักงานใหม่ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูงมากกว่าการนำธุรกิจมารวมกัน หากเมื่อรวมธุรกิจกันแล้วไม่ต้องเสียเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพิ่ม จะได้ผลผลิตจำนวนมากในราคาที่ต่ำ เพราะถ้าลงทุนในสินทรัพย์ถาวรจะต้องกระจายต้นทุนของสินทรัพย์ถาวรในรูปของค่าเสื่อมราคาทำให้ต้นทุนของผลิตภัณฑ์สูงขึ้นและจะต้องรับพนักงานใหม่ ต้องฝึกฝนเพื่อให้ชำนาญต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูงกว่าการใช้พนักงานเก่าที่มีความชำนาญ

2. ลดความเสี่ยง (Lower Risk) ในกรณีที่จะมีการลงทุนเพิ่มสายการผลิตใหม่ซึ่งถ้ากิจการลงทุนเองโดยยังไม่มีลูกค้าและเป็นสินค้าใหม่ ความเสี่ยงในการหาตลาดหรือหาลูกค้ามีสูงกว่าการรวมธุรกิจที่ตราสินค้าเก่าเป็นที่รู้จักของลูกค้าแล้วความเสี่ยงต่ำกว่ากรณีแรก และในด้านการดำเนินงานหรือความสามารถ ความชำนาญของพนักงานเก่ามีสูงกว่าพนักงานใหม่ และในแง่การตลาด สามารถลดคู่แข่งขัน

3. เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก (Fewer Operating Delays) ถ้ากิจการต้องลงทุนก่อสร้างอาคารสำนักงาน อาคารโรงงานและอุปกรณ์ต่าง ๆ จนกว่าสิ่งปลูกสร้างจะสร้างเสร็จและอยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินงานต้องใช้เวลานาน อาจจะทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก ซึ่งถ้าใช้วิธีการรวมธุรกิจ ช่วงเวลาที่ใช้ในการรวมน้อยกว่าการเริ่มใหม่ และในช่วงเวลาที่รวมธุรกิจกิจการก็ยังคงดำเนินงานตามปกติได้โดยไม่ต้องรอการรวมธุรกิจสิ้นสุด ดังนั้นการดำเนินงานจึงไม่หยุดชะงัก

4. เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกครอบงำกิจการ (Avoidance of Takeovers) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการขนาดเล็กต้องการหลีกเลี่ยงการถูกครอบงำโดยกิจการขนาดใหญ่ หรือกิจการที่มีภาระหนี้สินสูงโอกาสที่จะถูกครอบงำกิจการมีสูงมาก ดังนั้นถ้ากิจการขนาดเล็กหลาย ๆ กิจการสามารถรวมด้วยวิธีการแรก คือ การควบรวมโดยให้สัดส่วนการถือหุ้นใกล้เคียงกัน ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการที่บริษัทที่มีฐานะการเงินที่แข็งแกร่งกว่าเข้าซื้อหุ้นและทำให้อำนาจการบริหารเปลี่ยนแปลงไป

5. เพื่อรับโอนสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Acquisition of intangible Assets) การรวมธุรกิจไม่เพียงแต่เป็นการรวมสินทรัพย์ที่มีตัวตนเท่านั้น แต่เป็นการรวมสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเช่น สัมปทานต่าง ๆ ที่ได้รับจากภาครัฐบาล ลิขสิทธิ์ หรือสิทธิบัตรและค่าความนิยม

6. ลดคู่แข่งขันการรวมธุรกิจของธุรกิจประเภทเดียวกันเป็นการลดคู่แข่งขันลงเนื่องจากเป็นการรวมสินค้าและบริการชนิดเดียวกัน

7. ประโยชน์ด้านภาษี การรวมธุรกิจให้ประโยชน์แก่กิจการในแง่ของภาษีกรณีที่มีผลขาดทุนเสนอวิธีการรวมธุรกิจไว้ 4 วิธีคือ การควบกิจการ การรวมกิจการ การซื้อหุ้น และการซื้อสินทรัพย์ ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

1. การควบกิจการ (Merger) การรวมธุรกิจโดยกิจการหนึ่ง ซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์สุทธิทั้งหมดของอีกกิจการหนึ่งหรือหลายกิจการ และกิจการที่รับโอนมีขนาดของสินทรัพย์สุทธิที่ใหญ่ขึ้น ตัวอย่างการรวมกิจการในลักษณะนี้ ได้แก่ การรวมกันของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) หลังการรวมกันของตัวอย่างข้างต้น ทำให้บริษัทหลังการรวมกิจการมีขนาดของสินทรัพย์ที่ใหญ่ขึ้นทั้งสิ้น ข้อดีของการรวมวิธีนี้ทำได้ง่ายและเร็ว พร้อมกันนี้กิจการไม่ได้เลิกจึงทำให้สิทธิต่าง ๆ หรือสัมปทานที่ได้รับไม่ต้องยกเลิกแต่โอนให้กับบริษัทผู้ซื้อกิจการและกลายเป็นสาขาหนึ่งของบริษัทผู้ซื้อกิจการ วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่นิยมในการรวมธุรกิจในปัจจุบัน

2. การรวมกิจการ (Consolidation) คือ การรวมธุรกิจโดยการจัดตั้งกิจการขึ้นใหม่ เพื่อรับโอนสินทรัพย์สุทธิทั้งหมดของกิจการที่ดำเนินงานอยู่แล้วตั้งแต่ 2 กิจการขึ้นไป ตัวอย่างได้แก่ Cable TV ทั้งสองแห่ง ก่อนที่ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จะเข้าซื้อหุ้น และมีสิทธิควบคุมการรวมวิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมเพราะยุ่งยากซับซ้อนและใช้เวลานาน เนื่องจากต้องจดทะเบียนตั้งกิจการขึ้นมาใหม่ ต้องมีการขอใบอนุญาตการประกอบการสำหรับธุรกิจเฉพาะ เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงินทำให้มีค่าใช้จ่ายจำนวนที่สูงกว่าวิธีแรก และกิจการที่จะมารวมตัวกันต้องเลิกกิจการเสียก่อนทำให้สิทธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะได้รับจากภาครัฐบาลหรือเอกชนต่าง ๆ มีอันสิ้นสุดไปตามกฎหมายส่วนข้อดีคือการล้างสิ่งที่ไม่ดีของธุรกิจทั้งสองและเริ่มเหมือนกับการดำเนินกิจการใหม่แต่ภายใต้ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม

3. การซื้อหุ้น (Acquisition of Stock) คือ การที่กิจการหนึ่งซื้อส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ ของอีกกิจการหนึ่งซึ่งอาจเป็นผลให้ต้องออกหุ้นหรือโอนเงินสด รายการเทียบเท่าเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น นั่นคือ การที่บริษัท เอ จำกัด เข้าไปซื้อหุ้นในบริษัท บี จำกัด โดยมีสิทธิเข้าควบคุม ซึ่งบริษัทผู้ซื้อเรียกว่า บริษัทใหญ่ (Parent Company) และบริษัทผู้ขายหุ้นเรียกว่า บริษัทย่อย (Subsidiary Company) หรือในกรณีที่เป็นการซื้อหุ้นและมีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ จะเรียกบริษัทที่ถูกซื้อหุ้นว่าบริษัทร่วม (Associated Company)

4.การซื้อสินทรัพย์ (Acquisition of Assets) คือ การที่กิจการหนึ่งเข้าไปซื้อสินทรัพย์สุทธิของกิจการหนึ่ง ซึ่งการซื้อครั้งนี้ไม่รวมการซื้อหุ้น แต่ได้รวมการซื้อค่าความนิยมด้วย ในกรณีนี้บริษัทผู้ซื้อจะรับโอนเฉพาะสินทรัพย์เท่านั้น โดยไม่ถือว่ากิจการผู้ซื้อและผู้ขายสินทรัพย์เป็นบริษัทใหญ่และบริษัทย่อย หรือไม่เป็นบริษัทร่วม เช่นเดียวกับการควบรวมของ บริษัท นวกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเข้าไปซื้อพอร์ตประกันภัยของบริษัท ไทยสมุทรประกันภัย จำกัด และบริษัทไทยพาณิชย์ประกันภัย จำกัด (มหาชน) วิธีนี้เป็นเพียงแค่จ่ายเงินซื้อและรับโอนสินทรัพย์จากผู้ขาย ซึ่งเป็นการรับโอนส่วนแบ่งตลาดทำให้มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้นกว่าเดิม

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าการรวมธุรกิจ หรือการรวมกิจการ หรือการควบรวม จะเรียกอย่างไรก็ได้ แต่รวมกันเพื่อความอยู่รอด หรือยอมขายหุ้นได้เงินมาบ้างดีกว่าไม่เหลืออะไรเลยสำหรับผู้ขาย ส่วนผู้ซื้อมีทุนหนาพอที่จะดำเนินธุรกิจและมีผลกำไร เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมักจะเกิดมากในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำดังเช่น ในสถานการณ์ปัจจุบัน

2.2.2 การปฏิบัติทางบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจ

การรวมธุรกิจหรือซื้อธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินทรัพย์ (Assets Acquisition) หรือการซื้อหุ้นทุน (Stock Acquisition) ซึ่งจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม มาตรฐานการบัญชีของไทย (Thailand Accounting Standard: TAS) มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS) หรือมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปของสหรัฐอเมริกา (Statement of Financial Accounting Standard: SFAS) ในเรื่องเกี่ยวกับการรวมธุรกิจ (Business Combinations) นั้นได้กำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจ โดยแยกออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วิธีซื้อ (Purchase Method) หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ซื้อเข้าควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานของผู้ขาย โดยการโอนสินทรัพย์ การก่อหนี้ หรือการออกหุ้นทุนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนสามารถระบุได้ว่าฝ่ายใดเป็นผู้ซื้อเพราะผลประโยชน์และความเสี่ยงจะตกอยู่กับผู้ซื้อทันที

2. วิธีรวมส่วนได้เสีย (Pooling of Interests Method) หมายถึง การรวมธุรกิจที่ผู้ถือหุ้นของกิจการแต่ละกิจการที่มารวมกัน ได้ร่วมควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดของกิจการที่รวมแล้ว เพื่อร่วมรับความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะเกิดจากกิจการที่รวมแล้วต่อไปโดยไม่สามารถระบุได้ว่าฝ่ายใดเป็นผู้ซื้อ

ความแตกต่างในการรวมธุรกิจทั้ง 2 ประเภท ไม่ใช่ทางเลือกให้ปฏิบัติ แต่จะมีเพียงวิธีเดียวที่เหมาะสมในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ในการรวมธุรกิจครั้งนั้น หากสามารถระบุผู้ซื้อ กำหนดอำนาจในการควบคุมสินทรัพย์สุทธิและการดำเนินงานของกิจการที่ถูกรวมไว้แล้วได้ วิธีดังกล่าวจึงเป็นเพียงการปฏิบัติทางบัญชีเท่านั้น ซึ่งจะไม่กระทบต่อเงินสดของกิจการที่มารวมกัน แต่จะมีผลกระทบต่อกำไรและอัตราส่วนทางการเงิน เช่น กำไรต่อหุ้น (Earnings Per Share) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อ

สินทรัพย์ (Return on Assets) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) อัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) ตลอดจนรายการอื่นซึ่งรวมถึงค่าความนิยมที่จะถูกบันทึกไว้ในงบการเงิน ณ วันที่รวมและผลกระทบในงวดอนาคตที่กิจการจะรายงานต่อผู้ถือหุ้นอีกด้วย (ธัญลักษณ์ วิจิตรสาระวงศ์, 2544; ดิชพงศ์ พงศ์ภัทรชัย, 2546) ทั้งนี้ได้แสดงถึงข้อแตกต่างระหว่างการปฏิบัติทางบัญชีของทั้งสองวิธีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับค่าความนิยมไว้ในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สรุปข้อแตกต่างการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับวิธีซื้อและวิธีรวมส่วนได้เสีย ณ วันรวมกิจการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าความนิยม

รายการ	**วิธีซื้อ (Purchase Method)**	**วิธีรวมส่วนได้เสีย (Pooling of Interests Method)**
1.สินทรัพย์และหนี้สินที่ระบุได้ของธุรกิจที่ซื้อมา	บันทึกโดยใช้ มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่เกิดรายการแลกเปลี่ยน	บันทึกด้วยราคาตามบัญชีที่ได้บันทึกมาไว้ก่อนหน้านี้ โดยไม่ต้องทำการปรับปรุงใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่จะเป็นการปรับปรุงเพื่อให้นโยบายการบัญชีของแต่ละกิจการที่มารวมกันเกิดความสอดคล้องกันในทุกงวดบัญชีที่นำเสนอ
2. ผลต่างระหว่างต้นทุนการซื้อกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่ระบุได้	บันทึกเป็นค่าความนิยมหรือค่าความนิยมติดลบ และทำการรับรู้เป็นสินทรัพย์	ไม่มีค่าความนิยมหรือค่าความนิยมติดลบเกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีการปรับปรุงให้เป็นมูลค่ายุติธรรม หากมีผลต่างระหว่างจำนวนที่บันทึกของหุ้นทุนที่ออกบวกกับสิ่งตอบแทนในรูปของเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นกับจำนวนหุ้นที่ได้มาให้นำผลต่างไปปรับปรุงกับส่วนของเจ้าของ

ตารางที่ 2.1

รายการ	วิธีซื้อ (Purchase Method)	วิธีรวมส่วนได้เสีย (Pooling of Interests Method)
3. การตัดจำหน่ายค่าความนิยม	ตัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมนั้น	ไม่มีการตัดจำหน่ายส่งผลให้กำไรสุทธิตามวิธีนี้สูงกว่าวิธีซื้อในงวดที่มีการรวมธุรกิจและงวดต่อ ๆ มา

ที่มา : การบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจ

ในปัจจุบันวิธีรวมส่วนได้เสียมีการนำมาใช้น้อยมากในประเทศไทย เนื่องจากการรวมธุรกิจเกือบทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นการที่กิจการหนึ่งเข้าควบคุมอีกกิจการหนึ่ง ทำให้สามารถระบุได้ว่ากิจการใดเป็นผู้ซื้อ อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการบันทึกบัญชีตามวิธีส่วนได้เสียที่ได้กำหนดไว้ในย่อหน้า 15 ของมาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจ ทุกประการ แต่ถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งแล้วและต้องใช้วิธีซื้อในการบันทึกบัญชีแทนเสมอ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการทำกำไร

การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรไว้ในหนังสือการเงินธุรกิจและ (Financial Statement Analysis) ว่าความสามารถในการทำกำไร (Profitability) คือ ความสามารถในการก่อให้เกิดกำไรขององค์กร การวิเคราะห์กำไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาสำหรับผู้ถือหุ้นถึงผลกำไรที่เขาจะได้รับซึ่งอยู่ในรูปเงินปันผล นักลงทุนให้ความสำคัญกับอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรมากกว่าอัตราส่วนอื่น ๆ ประกอบกับการที่นักลงทุนตัดสินใจลงทุน ณ วันนี้นั้นเป็นการมองอนาคตของบริษัทที่จะลงทุนว่าบริษัทเหล่านั้นจะให้ผลตอบแทนกลับมาในอนาคตทั้งในรูปของเงินปันผลและกำไรจากการขายหลักทรัพย์ซึ่งเรื่องดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการ ถ้ากิจการมีความสามารถในการทำกำไรในอนาคตย่อมหมายความว่านักลงทุนย่อมได้รับผลตอบแทนดังกล่าวกลับมาอย่างแน่นอนแต่ถ้ากิจการไม่มีความสามารถในการทำกำไรในอนาคตก็แสดงถึงผลขาดทุนที่จะเกิดขึ้นแก่นักลงทุนนั่นเอง (ณัฏฐนันท์ กุลจิรัฐิติกาล, 2549) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (ศิริพร กาญจนสุทธิแสง, 2549) ที่กล่าวถึงอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรว่าวัตถุประสงค์ของธุรกิจก็เพื่อหาผลประโยชน์หรือกำไรให้ได้มากที่สุด ผู้วิเคราะห์ได้นำเอาอัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น จะเห็นผลของการวิเคราะห์ว่ากิจการให้ผลตอบแทนอย่างไร และมีความสามารถในการก่อให้เกิดกำไรมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ผู้ที่จะลงทุนและฝ่ายบริหารสามารถที่จะนำเอาอัตราส่วนทางการเงินนี้มาเปรียบเทียบผลของการลงทุนใน

กิจการที่ตนบริหารกับกิจการอื่นได้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนและการวางแผนนโยบายในอนาคต

ศิรดา นวลประดิษฐ์ (2547) อธิบายว่า ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) คือ ความสามารถในการก่อให้เกิดกำไรขององค์กร การวิเคราะห์กำไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาสำหรับผู้ถือหุ้นถึงผลกำไรที่จะได้รับซึ่งอยู่ในรูปเงินปันผล นอกเหนือจากนี้กำไรที่เพิ่มขึ้นอาจสามารถอธิบายได้โดยระดับราคาในตลาดที่เพิ่มขึ้นอันจะนำมาสู่ Capital Gain กำไรยังมีความสำคัญต่อเจ้าหนี้ด้วย เนื่องจากถือเป็นแหล่งเงินทุนอันหนึ่งสำหรับ การชำระหนี้รวมทั้งผู้บริหารเองก็เป็นผู้ใช้กำไรในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรด้วย

ในการคำนวณอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability) เพื่อใช้วัดประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้เพียงใดและวัดความสามารถในการทำกำไรนั้นสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะคือ

1. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย
2. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน

ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดี

1. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย คือการวัดความสามารถในการทำกำไรจากอัตราส่วนที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบดูความสัมพันธ์ของกำไรต่าง ๆ กับยอดขายเป็นอัตราส่วนที่คำนวณจากรายการในงบกำไรขาดทุนซึ่งได้แก่อัตราส่วนดังต่อไปนี้

1.1 อัตราการทำกำไรเบื้องต้น (Gross Profit Margin) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรขั้นต้นกับยอดขาย โดยที่กำไรขั้นต้นนั้นคือกำไรที่เกิดขึ้นจากผลต่างระหว่างยอดขายกับต้นทุนขาย ผลลัพธ์ของอัตราส่วนนี้จะบอกให้ทราบว่ากิจการนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านการขายและการจัดซื้อวัตถุดิบมาเพื่อผลิตและเพื่อขายอย่างไร หากอัตราผลตอบแทนกำไรขั้นต้นมีค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนกำไรขั้นต้นเฉลี่ยของอุตสาหกรรมแสดงว่ากิจการเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานที่สูง หรือมีการบริหารงานด้านราคาและการจัดซื้อสินค้ามาขายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 อัตราการทำกำไรที่ได้จากการดำเนินงาน (Operating Income Margin) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรจากการดำเนินงานกับยอดขาย ส่วนของกำไรจากการดำเนินงานนั้นเป็นกำไรที่ได้จากการนำเอาต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการขาย และการบริหารหักออกจากยอดขาย หากอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานมีค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานเฉลี่ยของอุตสาหกรรมแสดงว่ากิจการประสบความสำเร็จในการบริหารการขาย การจัดซื้อเพื่อผลิตและเพื่อขาย รวมทั้งการบริหารและควบคุมค่าใช้จ่ายการขายและบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 อัตราผลตอบแทนจากกำไรก่อนหักต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ (Earnings beforeand Taxes Margin) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนทำการหักค่าใช้จ่ายในส่วนของดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ กับยอดขายสุทธิ อัตราส่วนนี้แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรก่อนที่จะถูกกระทบจากภาษีและการใช้หนี้สิน ซึ่งเป็นกำไรที่ได้จากการนำต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร รายได้และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งไม่รวมดอกเบี้ยจ่ายและภาษีมาหักออกจากยอดขายหรือเป็นการนำดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้บวกกับกำไรสุทธินั่นเอง เมื่อนำอัตราส่วนนี้ไปเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ผลต่างที่ได้จะชี้ให้เห็นว่ากิจการได้รับผลกระทบและมีการควบคุมในส่วนของรายได้และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ยกเว้นดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้) ที่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามปกติได้ดีเพียงใด

1.4 อัตราทำกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิกับยอดขาย ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกให้ทราบว่ากิจการมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้เพียงใด สามารถบ่งบอกและแสดงถึงผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนรวมทั้งระดับความเสี่ยงของแต่ละกิจการที่จะทำการลงทุน หรืออาจกล่าวได้ว่าอัตราการทำกำไรสุทธิสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ของกิจการได้ ไม่ว่าจะในด้านของการบริหารงานการเปิดเผยข้อมูล การประเมินความเสี่ยงและลักษณะขององค์กรและผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โครงสร้างทางการเงิน ต้นทุนสินทรัพย์ถาวร สภาวะทางเศรษฐกิจ และแรงผลักดันจากคู่แข่งขันล้วนแต่อิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ ในแต่ละกิจการหากมีอัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิที่สูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิเฉลี่ยของอุตสาหกรรมแล้วแสดงว่ากิจการมีกำไรสูงซึ่งเพิ่มความมั่นคงให้กับกิจการ และเจ้าของกิจการด้วยโดย (ศิริพร กาญจนสุทธิแสง, 2549) กล่าวว่าบริษัทส่วนใหญ่นั้นล้วนต้องการให้อัตราการทำกำไรสุทธิสูง เนื่องจากจะแสดงให้เห็นถึงกิจการนั้นมีความสามารถในการทำกำไรสูงนั่นเอง

2. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน คือ การวัดความสามารถในการทำกำไรจากอัตราส่วนที่เกิดจากการเปรียบเทียบดูความสัมพันธ์ของรายการกำไรต่าง ๆ ในงบกำไรขาดทุน กับรายการลงทุนต่าง ๆ ในงบดุล กล่าวคือ ทำให้ทราบว่าการลงทุนของกิจการได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปของกำไรอย่างไร ซึ่งได้แก่อัตราส่วนดังต่อไปนี้

2.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA : Return on Asset) คืออัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของกิจการในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการเพื่อสร้างกำไร อัตราส่วนนี้ถือเป็นการวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพย์สิน รวมของกิจการหากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมเฉลี่ยของอุตสาหกรรม แสดงว่ากิจการเกิดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์รวมสูง

เพชรรี ขุมทรัพย์ (2534) อ้างถึงใน อธิกา แรมวิโรจน์ (2549) ว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมดสามารถเรียกได้อีกอย่างว่า อัตราความสามารถในการหากำไร (Earning Power) ซึ่งถือเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร เป็นอัตราส่วนที่มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนได้แก่อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย และอัตราส่วนการหมุนเวียนของของสินทรัพย์รวม จะเห็นว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธินั้นเป็นการวัดผลการดำเนินงานว่ามีความสามารถในการหากำไรจากยอดขายเพียงใด สำหรับอัตราส่วนของขายสุทธิต่อสินทรัพย์รวมจะเป็นการวัดการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่ว่าใช้ได้มากน้อยเพียงใดเช่นกัน

2.2 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI : Return on Investment) คืออัตราส่วนที่ใช้วัดกำไรสุทธิที่ได้รับจากการลงทุนในส่วนของเจ้าของและการลงทุนจากการก่อหนี้สินไม่หมุนเวียนเป็นตัววัดความสามารถของธุรกิจที่จะได้รับผลตอบแทนจากการจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาว หากอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่มีค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเฉลี่ยของอุตสาหกรรม นั่นแสดงว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการนำเงินลงทุนระยะยาวมาใช้เพื่อก่อให้เกิดกำไรสูงสุดต่อกิจการ

2.3 อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (ROE : Return on Equity) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและบุริมสิทธิ อัตราส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับส่วนของเจ้าของซึ่งหมายรวมถึง ส่วนทุน กำไรสะสมและเงินสำรองต่าง ๆ โดยไม่รวมหนี้สินระยะสั้นหรือหนี้สินไม่หมุนเวียน อัตราส่วนนี้จะวัดผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะ ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่าเงินทุนของกิจการในส่วนของผู้เป็นเจ้าของได้นำไปลงทุน และได้บริหารการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการอย่างไร กล่าวคือ หากอัตราตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการมีค่าสูงกว่าเมื่อเทียบกับอัตราตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของเฉลี่ยของอุตสาหกรรมนั้นแสดงว่ากิจการได้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดกำไรที่สูงขึ้น

อธิกา แรมวิโรจน์ (2549) กล่าวว่าอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของนั้นจัดเป็นอัตราส่วนที่ผู้ลงทุนในหุ้นสามัญให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากว่าเป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นสามัญได้รับ ถ้าหากอัตราส่วนนี้สูงแสดงให้เห็นว่ากิจการมีการลงทุนที่ดีและมีการบริหารค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นในอัตราที่สูง อย่างไรก็ตามการที่กิจการที่มีเจ้าหนี้ร่วมลงทุนในจำนวนมาก และใช้เงินส่วนของเจ้าของเพียงเล็กน้อยก็จะทำให้อัตราส่วนนี้มีค่าสูงได้ ดังนั้นอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของที่สูงสามารถสะท้อนความเสี่ยงจากงบการเงินที่สูงของกิจการด้วยเช่นกัน

วันฤดี สุขสงวน (2546) กล่าวว่าอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) อัตรานี้เป็นเครื่องบ่งชี้ผลการดำเนินงานของกิจการว่าสามารถดำรงอยู่ในธุรกิจนี้ได้หรือไม่ทั้ง

เจ้าหนี้และผู้ลงทุนต่างก็สนใจอัตราส่วนนี้ ซึ่งถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการมีความสามารถในการหากำไรสูงนักลงทุนโดยทั่วไปมักสนใจลงทุนในกิจการที่มีกำไรสูง โดยการนำงบกำไรขาดทุนประจำปีมาพิจารณา วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญที่จะบอกถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการอัตราส่วนที่สำคัญคือ

1. อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)
2. อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)
3. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)
4. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment : ROI)
5. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

1.อัตรากำไรขั้นต้น(Gross Profit Margin)ใช้วัดว่ากิจการมีอัตรากำไรขั้นต้นคิดเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขาย ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรขั้นต้น} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ขายสุทธิ}}$$

2. อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) เพื่อดูว่ากิจการมีกำไรจากการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขาย ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรจากการดำเนินงาน} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ขายสุทธิ}}$$

3. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ใช้วัดว่ากิจการมีกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละเท่าใดของค่าขาย ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขายสุทธิ}}$$

ทั้ง 3 อัตราส่วนแสดงความสามารถของบริษัทในการเปลี่ยนแปลงยอดขายให้เป็นกำไรในขั้นต่าง ๆ

อัตราส่วนที่ 1. วัดความสามารถในการควบคุมต้นทุน และเพิ่มยอดขาย

อัตราส่วนที่ 2. วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมด

อัตราส่วนที่ 3. วัดความสามารถในการทำกำไรหลังจากจ่ายดอกเบี้ยและภาษี

4. ตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment) เป็นการวัดว่าสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่ก่อให้เกิดกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละเท่าใด โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับสินทรัพย์รวม ดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

5. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) เป็นการวัดว่าส่วนของผู้ถือหุ้นก่อให้เกิดกำไรร้อยละเท่าใด ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

ทั้ง 2 อัตราส่วนนี้วัดประสิทธิภาพของบริษัทในการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์และผลตอบแทนที่ให้แก่ส่วนของเจ้าของ ผลตอบแทนจากเงินลงทุนหรือผลตอบแทนจากสินทรัพย์แสดงถึงจำนวนกำไรกับระดับการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนผลตอบแทนจากส่วนของเจ้าของวัดผลตอบแทนต่อส่วนของเจ้าของ (หุ้นสามัญ + หุ้นบุริมสิทธิ) ทั้ง 2 อัตราส่วน มียอดเพิ่มขึ้นแสดงว่าบริษัทมีการปรับปรุงดีขึ้น

2.4 ทฤษฎีกำไร

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีกำไรอาจแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม (คาเนล, 2551 ; เทียนชัย ตติยวรเศรษฐ์, 2548)

1. ทฤษฎีกำไรที่เกิดจากความเสี่ยง (Risk-bearing theories of profit) กำไร คือผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการได้รับจากการยอมรับภาระความเสี่ยงภัยจากการประกอบธุรกิจและเผชิญกับปัญหาความไม่แน่นอน เนื่องจากกิจการมีภาวะผูกพันที่จะจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ กำไรจึงเป็นส่วนที่เหลือจากหักค่าตอบแทนเหล่านี้ออกแล้ว ผู้ประกอบการมีความเสี่ยงภัยมากเพราะในบางครั้งกิจการอาจขาดทุนก็ได้ ตามทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับความเสี่ยงภัย ถ้าทุกอย่างดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้ประกอบการก็สมควรที่จะได้รับผลตอบแทนที่เหลืออยู่หลังจากหักต้นทุนทั้งหมดออก เนื่องจากการประกอบธุรกิจมีความเสี่ยงภัย ความสามารถในการหากำไรจะต้องสูงมากพอที่จะจูงใจให้ผู้ประกอบการรับภาระหน้าที่ในการจัดการองค์กรธุรกิจ โดยปกติยิ่งธุรกิจมีความเสี่ยงภัยมาก

เพียงใดก็ต้องเริ่มต้นพบกับอุปสรรคมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ประกอบการที่ยอมเสี่ยงดำเนินการก็สมควรที่จะได้รับกำไรสูงขึ้นเมื่อธุรกิจประสบความสำเร็จ

ทฤษฎีการยอมรับความเสี่ยงภัยพิจารณาเฉพาะความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจและไม่สามารถผลักภาระความเสี่ยงไปให้ผู้อื่นได้ ความเสี่ยงภัยนี้รวมถึงการที่ผู้บริโภคจะปฏิเสธผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงราคา การเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิต การที่ผู้ผลิตรายใหม่นำผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาแข่งขันในตลาด การเกิดวัฏจักรธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ถ้าองค์กรธุรกิจมีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพก็อาจลดการขาดทุน เนื่องจากความเสี่ยงในธุรกิจดังกล่าวได้ ส่วนการขาดทุนเนื่องจากความเสี่ยงภัยจากภายนอกเช่น อัคคีภัย หรือวินาศกรรมเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมได้ จึงอาจป้องกันได้โดยการผลักภาระการเสี่ยงภัยให้แก่บริษัทประกันภัย

ตัวอย่างการเสี่ยงภัย เช่น บริษัท TOYOTA, HONDA, ISUZU, MITSUBISHI ของประเทศญี่ปุ่นในอดีตที่ทำการลงทุนผลิตรถยนต์ออกมาจำหน่ายแข่งขันกับค่ายรถยนต์ของประเทศในแถบยุโรป สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี ดังเช่นยี่ห้อ VOLVO, FIAT, FORD, BMW และ MERCEDES BENZ เป็นต้นซึ่งต้องมีความเสี่ยงอย่างมากก่อนที่บริษัทผู้ผลิตรถยนต์ในญี่ปุ่นจะได้รับกำไรเป็นผลตอบแทนจากการดำเนินงาน

2. ทฤษฎีกำไรที่เกิดจากการผูกขาด (Monopoly theories of profit) กำไรเกิดขึ้นเนื่องจากการผูกขาดการผลิต ผูกขาดการจำหน่าย ผูกขาดปัจจัยการผลิต หรืออาจเกิดขึ้นเนื่องจากในตลาดนั้นมีผู้ผลิตน้อยราย หรือองค์กรธุรกิจอาจสามารถควบคุมตลาดได้จนผู้ผูกขาดรายอื่นไม่กล้าเข้ามาทำการผลิตแข่งขัน ทำให้องค์กรธุรกิจนั้นเดิมสามารถรักษากำไรไว้ได้ กำไรจากการผูกขาดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ผลิตที่จะควบคุมปริมาณการผลิตและควบคุมการกำหนดราคาซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตผูกขาดได้รับกำไรต่อไป

ผู้ผูกขาดอาจประสบความสำเร็จในการควบคุมราคาหรือจำกัดการเข้ามาแข่งขันขององค์กรธุรกิจรายอื่น โดยการได้รับสัมปทาน การใช้ลิขสิทธิ์ การมีสิทธิบัตร หรือการสามารถสร้างความเชื่อถือในยี่ห้อและค่านิยมในตัวสินค้ามากกว่าผู้อื่น หรืออาจเนื่องจากขนาดของตลาดนั้นเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณผลิตภัณฑ์ของผู้ผูกขาด องค์กรธุรกิจรายอื่นจะไม่ได้กำไรถ้าเข้ามาทำการผลิตแข่งขัน

ในบางอุตสาหกรรมซึ่งมีผู้ผลิตน้อยราย อาจใช้การรวมหัวกันเพื่อจำกัดปริมาณการผลิต ในกรณีนี้อาจมีกำไรจากการผูกขาดได้ หรือในอุตสาหกรรมบางประเภทต้องใช้เงินลงทุนในโครงการสูงมากจนเป็นเครื่องกีดขวางการเข้ามาแข่งขันของผู้ผลิตรายใหม่ก็ได้

ตัวอย่างการผูกขาด เช่นกิจการสาธารณูปโภคของรัฐ กิจการโทรคมนาคม กิจการโรงกลั่นน้ำมัน กิจการโรงงานผลิตเบียร์ กิจการโรงพยาบาลเอกชนที่มีชื่อเสียง เป็นต้น กิจการเหล่านี้สามารถทำกำไรจากการผูกขาดได้เงินเป็นจำนวนมหาศาล

3. ทฤษฎีกำไรที่เกิดจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and innovation theories of profit) นักเศรษฐศาสตร์มีความเชื่อว่า กำไรเป็นเสมือนผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการที่ได้ประดิษฐ์คิดค้น หาเทคนิคการผลิตแบบใหม่ ใช้กระบวนการผลิตแบบใหม่ ใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่เพื่อการริเริ่มคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้มีคุณค่า หรือทำการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เครื่องจักรใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นทฤษฎีการริเริ่มคิดผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมโดยไม่ต้องกำหนดราคาตามราคาตลาดของสินค้าที่มีอยู่ จะทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นมาก กำไรเหล่านี้จะยังคงอยู่ตราบจนกระทั่งมีผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาประดิษฐ์คิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ออกมาขายแข่งขัน ปริมาณผลิตภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นราคาสินค้าจะลดลงทำให้กำไรลดลงจนอาจจะไม่มีกำไร ซึ่งจะอยู่ในสภาพนี้จนกระทั่งเกิดมีผู้ผลิตรายใหม่ ๆ เข้ามาริเริ่มคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ออกมาอีก จึงเป็นการเริ่มต้นกระบวนการดังที่กล่าวมาข้างต้นอีกครั้งหนึ่งวนเวียนอยู่เช่นนี้เรื่อยไป

ภาพรวมและแนวโน้มของเทคโนโลยีในส่วนการบริการทางการเงินจากการศึกษาในธุรกิจธนาคาร ตลาดการเงิน และอุตสาหกรรมประกันจากทั่วโลก มีความท้าทายมากและควรตระหนักถึงประเด็นสำคัญด้านต่าง ๆ โดยต้องใช้ความล้ำหน้าของเทคโนโลยีมาคอยรองรับสนับสนุน และขับเคลื่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุด ดังนี้

1. ความเป็นเลิศในการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความประหยัดคุ้มค่ามีประสิทธิภาพและความเร็วสูงสุด สภาพเทคโนโลยีศักยภาพต่ำที่เพิ่มทวีขึ้นทุก 12-18 เดือนจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงใหม่

2. โลกาภิวัฒน์เปลี่ยนแปลงโลกธุรกิจ แนวโน้มของโลกาภิวัฒน์จะผลักดันให้ธุรกิจต่าง ๆ หันมาใช้กลยุทธ์ร่วมมือสร้างพันธมิตร มากกว่าการสร้างมูลค่าด้วยตนเองเพียงลำพังเนื่องจากระบบศูนย์กลางข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้น อันจะเปิดกว้างให้ผู้ใช้และนักพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนบริการและข้อมูลนวัตกรรมได้อย่างกว้างขวาง เพื่อช่วยให้ธุรกิจและบริการส่งต่อถึงลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น บริษัท Microsoft ผู้ผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ บริษัท NOKIA ผู้ผลิตโทรศัพท์เคลื่อนที่ บริษัท SONY ผู้ผลิตเครื่องเล่นแผ่นซีดีเพื่อใช้ดูหนัง ฟังเพลงและร้องเพลง บริษัท Panasonic ผู้ผลิตกล้องดิจิตอล บริษัท กราวิตี้ (ประเทศเกาหลี) ผู้ผลิตเกมคอมพิวเตอร์ RAGNAROK ONLINE ทางอินเตอร์เน็ต เป็นต้นบริษัทเหล่านี้สามารถ

แสวงหากำไรได้อย่างงดงาม โดยเฉพาะในช่วงที่บริษัทอื่น ๆ ยังก้าวตามไม่ทันเทคโนโลยีและนวัตกรรม

4. ทฤษฎีกำไรที่เกิดจากประสิทธิภาพในการจัดการ (Managerial efficiency theories of profit) กำไรเกิดขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดการ นับเป็นผลสำเร็จในการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ ส่วนใหญ่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพในการบริหาร เช่น สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตได้แม่นยำ สามารถหาวิธีการป้องกันความเสี่ยงจากผลกระทบที่ทำให้รายได้ของธุรกิจลดลง สามารถลดต้นทุนการผลิต มีการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการใช้กลยุทธ์การตลาดที่ชาญฉลาด มีความสามารถในการพัฒนาโครงสร้างราคาและแบบจำลองทางการตลาดเพื่อก่อให้เกิดผลกำไรเพิ่มขึ้นดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพในการจัดการสามารถสร้างกำไรให้แก่องค์กรธุรกิจได้เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพสูงในการจัดการ สามารถทำให้องค์กรธุรกิจที่ขาดทุนพลิกฟื้นกลับมามีกำไรก็ได้ หากประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาขององค์กร โดยนำหลักการจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกลยุทธ์ด้านอื่นๆ เช่น การปรับลดขนาดองค์กร (Downsizing) การปรับรื้อโครงสร้างและระบบขององค์กร (re-engineering) การซื้อขายควบรวมกิจการ (Merger and acquisition) การแปรรูปกิจการเป็นแบบเอกชน (privatization) การแสวงหาหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (strategic partner) เป็นต้น

ในระบบเศรษฐกิจ โดยทั่วไปจะเห็นว่า องค์กรธุรกิจที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันไม่จำเป็นต้องได้รับกำไรหรืออัตรากำไรเท่ากัน เพราะปัจจัยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการว่าองค์กรใดจะมีประสิทธิภาพสูงกว่ากันตัวอย่างเช่น บริษัทผู้ผลิตอุปกรณ์กีฬา เสื้อกีฬา และรองเท้ากีฬาระหว่าง ADIDAS และ NIKE ก็มิได้มีอัตรากำไรเท่ากัน หรือผู้ประกอบการที่อยู่ในธุรกิจเกี่ยวกับอาหารฟาสต์ฟูดข้ามชาติระหว่าง McDonal, KFC, และ The PIZZA Company ก็มิได้มีอัตรากำไรเท่ากันเป็นต้น

5. ทฤษฎีกำไรที่เกิดจากแรงเสียดทานหรือกำไรที่ได้รับมาโดยมิได้คาดหมาย(frictional or windfall theories of profit) กำไรเกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมาย มีสาเหตุเนื่องจากบางครั้งอุปทานของสินค้าอาจจะขาดแคลนอย่างกะทันหันจนไม่เพียงพอต่ออุปสงค์ที่มีอยู่ ทำให้ราคาสินค้าบางชนิดขยับตัวสูงขึ้นอย่างผิดปกติเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในยามนั้น และผู้บริโภคเต็มใจซื้อ แม้ว่าจะมีราคาแพง องค์กรธุรกิจก็จะได้รับกำไรเกินปกติเป็นจำนวนมากอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมีเหตุการณ์ผิดปกติบางอย่างเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น การเกิดสงครามโลก การเกิดอุทกภัย การเกิดวาตภัย การเกิดแผ่นดินไหว และการเกิดโรคระบาด เป็นต้น สำหรับกำไรที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมายนี้อาจจะเนื่องมาจากมีการค้นพบแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใหม่ ๆ ก็ได้ เช่น บ่อน้ำมันดิบ แก๊สธรรมชาติ ทองคำและถ่านหิน

เป็นต้น กำไรเช่นนี้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกและอยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจนอกจากนี้ อาจจะมีสถานการณ์เกิดการขยายตัวรวดเร็วในภาคเศรษฐกิจใดภาคเศรษฐกิจหนึ่งจนทำให้บางภาคเศรษฐกิจขยายตัวตามไม่ทัน ทำให้สินค้าในบางอุตสาหกรรมเกิดการขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้นมากเนื่องจากทำการผลิตไม่ทันกับความต้องการ องค์กรธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น ก็จะได้รับกำไรสูงอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งกำไรดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า กำไรที่เกิดจากแรงเสียดทาน ตัวอย่างเช่น มีขยายตัวอย่างรวดเร็วในอุตสาหกรรมก่อสร้างจนทำให้เกิดการขาดแคลนปูนซีเมนต์และผู้นำเข้าเหล็กเส้นในช่วงนั้นต่างก็ได้รับกำไรทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับงบการเงิน

ความหมายของงบการเงิน ธัญญรัศม์ วศวรรณวัฒน์ (2553) กล่าวว่างบการเงิน (financial statements) เป็นผลผลิต (output) ที่ได้จากกระบวนการทางการบัญชีซึ่งเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการในสมุดรายวันแล้วผ่านไปบัญชีแยกประเภท การจัดทำงบทดลองก่อนปรับปรุง บัญชีการปรับปรุงบัญชี การจัดทำงบทดลองหลังปรับปรุงบัญชี การปิดบัญชีและการจัดทำงบการเงินเป็นขั้นสุดท้าย โดยถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้บริหารกิจการในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

งบการเงินเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ รวมทั้งยังแสดงถึงผลของการบริหารงานของฝ่ายบริหาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่นการตัดสินใจที่จะซื้อหรือขายหรือถือหุ้นของกิจการนั้นต่อไป การตัดสินใจให้กู้ยืมแก่กิจการเป็นต้น

ส่วนประกอบของงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 เรื่องการนำเสนองบการเงิน ระบุว่างบการเงินที่สมบูรณ์ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของงบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

1. งบดุล (Balance Sheet) หรืองบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่า มีสินทรัพย์หรือทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการมีหนี้สินหรือภาระผูกพันกิจการ และมีส่วนของเจ้าของเป็นรายการอะไรบ้างและเป็นจำนวนเงินเท่าใดงบดุลจึงรายงานองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินของกิจการ ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ

2. งบกำไรขาดทุน (Income Statement) เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดเวลาหนึ่ง เพื่อให้ทราบว่ากิจการมีรายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรหรือขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนเงินเท่าใดงบกำไรขาดทุนจึงรายงานองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานของกิจการได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย

3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ (Statement of Changes in Owners' Equity) เป็นรายงานที่แสดงการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในส่วนของเจ้าของในระหว่างงวดบัญชี หรืออาจแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของโดยไม่รวมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากรายการที่เป็นส่วนของผู้เป็นเจ้าของ เช่น ทุนที่เรียกชำระแล้วเงินสำรองต่าง ๆ กำไร (ขาดทุน) สะสมเป็นต้น

4. งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement) เป็นรายงานที่แสดงรายการได้มาและรายการใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในระหว่างงวด โดยจำแนกเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน

5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to the Financial Statements) เป็นส่วนที่แสดงไว้ในลำดับสุดท้ายของงบการเงิน โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์การจัดทำงบการเงินนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้และข้อมูลที่นำเสนอเพิ่มเติมจากที่แสดงในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของเจ้าของ และงบกระแสเงินสด ทั้งนี้เพื่อให้งบการเงินเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอแก่ผู้ใช้งบการเงิน

กิจการแต่ละประเภทจะต้องจัดทำและนำส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยต้องมีรายการย่อตามประกาศของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ทั้งนี้งบการเงินที่ต้องจัดทำจำแนกตามผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดการจัดทำงบการเงินที่ต้องจัดทำ จำแนกตามผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	งบดุล	งบกำไรขาดทุน	งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ	งบกระแสเงินสด	หมายเหตุประกอบงบการเงิน
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน	✓	✓	-	-	✓
บริษัทจำกัด	✓	✓	✓	-	✓
บริษัทมหาชนจำกัด	✓	✓	✓	✓	✓
จิบุคคลที่ตั้งขึ้นกฎหมายต่างประเทศ	✓	✓	✓	-	✓
กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร	✓	✓	✓	-	✓

ที่มา: งบการเงิน ข้อมูลสำหรับการสื่อสารและการตัดสินใจทางธุรกิจ

ข้อกำหนดโดยรวมในการจัดทำงบการเงินการจัดทำและนำเสนองบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี ซึ่งระบุข้อกำหนดโดยรวมในการจัดทำงบการเงิน ไว้ดังนี้

1. การแสดงงบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี (fair presentation and Compliance with accounting standards) งบการเงินที่จัดทำขึ้นต้องแสดงฐานะ

การเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการโดยถูกต้องตามที่ควร กล่าวคือข้อมูลที่แสดงต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการบัญชี เหตุการณ์ และเงื่อนไขต่าง ๆ ตามคำนิยามและเกณฑ์การรับรู้รายการสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชี และถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี รวมทั้งต้องเปิดเผยถึงการถือปฏิบัติดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินอย่างชัดเจน

2. การดำเนินงานต่อเนื่อง (going concern) งบการเงินต้องจัดทำขึ้นตามหลักการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เว้นแต่กิจการมีความตั้งใจที่จะชำระบัญชี เลิกกิจการ หรือไม่สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ต่อไป ดังนั้นในการจัดทำงบการเงิน ฝ่ายบริหารต้องประเมินความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการ หากพบว่ามีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเงื่อนไขใดที่ทำให้เกิดความสงสัยอย่างมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการ กิจการต้องเปิดเผยให้ทราบถึงความไม่แน่นอนเหล่านั้น

3. เกณฑ์คงค้าง (accrual basis) งบการเงินต้องจัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างยกเว้น งบกระแสเงินสดให้ใช้เกณฑ์เงินสด

4. ความสม่ำเสมอ (consistency) งบการเงินที่จัดทำขึ้นต้องมีการจัดประเภทรายการในงบการเงินให้มีลักษณะเดียวกันทุกงวดบัญชี ยกเว้นในกรณีใดกรณีหนึ่งต่อไปนี้

4.1 เป็นที่ปรากฏชัดเจนว่าลักษณะการดำเนินงานของกิจการได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ หรือจากการทบทวนงบการเงินแล้วกิจการเห็นว่าการจัดประเภทรายการแบบใหม่จะทำให้งบการเงินมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4.2 มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการนำเสนองบการเงิน

5. ความมีสาระสำคัญ (materiality) งบการเงินที่จัดทำและนำเสนอต้องใช้หลักความมีสาระสำคัญ หากข้อมูลนั้นไม่มีสาระสำคัญ กิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยข้อมูลที่มีสาระสำคัญหมายถึงข้อมูลที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินหากไม่แสดงข้อมูลนั้นหรือแสดงข้อมูลนั้นผิดพลาด ซึ่งปัจจัยที่ใช้พิจารณาความมีสาระสำคัญคือจำนวนเงินหรือลักษณะของรายการหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

6. การหักกลบ (offsetting) ในการจัดทำงบการเงิน กิจการต้องไม่นำสินทรัพย์และหนี้สินรายได้และค่าใช้จ่าย มาหักกลบกัน นอกจากบางรายการที่มาตรฐานการบัญชีมีข้อกำหนดหรืออนุญาตให้หักกลบได้ หรือการหักกลบนั้นจะช่วยสะท้อนให้เห็นสาระที่แท้จริงของรายการที่เกิดขึ้น เช่นผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ให้แสดงด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการขายหักด้วยมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขายสินทรัพย์นั้น เป็นต้น

7. ข้อมูลเปรียบเทียบ (comparative information) กิจการต้องแสดงข้อมูลของงวดก่อนเปรียบเทียบกับทุกรายการที่แสดงในงบการเงินงวดปัจจุบันหากมาตรฐานการบัญชีมิได้กำหนดเป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ ข้อมูลเชิงบรรยายหรือพรรณนาต้องแสดงเปรียบเทียบกัน หากข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจงบการเงินของงวดปัจจุบัน ได้ดียิ่งขึ้น

2.6 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ความหมายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยบริษัทจดทะเบียน (listed company) หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนหลักทรัพย์ของบริษัท หรือที่เรียกว่าเพื่อให้มีการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน (listed security) ในตลาดหลักทรัพย์ได้ โดยทั้งหลักทรัพย์จดทะเบียนและบริษัทจดทะเบียนผู้ออกหลักทรัพย์นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด และเป็นไปตามข้อตกลงการจดทะเบียนหลักทรัพย์ (listing agreement) ประเภทของหลักทรัพย์จดทะเบียนสามารถแบ่งออกเป็น หุ้นสามัญ (ordinary Share) หุ้นบุริมสิทธิ (preferred share) หุ้นกู้ (debenture) หุ้นกู้แปลงสภาพ (convertible debenture) ในสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ ซื้อหุ้นบุริมสิทธิ ซื้อหุ้นกู้ หรือซื้อหน่วยลงทุน (warrant) ใบสำคัญแสดงสิทธิระยะสั้น (short-term warrant) และหน่วยลงทุน (unit trust)

ประโยชน์ของการเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยการเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีประโยชน์ต่อบริษัทและต่อผู้ถือหุ้นดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553)

1. ประโยชน์ต่อบริษัท

ก. แหล่งระดมเงินทุนระยะยาว บริษัทสามารถระดมทุนจากประชาชนเพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนหรือขยายธุรกิจได้โดยง่ายและรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบในด้านการแข่งขัน รวมทั้งช่วยให้มีโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจการนอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสในการเลือกระดมทุนผ่านการออกหลักทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้นภายหลังการเข้าจดทะเบียน เช่น หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ เป็นต้น

ข. ภาพลักษณ์ การเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะที่บริษัทได้ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดีและมีฐานะมั่นคงในระดับหนึ่ง รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปรงใส ภาพลักษณ์ที่ดีนี้จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของบริษัท เช่นความน่าเชื่อถืออำนาจในการต่อรอง และสร้างความตระหนัก ตลอดจนความนิยมในผลิตภัณฑ์หรือบริการของกิจการโดยทางอ้อม นอกจากนี้การ

เผยแพร่ข่าวสารและความเคลื่อนไหวของบริษัทผ่านสื่อต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ฯ และภาคธุรกิจ ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถเกื้อกูลต่อกิจการของบริษัทให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนมากยิ่งขึ้น คุณประโยชน์นี้หากสามารถตีค่าเป็นตัวเงินแล้วย่อมหมายถึง ค่าใช้จ่ายมูลค่ามหาศาลสำหรับคู่แข่งขันที่มิได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่จะต้องใช้ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชน

ค. จุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงหรือขยายธุรกิจกับธุรกิจต่างประเทศ การจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและเป็นแรงจูงใจให้ธุรกิจต่างชาติมีความสนใจเข้าร่วมลงทุน ซึ่งจะเกื้อหนุนให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องและจะยิ่งเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่บริษัท เพราะการมีแนวร่วมจากกิจการในต่างประเทศที่สามารถเกื้อกูลระหว่างกันทั้งในด้านการตลาด การผลิต เทคโนโลยี การเงิน และบุคลากร ย่อมส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน

ง. การสร้างความรับผิดชอบและการบริหารแบบมืออาชีพ การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้บริษัทบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและรัดกุมมากขึ้น เนื่องจากบริษัทจะอยู่ในความสนใจของผู้ลงทุน โดยมีราคาหุ้นของบริษัทเป็นตัวสะท้อนความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกิจการในระดับหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการบริหารกิจการให้เป็นไปในทิศทางที่ควรจะเป็น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพตลอดจนเพิ่มพูนประสิทธิผลในการประกอบธุรกิจอันจะเป็นผลประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

จ. ความภาคภูมิใจของบุคลากรของบริษัท คุณประโยชน์ข้อนี้มักจะถูกมองข้าม การที่บริษัทมีผลประกอบการและภาพลักษณ์ที่ดีมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ และรู้จักกันอย่างแพร่หลายย่อมทำให้บุคลากรของบริษัทเกิดความรู้สึกที่ดีต่อบริษัท หากผู้บริหารรู้จักใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์โดยการสร้างความยึดมั่นหรือค่านิยมร่วม (shared value) ให้เกิดขึ้นในลักษณะของการกระตุ้นให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ตระหนัก และมีส่วนร่วมต่อการสร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณของบริษัทก็จะเกิดประโยชน์อันมหาศาลกับบริษัทในระยะยาว

ฉ. สิทธิประโยชน์ทางภาษี บริษัทจดทะเบียนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนไปถือหุ้นของบริษัทอื่นที่จัดตั้งตามกฎหมายไทยหรือกองทุนรวมหรือบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีเงินได้โดยไม่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ของบริษัทเพื่อเสียภาษีแต่เงินที่ได้รับดังกล่าวต้องเป็นเงินที่ได้รับจากหุ้นหรือหน่วยลงทุนที่ถือไว้ไม่น้อยกว่า 3 เดือนก่อน และหลังวันที่ได้รับเงินได้

2) ประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น

ก. เสริมสร้างสภาพคล่อง การเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯช่วยเสริมสร้างสภาพคล่องให้กับผู้ถือหุ้นของบริษัท เนื่องจากผู้ถือหุ้นสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือหรือ

เปลี่ยนเป็นเงินสดได้สะดวก และง่ายในเวลาที่ต้องการ ตลอดจนทราบมูลค่าที่แท้จริงของหุ้นตามความต้องการของตลาดและใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมได้

ข. ความคุ้มครองในการลงทุน ผู้ถือหุ้นจะได้รับความคุ้มครองในการลงทุน เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ฯ มีกฎระเบียบในการกำกับการซื้อขายหลักทรัพย์และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้น และได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง พอเพียง และทันเวลา

ค. สิทธิประโยชน์ทางภาษี บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี กล่าวคือเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี และเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทจดทะเบียนจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 10% โดยผู้มีเงินได้ซึ่งอยู่ในประเทศไทยมีสิทธิที่จะเลือกดำเนินการ ดังนี้

- ไม่นำเงินปันผลดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีได้ เฉพาะผู้มีเงินได้ที่ไม่ขอรับเงินภาษีที่ถูกหักไว้คืนหรือไม่ขอเครดิตภาษีที่ถูกหักไว้นั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนหรือ

- นำเงินปันผลดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ โดยจะได้รับการเครดิตภาษีคืนในภายหลัง ตัวอย่างเช่นผู้มีเงินได้จะได้รับการเครดิตภาษี 3 ใน 7 ของเงินปันผลที่ได้รับ ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนที่มีการจ่ายเงินปันผลนั้นได้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 30 % (มูลค่าของการเครดิตภาษีคำนวณได้โดยนำอัตราภาษีเงินได้หารด้วย (100 – อัตราภาษีเงินได้))

การเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการพิจารณารับหุ้นสามัญของบริษัทต่าง ๆ เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะพิจารณาทั้งจากคุณสมบัติของหุ้นสามัญและคุณสมบัติของบริษัทที่ยื่นคำขอดังนี้

1) คุณสมบัติของหุ้นสามัญ ต้องเป็นหุ้นระบุชื่อผู้ถือและไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้นเว้นแต่ข้อจำกัดที่เป็นไปตามกฎหมายที่ระบุไว้ในข้อบังคับบริษัท

2) คุณสมบัติของบริษัทที่ยื่นคำขอ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 การพิจารณาคุณสมบัติของบริษัทที่ยื่นคำขอเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เรื่อง	**คุณสมบัติ**
สถานะเป็นบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ	
ทุนชำระแล้วเฉพาะหุ้นสามัญ(หลังการเสนอขายหุ้นแก่ประชาชน) มากกว่า หรือเท่ากับ 300 ล้านบาท	

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

เรื่อง	คุณสมบัติ
การกระจายการถือหุ้นรายย่อย(หลังการเสนอขายหุ้นแก่ประชาชน)	
อัตราส่วนการถือหุ้น	-ถือหุ้นรวมกัน≥ 25% ของทุนชำระแล้ว หาก 300 ≤ทุน <3,000 ล้านบาท -ถือหุ้นรวมกัน ≥ 20% ของทุนชำระแล้ว หากทุน ≥ 3,000 ล้านบาท -แต่ละรายต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 หน่วย การซื้อขายที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด -ผู้ถือหุ้นรายย่อย คือ ผู้ที่ไม่ได้เป็น strategic shareholders โดย strategic shareholders คือ -กรรมการ ผู้จัดการ และผู้บริหาร รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง -ผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้น > 5% นับรวมผู้ที่เกี่ยวข้อง
การเสนอขายหุ้นแก่ประชาชน	
การได้รับอนุญาต	-ได้รับอนุญาตให้เสนอขายหุ้นจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. (ยกเว้นนิติบุคคลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ)
จำนวนหุ้นที่เสนอขาย -ทุนชำระแล้ว < 500 ล้านบาท -ทุนชำระแล้ว ≥ 500 ล้านบาท	 ≥ 15% ของทุนชำระแล้ว ≥ 10% ของทุนชำระแล้ว หรือมูลค่าหุ้นสามัญตามมูลค่าที่ตราไว้ ≥ 75 ล้านบาทแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า
วิธีการเสนอขาย	ท่านผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์
ผลการดำเนินงาน	-มีผลการดำเนินงานต่อเนื่อง ≥ 3 ปี โดยอยู่ภายใต้การจัดการของผู้บริหารส่วนใหญ่ชุดเดียวกัน ≥ 1 ปี ก่อนการยื่นคำขอ เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่ปรากฏสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารชุดดังกล่าว (กรณีรัฐวิสาหกิจให้นับผลการดำเนินงาน ก่อนการแปรรูปเป็นผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่องได้) -มีกำไรสุทธิในระยะเวลา 2 ปี หรือ 3 ปี ล่าสุดก่อนยื่นคำขอรวมกัน ≥ 50 ล้านบาท โดยในปีล่าสุดก่อนยื่นคำขอมีกำไร

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

เรื่อง	คุณสมบัติ
	สุทธิ $\geq$ 30 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอ
ฐานะการเงินและสภาพคล่อง	-มีส่วนของผู้ถือหุ้น $\geq$ 300 ล้านบาท -สามารถพิสูจน์ได้ว่าบริษัทยังมีสถานะทางการเงินที่มั่นคงตลอดจนมีเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอ
การบริหาร	
ผู้บริหารและคณะกรรมการ	-ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามหลักเกณฑ์ กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. -มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.
การกำกับดูแลกิจการและการควบคุมภายใน	-มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีคณะกรรมการตรวจสอบ (audit committee) ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด -จัดให้มีระบบการควบคุมภายในตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.
ความขัดแย้งทางผลประโยชน์	-ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.
ข้อบังคับบริษัท	-ข้อบังคับของบริษัทและบริษัทย่อยมีข้อกำหนดครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.
งบการเงินและผู้สอบบัญชี	-มีงบการเงินที่มีลักษณะและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. -ผู้สอบบัญชีของผู้ยื่นคำขอต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในกรณีที่เห็นว่าการจดทะเบียนหลักทรัพย์ของบริษัทที่ยื่นคำขอจะเป็นประโยชน์ต่อตลาดทุนของประเทศไทย คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาผ่อนผันคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอในเชิงตัวเลข โดยพิจารณา 1)ทุนชำระแล้ว 2)การกระจายการถือหุ้นรายย่อย 3)ผลการดำเนินงาน และ 4)ฐานะการเงินและสภาพคล่อง ทั้งนี้ในการผ่อนผัน คณะกรรมการต้องเปิดเผยการผ่อนผันคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอต่อประชาชน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องแสดงความเป็นมืออาชีพกว่าบริษัททั่วไป ยิ่งต้องการระดมทุนจากประชาชนก็ย่อมจะต้องมีความโปร่งใส เป็นธรรม ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งมีคุณสมบัติพร้อมเป็นมาตรฐานน่าร่วมลงทุนด้วย จึงมีหน่วยงานหลายแห่งเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งด้านกำกับดูแลความเป็นมาตรฐาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบ่งได้เป็น 9 กลุ่ม ดังภาพที่ 2.1

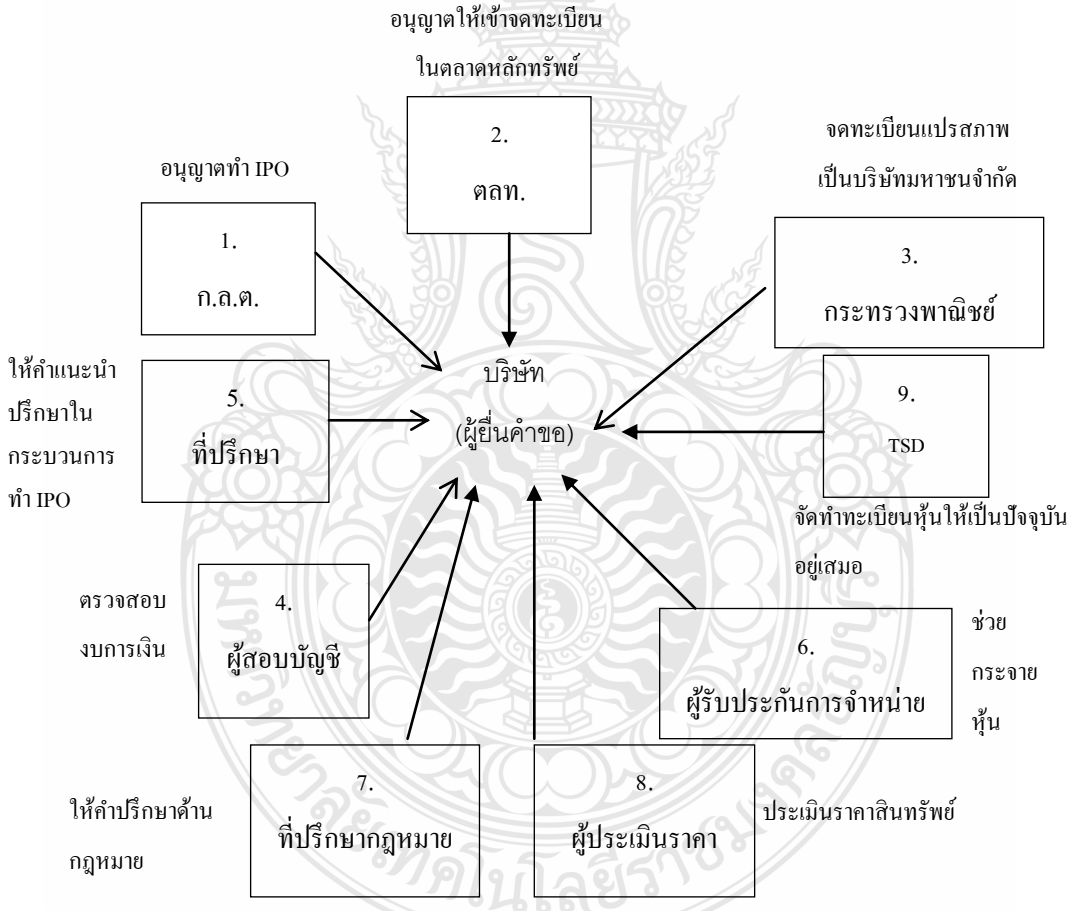

ภาพที่ 2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลตลาดทุนในภาพรวม ซึ่งมีหน้าที่ดูแลคุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียนที่ต้องการระดมทุนจากประชาชนทั่วไปหรือที่เรียกว่าการทำ IPO ถือเป็นการขายหลักทรัพย์ในตลาดแรก เป็นเรื่องที่มีผลกระทบในวงกว้าง ถือเป็นด่านแรกที่บริษัทจะต้องผ่าน (เป็นผู้อนุญาตการเสนอขายหลักทรัพย์แก่ประชาชนทั่วไป) เพื่อให้แน่ใจได้ว่าบริษัทรักษาสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเป็นธรรม และเปิดเผยข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุน

1) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หลังจากทำ IPO แล้วก็ต้องมีตลาดรองสำหรับซื้อขายหลักทรัพย์ที่ขายให้ประชาชนทั่วไป ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ตลอดจนบริการที่เกี่ยวข้อง ดูแลให้การซื้อขายเป็นไปอย่างคล่องตัว มีความยุติธรรม คัดสรรหลักทรัพย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท การกระจายการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยหรืออาจเปรียบได้กับห้างสรรพสินค้าที่มีสินค้าคุณภาพดีหลากหลายชนิดให้เลือกซื้อ

2) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียน กำกับดูแล และบริการข้อมูลธุรกิจ ดังนั้นบริษัทจะต้องติดต่อกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เช่น การแปรสภาพกิจการจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด การเปลี่ยนแปลงข้อมูลในหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท การประชุมผู้ถือหุ้น เป็นต้น

3) ผู้สอบบัญชี (auditor) การจะเป็นบริษัทจดทะเบียนนั้น ก่อนอื่นต้องมีระบบรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน สามารถเปรียบเทียบได้กับบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน และเพียงพอสำหรับผู้ลงทุนใช้ในการตัดสินใจ ผู้สอบบัญชีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. และควรแต่งตั้งผู้สอบบัญชีอย่างน้อย 2 ท่าน เผื่อกรณีที่ ท่านใดท่านหนึ่งติดภารกิจไม่สามารถรับรองงบการเงินของบริษัทได้ในระยะเวลาที่กำหนด

4) ที่ปรึกษาทางการเงิน (financial advisor) เป็นผู้คอยช่วยเตรียมความพร้อมในการทำ IPO และเข้าจดทะเบียน โดยศึกษาข้อมูลของบริษัทอย่างละเอียดในทุก ๆ ด้าน (กระบวนการนี้เรียกกันว่า ทำ due diligence) เพื่อประเมินคุณสมบัติของบริษัทว่าครบถ้วนพอที่จะเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือไม่ ตั้งแต่ด้านการดำเนินธุรกิจและการจัดการต่าง ๆ การจัดโครงสร้างทุนและโครงสร้างธุรกิจ ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้บริษัทมีคุณสมบัติพร้อมสำหรับการยื่นคำขอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ที่ปรึกษาทางการเงินต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เพื่อทำหน้าที่แทนบริษัทในการติดต่อประสานงานให้ข้อมูลต่าง ๆ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในช่วงของการยื่นคำขอ และทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บริษัทถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการ

เป็นบริษัทจดทะเบียน และต้องเป็นพี่เลี้ยงให้กับบริษัทต่อไปอีก 1 ปีนับจากเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

6) ผู้จัดจำหน่ายและรับประกันการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (underwriter) เป็นผู้ที่ช่วยกระจายหุ้นของบริษัทให้ออกไปสู่ผู้ลงทุนอย่างกว้างขวางเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบริษัทจะสามารถขายหุ้นแก่ผู้ลงทุนได้ตามจำนวนและราคาที่เหมาะสม และได้รับเงินครบตามแผนที่วางไว้

7) ที่ปรึกษากฎหมาย (lawyer) การขายหุ้นแก่บุคคลทั่วไปมีเรื่องของกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง ที่ปรึกษากฎหมายจะช่วยให้คำแนะนำและดำเนินการจัดเตรียมเอกสาร จัดการขั้นตอนที่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย เช่น การให้ความเห็นในเรื่องข้อจำกัดการโอนหุ้นข้อพิพาทที่อาจมีผลกระทบต่อบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ การจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ที่ปรึกษากฎหมายอาจทำหน้าที่ร่วมกับที่ปรึกษาทางการเงินในการปรับปรุงข้อตกลงข้อสัญญาทางกฎหมายและข้อบังคับของบริษัทให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์

8) ผู้ประเมินราคา (valuer) สินทรัพย์บางรายการของบริษัทอาจมีมูลค่าแตกต่างจากมูลค่าที่ปรากฏในงบการเงิน หรือกรณีบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต้องประเมินราคาที่ดินและโครงการระหว่างการพัฒนา ซึ่งผู้ประเมินราคาต้องประเมินราคาสินทรัพย์ของบริษัทใหม่เพื่อให้สะท้อนมูลค่าทรัพย์สินที่แท้จริง รวมทั้งประกอบการพิจารณากำหนดราคาหุ้นที่เหมาะสมในการเสนอขาย ผู้ประเมินราคานี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.ด้วยเหมือนกัน

9) บริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด (Thailand Securities Depository Co., Ltd. : TSD) เมื่อบริษัทขายหุ้นเพิ่มต่อประชาชนทั่วไป จะทำให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นจำนวนมาก TSD จะเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ จัดทำทะเบียนผู้ถือหุ้นให้ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมถึงให้บริหารนำหุ้นเข้าฝากในระบบไร้ใบหุ้น (scripless) สำหรับผู้ถือหุ้นที่ไม่ต้องการใบหุ้น นอกจากนั้น TSD ยังให้บริการแจ้งข่าวสารและจ่ายสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับผู้ถือหุ้นด้วย เช่น จัดส่งเอกสารเชิญประชุมผู้ถือหุ้น จ่ายเงินปันผล และแจ้งสิทธิจองซื้อหุ้นเพิ่มทุน เป็นต้น ซึ่ง TSD นี้เป็นบริษัทย่อยของตลาดหลักทรัพย์นั่นเอง

การเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน

ในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์นั้น การใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ข้อมูลสารสนเทศที่ตลาดหลักทรัพย์เผยแพร่นั้นจะต้องมีความถูกต้องชัดเจนมากพอและทันต่อเวลาที่ผู้ลงทุนต้องการ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้องและเท่าเทียมกัน ตลาดหลักทรัพย์จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนไว้ 6 ประการดังนี้

1) แนวทางปฏิบัติเรื่องการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญให้กับประชาชนทราบโดยทันที ข้อมูลสารสนเทศที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยโดยทันที ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือเหตุการณ์ หรือสภาพการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทซึ่งมีผลกระทบกับราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีความสำคัญต่อผู้ลงทุนในการตัดสินใจลงทุน หรืออาจจะมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบทันที

- การร่วมทุน การควบรวมกิจการ หรือการได้มาซึ่งกิจการอื่น
- การประกาศจ่ายหรือไม่จ่ายเงินปันผล
- การประกาศผลกำไรหรือขาดทุนของบริษัท
- การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าหุ้นที่ตราไว้
- การได้มาหรือการสูญเสียสัญญาทางการค้าที่สำคัญ
- การซื้อขายสินทรัพย์ที่สำคัญ
- การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการผู้ถือหุ้นใหญ่และคณะกรรมการบริหารของบริษัท

2) แนวทางปฏิบัติเรื่องการเผยแพร่สารสนเทศให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญจะต้องเปิดเผยนอกเวลาทำการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งได้แก่ก่อนการเปิดซื้อขายหลักทรัพย์ของแต่ละรอบอย่างน้อย 1 ชั่วโมง หรือหลังจากปิดการซื้อขายในแต่ละวัน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยในช่วงเวลาที่มีการซื้อขายจะต้องแจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ล่วงหน้า ซึ่งตลาดหลักทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดว่าจะต้องมีการประกาศการหยุดซื้อขายหลักทรัพย์ชั่วคราวหรือไม่ เพื่อให้นักลงทุนได้ทราบข่าวเพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศต้องเปิดเผยตามข้อกำหนดที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดไว้ นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนก็สามารถเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศตามสื่อต่าง ๆ และจะต้องส่งประกาศให้กับตลาดหลักทรัพย์ด้วย

3) แนวทางปฏิบัติเรื่องการชี้แจงเกี่ยวกับข่าวลือหรือข่าวสารต่าง ๆ ประเภทของข่าวลือหรือข่าวสารอื่น ๆ ที่บริษัทต้องชี้แจง ได้แก่ บทความในหนังสือพิมพ์หรือวารสารรายงานการซื้อขายของบริษัทสมาชิก สารสนเทศแบบปากต่อปาก โดยไม่คำนึงว่าเป็นจริงหรือเท็จข่าวสารอื่น ที่มีผลกระทบต่อราคาทรัพย์หรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุน และการดำเนินการของบริษัทเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

- ในกรณีที่ข่าวลือหรือข่าวสารไม่เป็นความจริง บริษัทจะต้องออกประกาศปฏิเสธข่าวลือหรือข่าวสารนั้น พร้อมทั้งแถลงข้อมูลเพิ่มเติมที่ให้ความกระจ่างต่อข่าวลือที่เกิดขึ้น
- ในกรณีที่ข่าวลือหรือข่าวสารเป็นความจริง บริษัทจะต้องออกประกาศให้ประชาชนทราบถึงข้อเท็จจริงนั้น พร้อมทั้งข้อมูลประกอบอื่น ๆ ตามความจำเป็น

4) แนวทางปฏิบัติเรื่องการดำเนินการเมื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนมีสภาพผิดไปจากสภาพปกติของตลาด เมื่อเกิดเหตุการณ์ซื้อขายหลักทรัพย์ผิดปกติไปจากสภาพปกติของตลาด บริษัทจะต้องพยายามหาสาเหตุที่จะมาตอบเหตุการณ์ที่ไม่ปกติที่เกิดขึ้นนี้ให้ได้ โดยมีหลักในการพิจารณาเป็นหัวข้อดังนี้

- หากภาวะการซื้อขายที่ผิดปกติเกิดขึ้นเนื่องจากบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลสารสนเทศให้กับประชาชนไปแล้วเมื่อไม่นานมานี้ และความผิดปกติของราคาหลักทรัพย์เกิดจากผลของข้อมูลข่าวสารที่ประกาศออกไป ทางบริษัทไม่จำเป็นต้องออกประกาศใดเพิ่มขึ้นอีก

- หากภาวะการซื้อขายที่ผิดปกติเกิดขึ้นเนื่องจากมีการรั่วไหลของข่าวสารออกมาจากบริษัท บริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่ทำให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติให้กับประชาชนนั้นโดยทันที

- หากภาวะการซื้อขายที่ผิดปกติเกิดขึ้นเนื่องจากมีข่าวลือไม่ว่าจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม บริษัทจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดไว้ในเรื่องการแก้ไขข่าวลือและข่าวสารนั้นให้ถูกต้อง

- หากบริษัทไม่ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ราคาการซื้อขายหลักทรัพย์ผิดปกติไปจากตลาด บริษัทควรออกประกาศให้ประชาชนทราบว่าไม่มีแผนการดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่ยังไม่เปิดเผยซึ่งอาจมีผลกระทบกับความผิดปกติของราคาหลักทรัพย์นั้น

5) แนวทางปฏิบัติเรื่องการเปิดเผยในเชิงส่งเสริมที่ไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำในลักษณะที่ตลาดหลักทรัพย์ถือว่าไม่มีเหตุอันสมควรและบริษัทไม่ควรกระทำ ได้แก่

- การออกประกาศอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการที่สำคัญของบริษัทและการประกาศเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ของบริษัทที่ยังอยู่ในขั้นของการพัฒนา

- การส่งเสริมให้ผู้วิเคราะห์หรือผู้รายงานข่าวทางการเงินเขียนบทวิเคราะห์ให้กับบริษัทโดยที่ทางบริษัทออกค่าใช้จ่ายในการประชุมหรือเลี้ยงรับรองให้

- การแถลงข่าวหรือออกประกาศทางสื่อต่าง ๆ โดยให้ข่าวในลักษณะเป็นความจริงด้านเดียวหรือไม่เสมอภาคกัน

- การออกโฆษณาเกี่ยวกับบริษัทหรือผลิตภัณฑ์ของบริษัทในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมให้ราคาหลักทรัพย์ดีขึ้น

6) แนวทางปฏิบัติเรื่องการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศภายใน คำว่าบุคคลภายใน หมายถึง บุคคลที่สามารถล่วงรู้สารสนเทศภายในที่สำคัญของบริษัทก่อนที่จะมีการประกาศหรือเผยแพร่ออกสู่ประชาชนภายนอกซึ่งบุคคลที่จัดว่าเป็นบุคคลภายในได้แก่ ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมการบริหารบริษัท กรรมการบริษัท พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท

บุคคลภายในควรละเว้นการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ความได้เปรียบจากข้อมูลภายใน ควรจะรอจนกว่ามีประกาศออกสู่ประชาชนทั่วไปก่อนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง หรืออาจถึง 48 ชั่วโมงในกรณีที่ข่าวสารนั้นยังไม่ได้เผยแพร่ออกไปในวงที่กว้างพอ นอกจากนั้นยังห้ามบุคคลภายในซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงเวลาก่อนการเผยแพร่งบการเงินหรือข้อมูลการดำเนินงานที่สำคัญของบริษัท

ผู้ที่มีอำนาจในการรายงานสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนมีจำนวน 2 ท่าน คือผู้บริหารระดับสูง 1 ท่าน และกรรมการของบริษัทอีก 1 ท่าน ในกรณีที่บุคคลทั้งสองเดินทางไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศซึ่งไม่สะดวกในการติดต่อ บริษัทจะต้องแต่งตั้งผู้มีอำนาจแทนเป็นการชั่วคราวพร้อมทั้งระบุระยะเวลาที่ทำการแทน และในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจในการรายงานสารสนเทศบริษัทจะต้องแจ้งให้กับทางตลาดหลักทรัพย์ทราบโดยทันที

การจัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจของแต่ละกลุ่ม

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดบริษัทจดทะเบียนอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม 7 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีหมวดธุรกิจต่าง ๆ และในแต่ละหมวดธุรกิจมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกันซึ่งแสดงโครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมแหละหมวดธุรกิจได้ตารางที่ 2.1 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2552 (ออนไลน์))

ตารางที่ 2.4 โครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ

กลุ่มอุตสาหกรรม		**หมวดธุรกิจ**
1.เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO)	AGRI	ธุรกิจการเกษตร
	FOOD	อาหารและเครื่องดื่ม
2.สินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP)	FASHION	แฟชั่น
	HOME	ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน
	PERSON	ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์
3.วัตถุดิบสินค้าอุตสาหกรรม (INDUS)	AUTO	ยานยนต์
	IMM	วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร
	PAPER	กระดาษและวัสดุการพิมพ์
	PETRO	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์
	PKG	บรรจุภัณฑ์
4.อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	CONMAT	วัสดุก่อสร้าง
	PFUND	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์
	PROP	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

กลุ่มอุตสาหกรรม		หมวดธุรกิจ
5.ทรัพยากร	ENERG	พลังงานและสาธารณูปโภค
(RESOURC)	MINE	เหมืองแร่
6.บริการ	COMM	พาณิชย์
(SERVICE)	HELTH	การแพทย์
	MEDLA	สื่อและสิ่งพิมพ์
	PROF	บริการเฉพาะกิจ
	TOURISM	การท่องเที่ยวและสันทนาการ
	TRANS	ขนส่งและโลจิสติกส์
7.กลุ่มเทคโนโลยี	ETRON	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
(TECH)	ICT	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.7 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิรดา นวลประดิษฐ์ (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยความสามารถในการทำกำไรของบริษัทวัดจากผลตอบแทนตามเกณฑ์คงค้าง ได้แก่อัตราผลตอบแทนกำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนจากกำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของเจ้าของ และกำไรส่วนเกินของบริษัทวัดได้จากผลต่างระหว่างกำไรที่เกิดขึ้นจริงและกำไรปกติ งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามหลายตัวโดยใช้ Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) และใช้วิธีการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบสองประชากรโดยใช้พารามิเตอร์ตามวิธี T-test ควบคู่ไปกับการทดสอบสมมติฐานโดยไม่ใช้พารามิเตอร์ตามวิธี Mann Whitney U test การทดสอบทั้งหมดใช้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรที่เป็นการวัดผลการดำเนินงานตามปกติของกิจการหรือกิจกรรมหลักของกิจการเทียบกับยอดขาย แต่ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์ใน

ทิศทางเดียวกันกับการวัดผลการดำเนินงานที่รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ถาวร กำไรขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ถาวรหรือเงินลงทุนฯลฯ และค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรส่วนเกินของกิจการ

ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล (2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมกับผลการเนินงานและกระแสเงินสดในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543-2547 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยผลการดำเนินงานในอนาคตวัดจากการเปลี่ยนแปลงของกำไร (ขาดทุน) สุทธิก่อนหักดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่าย ส่วนกระแสเงินสดในอนาคตวัดจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภทคือ (1) สถิติเชิงพรรณนา เป็นการทดสอบข้อมูลให้อยู่ในรูปของการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในอนาคตขององค์กรด้วยการวัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คงค้าง และค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์กับกระแสเงินสดในอนาคตขององค์กรด้วยการวัดผลการดำเนินตามเกณฑ์เงินสด

ชุติมา ธัชยะพงษ์ (2552) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาในครั้งนี้ตัวแทนในการวัดคุณภาพกำไรประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 2 อัตราส่วน คือ (1) ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Index: OCI) และ (2) อัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow Adequacy: CFA)

จากผลการศึกษาพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไรซึ่งวัดโดยอัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow Adequacy:CFA) เพียงอัตราส่วนเดียว

ชลธิชา นาคะวิสุทธิ์ (2547) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องค่าความนิยมว่า เมื่อมีการขายกิจการออกไปโดยผู้ซื้อได้จ่ายเงินซื้อในราคาที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินค้าทั้งหมดของกิจการ เนื่องจากแน่ใจในคุณภาพและชื่อเสียงที่มีมาช้านานของกิจการ ส่วนต่างของเงินที่ผู้ซื้อจ่ายสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมเรียกว่า ค่าความนิยม นั่นเอง

ค่าความนิยมในทางบัญชีจัดเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทที่ไม่สามารถระบุได้ (Unidentifiable Intangible Assets) ซึ่งหมายถึง สินทรัพย์ที่กิจการไม่สามารถระบุแยกต่างหากออก

จากสินทรัพย์อื่นได้หรือไม่สามารถนำไปขายแยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่นได้ ต้องขายไปพร้อมสินทรัพย์อื่นหรือขายไปพร้อมกับกิจการ ค่าความนิยมอาจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะด้วยกันก็คือ เกิดขึ้นภายในกิจการเองหรือเกิดจากการซื้อกิจการภายนอกดังนี้

1. ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากภายในกิจการ (Internally generated goodwill)

ค่าความนิยมประเภทนี้เกิดขึ้นจากการที่กิจการประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ผลการดำเนินงานจะอยู่ในระดับที่โดดเด่นกว่ากลุ่มธุรกิจในประเภทเดียวกัน ซึ่งมีหลายปัจจัยเช่น คุณภาพของสินค้าหรือการให้บริการยอดเยี่ยมเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกัน หรือมีทีมของผู้บริหารที่ดีเลิศทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายกว่ากลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน สำหรับค่าความนิยมประเภทนี้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้กำหนดไว้ว่า กิจการต้องไม่รับรู้ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในเป็นสินทรัพย์ เนื่องจากรายจ่ายที่เกิดขึ้นไม่ถือเป็นทรัพยากรที่สามารถระบุได้ภายใต้การควบคุมของกิจการและกิจการไม่สามารถวัดมูลค่าต้นทุนของค่าความนิยมดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ ผลต่างระหว่างราคาตลาดของกิจการกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิที่สามารถระบุได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่อกิจการซึ่งผลต่างดังกล่าวไม่สามารถถือเป็นตัวแทนของราคาทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกิจการ

2. ค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการ (Goodwill arising from business combinations)

ค่าความนิยมประเภทนี้เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจโดย (Purchase Method) ซึ่งมาตรฐานการบัญชีของไทยฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจ ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ กล่าวคือ กรณีที่กิจการยอมจ่ายเงินซื้อกิจการอื่นมาในราคาที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้หรือหนี้สินที่ระบุได้ ณ วันที่ซื้อกิจการ เนื่องจากคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตคืนจากผลผลิตของสินทรัพย์ที่ระบุได้จะเกิดขึ้นเมื่อสินทรัพย์ที่ระบุได้ต่าง ๆ ทำงานสอดคล้องสัมพันธ์กันทำให้ระโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ได้รับโดยรวมสูงกว่าผลรวมของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ได้จากการทำงานของสินทรัพย์แยกจากกันค่าความนิยมจากการซื้อกิจการสามารถคำนวณได้ดังนี้

ค่าความนิยม = ต้นทุนการซื้อกิจการ - มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ*

*มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ = มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ซื้อ– มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินที่ระบุได้ที่ซื้อ

การรับรู้ การวัดมูลค่าและการแสดงรายการค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการกิจการจะต้องรับรู้ค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่กิจการซื้อธุรกิจด้วยมูลค่าของต้นทุนการซื้อส่วนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้เฉพาะส่วนที่เป็นของผู้ซื้อ ณ

วันที่ซื้อกิจการ และต้องแสดงรายการเป็นสินทรัพย์ในงบดุลด้วยราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่า

การตัดจำหน่ายค่าความนิยม กิจการต้องตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละงวดบัญชีอย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ที่ได้ประมาณไว้ของค่าความนิยมนั้น โดยให้สันนิษฐานก่อนว่าอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมต้องไม่เกิน 20 ปี นับจากวันที่ค่าความนิยมนั้นสามารถให้ประโยชน์ได้และต้องเริ่มต้นตัดจำหน่ายค่าความนิยมเมื่อค่าความนิยมนั้นสามารถให้ประโยชน์ สำหรับวิธีการตัดจำหน่ายค่าความนิยมต้องเป็นวิธีที่สะท้อนถึงรูปแบบของประโยชน์จากค่าความนิยมนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และกิจการต้องรับรู้ค่าตัดจำหน่ายในแต่ละงวดเป็นค่าใช้จ่าย กิจการจะต้องมีการทบทวนระยะเวลาและวิธีการตัดจำหน่ายค่าความนิยมอย่างน้อยปีละครั้งทุกวันสิ้นปีบัญชี และต้องเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการตัดจำหน่ายในแต่ละงวดเป็นค่าใช้จ่ายกิจการจะต้องมีการทบทวนระยะเวลาและวิธีการตัดจำหน่ายค่าความนิยมอย่างน้อยปีละครั้งทุกวันสิ้นปีบัญชี และต้องเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการตัดจำหน่ายค่าความนิยมหากอายุการให้ประโยชน์ที่คาดไว้ของค่าความนิยมนั้นแตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญจากที่เคยประมาณไว้ในอดีต และกิจการต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการตัดจำหน่ายเพื่อให้สะท้อนถึงรูปแบบที่เปลี่ยนไปหากลักษณะของรูปแบบที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากค่าความนิยมนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญผลของการเปลี่ยนแปลงทั้งสองประเภทนั้นถือเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี จะต้องมีการปรับปรุงค่าตัดจำหน่ายสำหรับงวดปัจจุบันและงวดอนาคต ในส่วนของค่าเผื่อการด้อยค่าของรายการค่าความนิยมนั้นเนื่องจากค่าความนิยมไม่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เป็นอิสระจากสินทรัพย์อื่น ดังนั้นจึงไม่สามารถกำหนดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของค่าความนิยมได้ หากมีข้อบ่งชี้ที่แสดงว่าค่าความนิยมอาจเกิดการด้อยค่ากิจการต้องกำหนดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดซึ่งค่าความนิยมนั้นรวมอยู่และนำมูลค่าดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับราคาตามบัญชีของหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด

ในการเลิกใช้และการจำหน่ายค่าความนิยมนั้น กิจการต้องตัดบัญชีค่าความนิยมออกจากงบดุลเมื่อกิจการจำหน่ายค่าความนิยมหรือเมื่อกิจการคาดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากการนำสินทรัพย์มาใช้ประโยชน์ หรือจำหน่ายในภายหลังและต้องรับรู้ผลต่างระหว่างจำนวนเงินสุทธิที่ได้รับจากการเลิกใช้หรือจำหน่ายค่าความนิยมกับราคาตามบัญชีของค่าความนิยมนั้นเป็นรายการกำไรหรือรายการขาดทุนในงบกำไรขาดทุนทันทีที่เกิดขึ้น ค่าความนิยมที่กิจการเลิกใช้และถือไว้เพื่อรอจำหน่ายต้องแสดงด้วยราคาตามบัญชี ณ วันที่กิจการเลิกใช้สินทรัพย์นั้น

การแสดงรายการในงบการเงิน กิจการต้องแสดงรายการค่าความนิยมตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนและแสดงบัญชีค่าความนิยมเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนใน

งบดุลต่อจากรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ด้วยราคาทุนหักด้วยค่าความนิยมตัดจำหน่ายสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่า สำหรับในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินนั้นตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนกิจการจะต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ในงบการเงิน

1. อายุการให้ประโยชน์หรืออัตราการตัดจำหน่าย

2. วิธีการตัดจำหน่าย

3. ราคาตามบัญชีก่อนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ณ วันต้นงวดและสิ้นงวด

4. รายการแต่ละบรรทัดที่แสดงในงบกำไรขาดทุนซึ่งได้รวมค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

5. การกระทบยอดระหว่างราคาตามบัญชี ณ วันต้นงวดกับราคาตามบัญชี ณ วันสิ้นงวดที่แสดงถึงรายการต่อไปนี้

5.1 จำนวนเงินของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เพิ่มขึ้นโดยแสดงสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นภายในแยกต่างหากจากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกิดจากการรวมธุรกิจ

5.2 จำนวนเงินของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เลิกใช้หรือจำหน่าย

5.3 จำนวนเงินของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงระหว่างงวดอันเกิดจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ซึ่งรับรู้หรือกลับบัญชีโดยตรงไปยังส่วนของเจ้าของตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีเรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์

5.4 รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุนระหว่างงวดตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีเรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์

5.5 รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่กลับบัญชีไปยังงบกำไรขาดทุนในระหว่างงวดตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีเรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์

5.6 ค่าตัดจำหน่ายที่รับรู้ในระหว่างงวด

5.7 ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิที่เกิดจากการแปลงค่างบการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ

5.8 การเปลี่ยนแปลงอื่นที่เกิดขึ้นกับราคาตามบัญชีในระหว่างงวด

Degryse (2001) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารในแง่มุมของการเป็นเจ้าหนี้กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยทำการเก็บข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในประเทศนอร์เวย์ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2522-2538 วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อศึกษาว่าการจัดหาเงินทุนของกลุ่มตัวอย่างโดยการกู้ยืมจากธนาคารซึ่งมีตั้งแต่หนึ่งแห่งเป็นต้นไป

จะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทหรือไม่ ในกระบวนการศึกษาได้กำหนดให้อัตราผลตอบแทนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) เป็นตัวแปรตามและกำหนดให้ยอดขาย หนี้สิน ค่าความนิยม และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น ๆ เป็นตัวแปรอิสระ จากผลการศึกษาได้ให้ข้อสรุปว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการกู้ยืมจากธนาคารจำนวน 2 แห่งจะมีความสามารถในการทำกำไรสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการกู้ยืมจากธนาคาร 1 แห่ง

Chauvin และ Hirschey (1994) เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ในมูลค่าของค่าความนิยมที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร (Profitability) และมูลค่าของกิจการ (The Market of the Firm) ซึ่งวัดด้วยมูลค่าหุ้นสามัญในตลาดทุน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของฐานข้อมูล Compustat ในช่วงปี ค.ศ. 1989 - 1991 จำนวน 2,693 บริษัท งานวิจัยได้แสดงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ค่าความนิยม ความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าของกิจการด้วยราคาหลักทรัพย์ที่มีบทบาทในการประเมินมูลค่ากิจการด้านเศรษฐศาสตร์จากการใช้ข้อมูลบัญชีโดยระบุถึงสิ่งที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดค่าความนิยมขึ้นภายในกิจการคือ ค่าโฆษณา (Advertising) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R & D) ส่วนแบ่งทางการตลาดของกิจการ (Market Share) และสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ (Tangible & Intangible Assets) ที่ช่วยเสริมสร้างค่าความนิยมขึ้น ซึ่งค่าความนิยมที่เกิดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลและความสัมพันธ์กับกำไรในงวดปัจจุบัน (Net Income) ที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าตลาดของกิจการอีกด้วย เพื่อให้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นสามารถเปรียบเทียบกันได้ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิต และกลุ่มบริการ จึงกำหนดอัตราการเจริญเติบโต (Growth) ค่าความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Beta) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Leverage) และกลุ่มอุตสาหกรรม (Industry Group) เป็นตัวแปรควบคุมเพื่อลดความผันผวนและความแตกต่างจากการดำเนินงานในแต่ละธุรกิจ

ผลการศึกษาโดยวิเคราะห์จากสมการถดถอยเชิงพหุพบว่าความความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าของกิจการเป็นอย่างดี โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความนิยมมากที่สุด คือจำนวนค่าโฆษณา และค่าใช้จ่ายในการวิจัยพัฒนา นอกจากนี้ความมีอิทธิพลของค่าความนิยมดังกล่าวไม่แตกต่างกันใน 2 กลุ่มอุตสาหกรรม

McCarthy และ Schneider (1995) ได้ศึกษาถึงการตอบสนองของตลาดต่อมูลค่าค่าความนิยมที่แสดงอยู่ในหมวดสินทรัพย์ของงบดุลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา ช่วงปี ค.ศ. 1988 - 1992 พบว่าค่าความนิยมที่แสดงในงบดุลมีสัดส่วนมากถึง 3-46 % ของสินทรัพย์รวม โดยมาตรฐานการบัญชีจองสหรัฐอเมริกา (U. S. GAAP) จากมาตรฐานความคิดเห็นของคณะกรรมการฉบับที่ 16-17 (APB Opinions No. 16-17) ให้เปิดเผยมูลค่าและตัดจำหน่ายอย่างมีระบบเป็นเวลา 40 ปี และมีผลต่อกำไรและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตขององค์กร เกิดการตอบสนองต่อตลาดทุนและนักลงทุนจากมูลค่าของค่าความนิยมที่เกิดขึ้นดังกล่าวซึ่งได้วิเคราะห์ด้วย

สมการถดถอยเชิงพหุผ่านตัวแบบของ Feltham และ Ohlson เพื่อหาความสัมพันธ์ของมูลค่าตลาดในส่วนของผู้ถือหุ้นกับมูลค่าสินทรัพย์รวมของกิจการโดยแยกออกเป็น 2 ตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรอธิบาย คือ สินทรัพย์ทั้งหมดที่ไม่รวมค่าความนิยมและค่าความนิยมของกิจการ ภายใต้สมมติฐาน 2 ข้อ คือ (1) ตลาดทุนจะให้ความสำคัญกับค่าความนิยมที่รายงานและมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่ากิจการหรือไม่ และ (2) ค่าความนิยมนั้นจะมีนัยสำคัญต่อตลาดทุนที่ไม่แตกต่างจากสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ของกิจการ

ผลการวิจัยพบว่า ค่าความนิยมความสัมพันธ์เชิงบวกตามนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่าของกิจการ ณ ช่วงเวลานั้น แต่ไม่ได้มีความสำคัญมากนักเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ดังนั้น McCarthy และ Schneider จึงเสนอแนะต่อไปว่าตลาดทุนควรเล็งเห็นความสำคัญในมูลค่าของค่าความนิยมที่นำมาแสดงไว้เช่นเดียวกับสินทรัพย์ตัวอื่น ๆ เพื่อนำค่าความนิยมดังกล่าวมาประเมินถึงมูลค่าตลาดของกิจการได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

Jennings et al. (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยมกับมูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการที่เกิดจากการรวมธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ.1982-1988 จำนวน 259 บริษัท โดยกล่าวถึงความสำคัญของค่าความนิยมว่าเป็นมูลค่าที่แสดงถึงผลประโยชน์ (กำไร) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและควรนำเสนอไว้ในงบดุลด้วยมูลค่าที่เหมาะสม งานวิจัยของ Jenning et al. ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์และลักษณะใกล้เคียงกับงานวิจัย ของ McCarthy และ Schneider (1995) ข้างต้น ซึ่งทำการวิเคราะห์ผ่าน Market Model โดยแยกออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีที่มีรากฐานมาจากงบดุล (The Balance Sheet Issue) ได้วิเคราะห์ถึงความมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่ไม่รวมค่าความนิยมกับค่าความนิยมของกิจการว่ามีความสัมพันธ์กับมูลค่าหุ้นสามัญในตลาดทุนหรือไม่ โดยทำการควบคุมองค์ประกอบของสินทรัพย์สุทธิประเภทอื่น ๆ คือ ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ในการวิเคราะห์ผ่านสมการถดถอยเชิงพหุจากผลการวิจัยในวิธีนี้พบว่าค่าความนิยมกับส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญในตลาดทุนมีระดับความสัมพันธ์เชิงบวกกันอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา(U.S. GAAP) ในขณะนั้น บ่งชี้ได้ว่านักลงทุนให้ความสำคัญต่อมูลค่าของค่าความนิยมที่นำเสนอโดยเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่พวกเขาจะได้รับในอนาคต

2. วิธีที่มีรากฐานมาจากงบกำไรขาดทุน (The Income Statement Issue) เป็นการแยกการวิเคราะห์ขององค์ประกอบจากกำไรที่คาดหวังในอนาคต (Expected Future Earnings) ออกเป็น กำไรที่คาดหวังในอนาคตที่ไม่รวมส่วนของมูลค่าตัดจำหน่ายค่าความนิยมกับมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยม (Goodwill Amortization) อีกทั้งยังระบุตัวแปรควบคุม คือองค์ประกอบของกำไรทางบัญชีที่มี

ผลมาจากค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร (Depreciation Expense) ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Risk) และการเติบโตขององค์กรในอนาคต ซึ่งวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนในส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ผ่านการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุเช่นเดียวกัน ให้ผลการวิจัยว่ามูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญในตลาดไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยม เพราะมูลค่าตัดจำหน่ายของค่าความนิยมที่เกิดขึ้นในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อมูลค่าของกิจการในตลาดทุน หากแต่มูลค่ากิจการดังกล่าวที่ลดลงนั้นเป็นผลมาจากการปรับลดของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Actual Rate) มากกว่าอัตราการตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการเพิ่มหรือลดของมูลค่ากิจการ (Equity Value) ส่วนหนึ่งมีผลมาจากความเชื่อมั่นของนักลงทุนจากความสามารถสร้างกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการและมูลค่าของค่าความนิยมซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งทรัพยากรในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ได้ลดลงไปตามมูลค่าตัดจำหน่ายตามบัญชีออกไปในสายตาของนักลงทุน ณ เวลานั้น

Henning, Lewis และ Shaw (2000) ได้ศึกษาถึงมูลค่าขององค์ประกอบของค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์ (Market Price) และผลตอบแทน (Returns) จากกลุ่มตัวอย่างของฐานข้อมูล Compustat จำนวน 1,578 บริษัท ในระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 - 1994 ซึ่งองค์ประกอบของค่าความนิยมนั้นจะยึดตามมาตรฐานข้อตกลงของมาตรฐานความคิดเห็นฉบับที่ 16 (APB Opinion No. 16) ที่ได้ทำการแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบแต่ Henning ได้ทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบของค่าความนิยมใหม่เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์และคำนวณแยกเป็น 4 ตัวแปรอธิบาย ได้ดังนี้

1.ส่วนเกินที่เกิดขึ้นระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับมูลค่าตามบัญชีของกิจการของผู้ถูกซื้อ (Writeup of the target firm’s assets)

2. มูลค่ากิจการของผู้ถูกซื้อเพื่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Going Concern)

2.1 อัตราผลตอบแทนเกินปกติของกิจการผู้ถูกซื้อก่อนวันรวมกิจการ (Synergy)

2.2 ส่วนที่เหลือจากมูลค่าความนิยมที่เกิดขึ้นของกิจการผู้ถูกซื้อ (Residual) รวมถึงได้กำหนด มูลค่าตามบัญชีของหุ้น มูลค่ายอดรวมของค่าความนิยมและหนี้สินรวมเป็นตัวแปรควบคุมเพื่อใช้ขจัดความแตกต่างของข้อมูลในแต่ละกิจการที่จะนำมาวิเคราะห์ให้ผลลัพธ์สามารถเปรียบเทียบกันได้

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของค่าความนิยม คือ มูลค่ากิจการผู้ถูกซื้อ(Going Concern) อัตราผลตอบแทนเกินปกติของผู้ถูกซื้อ (Synergy) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ และผลตอบแทนของกิจการภายหลังการรวมธุรกิจแต่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อส่วนที่เหลือจากมูลค่าของค่าความนิยมที่เกิดขึ้น (Residual) เนื่องจากนักลงทุน

คาดการณ์ถึงผลตอบแทนส่วนเกินที่จะได้รับภายหลังจากการซื้อหรือรวมธุรกิจไปแล้วมูลค่าของส่วนที่เหลือ (Residual) ในค่าความนิยมจึงไม่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

Ghosh (2001)ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจภายหลังจากการควบรวมกิจการ จากฐานข้อมูลรายชื่อบริษัทที่ทำการควบรวมและซื้อกิจการ (Mergers and Acquisitions Lists: M&A) ในปี ค.ศ. 1981 - 1995 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 กิจการออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะการรวมธุรกิจ จัดได้ 3 กลุ่ม คือ การซื้อโดยใช้เงินสด (Cash Acquisition) การซื้อโดยใช้หุ้นทุน (Stock Acquisition) และการรวมแบบผสมทั้งเงินสดและหุ้นทุน (Mixed Acquisition)

2. แบ่งตามลักษณะความยินยอมของผู้ถูกซื้อธุรกิจ ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การรวมแบบบังคับ (Opposed) และการรวมแบบสมัครใจ (Friendly)

3. แบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อธุรกิจ ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ความสัมพันธ์กับผู้ซื้อธุรกิจ (Related) และกลุ่มที่ไม่มีความสัมพันธ์ (Non-related)

การศึกษาผ่านการแบ่งกลุ่มดังกล่าวทั้ง 3 แบบ โดยทำการวัดประสิทธิภาพของกิจการด้วยการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Δ CFO)ซึ่งแยกส่วนประกอบออกเป็นการเติบโตของยอดขาย (Δ Sales Growth) และการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Δ Expenses) เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการรวมกิจการ ภายใต้สมมติฐานว่า ภายหลังการรวมกิจการนั้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน โดยมีการเพิ่มกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่ากระแสเงินสดมีระดับการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่งบอกได้ถึงความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายหลังการรวมธุรกิจโดยการเพิ่มขึ้นของกระแสเงินสดเกิดจากการเติบโตของยอดขายมากกว่าการลดต้นทุนในการดำเนินงาน และมีความสัมพันธ์กับการแบ่งตามลักษณะการซื้อธุรกิจแบบใช้เงินสด(Cash Acquisition) มากที่สุด แต่ในทางตรงกันข้ามกระแสเงินสดจะลดลงสำหรับการซื้อกิจการด้วยหุ้นทุน (Stock Acquisition) การควบรวมแบบสมัครใจ (Friendly) เพราะเป็นการรวมเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ มากกว่า เช่น การรวมเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการขยายช่องทางทางการค้านั้น นอกจากนี้กิจการผู้ถูกซื้อจะไม่คำนึงถึงกำไรที่ได้จากผลผนึก (Synergistic Gain) ของการรวมธุรกิจเท่าใดนัก เพราะปัจจุบันได้มีมาตรการในเรื่องบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) มาช่วยในการประเมินและรักษาประสิทธิภาพของธุรกิจเอาไว้

Teitel (2001)ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของส่วนเกินที่เกิดจากการรวมธุรกิจ (Acquisition Premium) กับมูลค่าตลาด (Market Value) และผลการดำเนินงานในอนาคต (Future Firm Performance) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการรวมธุรกิจในช่วงปี ค.ศ. 1987 - 1997จำนวน 871 บริษัท การศึกษาจะเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การรวมธุรกิจแบบวิธีการซื้อธุรกิจ (Purchase Method) และวิธีรวมส่วนได้เสีย (Pooling of Interests Method) ภายใต้สมมติฐานว่า กลุ่มที่ใช้วิธีบันทึกบัญชีแบบการซื้อธุรกิจนั้นจะมีมูลค่าตลาดและผลการดำเนินงานในอนาคตดีกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีแบบรวมส่วนได้เสีย ส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจซึ่งเป็นตัวแปรอิสระจะทำการแยกผ่านองค์ประกอบของค่าความนิยมที่ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจซึ่งเป็นตัวแปรอิสระจะทำการแยกผ่านองค์ประกอบของค่าความนิยมที่ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจ เช่น เดียวกันตามมาตรฐานความคิดเห็นฉบับที่ 16 (APB Opinion No. 16) ที่ได้ประกาศเอาไว้ 6 องค์ประกอบ โดยจัดกลุ่มองค์ประกอบของค่าความนิยมขึ้นใหม่เป็น 3 ตัวแปรอิสระ คือ

1. ส่วนเกินที่ขึ้นระหว่างมูลค่ายุติกรรมกับมูลค่าตามบัญชีของกิจการของผู้ถูกซื้อ (Write-up of target firm's assets and going concern)

2. อัตราผลตอบแทนเกินปกติของกิจการผู้ถูกซื้อ (Synergy)

3. ส่วนที่เหลือจากมูลค่าของค่าความนิยมที่เกิดขึ้น ของกิจการผู้ถูกซื้อ (Residual) การทดสอบผ่านการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ ซึ่งกำหนดตัวแปรควบคุมที่ประกอบด้วย อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (Market per Book Ratio) มูลค่าตลาด ณ ปีที่ซื้อ(Market Value) ลักษณะอุตสาหกรรม (Type of Industry) และอัตราส่วนหนี้รวม ต่อสินทรัพย์รวม (Leverage)

ผลการวิจัย คือ วิธีบันทึกบัญชีตามวิธีซื้อกิจการสามารถสะท้อนถึงราคาหุ้นและผลการดำเนินงานของกิจการในอนาคตซึ่งเป็นตัวแปรตามได้ดีกว่าการบันทึกบัญชีตามวิธีรวมส่วนได้เสีย และอัตราผลตอบแทนที่เกินปกติของกิจการผู้ถูกซื้อ (Synergy) จากส่วนเกินจากการซื้อธุรกิจตามการแบ่งผ่านองค์ประกอบของค่าความนิยมนั้น ได้มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานในอนาคตและกระแสเงินสดในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อ ธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.2550 - 2552 โดยตัวแทนในการวัดความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 5 อัตราส่วน คือ (1) อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) (2) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) (3) อัตราส่วนกำไรสุทธิ(Net Profit Margin) (4) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Returnon Investment) (5) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity) โดยเนื้อหาในบทนี้มีดังต่อไปนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2) เครื่องมือวิจัย
3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
4) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่แสดงรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจตามวิธีซื้อธุรกิจ (Purchase method) ไว้ในงบดุลหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในช่วงปี พ.ศ.2550 - 2552 โดยมีวิธีการคัดเลือกประชากรโดยไม่รวมบริษัทต่อไปนี้

1) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ หน่วยลงทุน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ได้แก่ หมวดธนาคาร หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ และหมวดประกันชีวิต เนื่องจากในประเทศไทยธุรกิจเหล่านี้มีกฎหมายเฉพาะกำกับดูแลที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ธุรกิจเหล่านี้มีความแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ

2) บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการเนื่องจากมีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงและต้องอยู่ภายใต้ฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

ดังนั้นขอบเขตประชากรซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามวิธีการคัดเลือกประชากรมีดังนี้

ประชากรปี พ.ศ.2550 มีจำนวน	72	บริษัท
ประชากรปี พ.ศ.2551 มีจำนวน	83	บริษัท
ประชากรปี พ.ศ.2552 มีจำนวน	88	บริษัท
รวม	243	

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

จากขอบเขตประชากรได้ตัดบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีข้อมูลตัวแปรไม่สมบูรณ์ ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2552 ออกไป ทำให้มีกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากรปี พ.ศ.2550 มีจำนวน	69	บริษัท
ประชากรปี พ.ศ.2551 มีจำนวน	69	บริษัท
ประชากรปี พ.ศ.2552 มีจำนวน	70	บริษัท
รวม	208	

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น ได้รวบรวมข้อมูลค่าความนิยม (Goodwill) ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น กำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) ยอดขายสุทธิ (Net Sales) กำไรจากการดำเนินงาน (Income from operations) กำไรสุทธิ (Net income) สินทรัพย์รวม (Total assets) ส่วนของผู้ถือหุ้น (Total Stockholder equity) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเหล่านี้คืองบการเงินที่ถูกจัดทำและนำเสนอต่อสาธารณชนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประเภทและหมวดอุตสาหกรรม (Type of Industry) เก็บจากฐานข้อมูลอิเลคทรอนิกส์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรฉบับนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ส่วนใหญ่ คือ ฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์จาก www.sec.or.th โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ วันสิ้นงวดบัญชีในปีนั้น ๆ

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลมาทำการประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการรวบรวม วิเคราะห์ และสรุป ลักษณะเบื้องต้นของข้อมูล โดยข้อมูลของตัวแปรอิสระซึ่งหมายถึงค่าความนิยม จากการรวมธุรกิจ และตัวแปรตามซึ่งหมายถึง อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) อัตรากำไรจาก การดำเนินงาน (Operating Profit Margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจาก การลงทุน (Return on Investment : ROI) และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) จากนั้นข้อมูลต่างๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์ขั้นต้นในรูปแบบของข้อมูลเพื่ออธิบาย ลักษณะเบื้องต้นของตัวแปรประกอบด้วยค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมด (Mean) ค่ามัธยฐานของข้อมูล (Median) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation)

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มา ทำการวิเคราะห์ในขั้นสูงเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับ ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งใช้วิธี การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis: MMRA) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ตัว จากการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดลองคือค่าความนิยม (Goodwill) จากการรวม ธุรกิจ ตัวแปรตามคือ ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งประกอบไปด้วยอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment : ROI) และอัตราผลตอบแทนจาก ส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE)

3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการทำกำไรโดยใช้ (One-way ANOVA) เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างกันของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ 7 กลุ่ม อุตสาหกรรม ประกอบไปด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่ม วัตถุดิบสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากรกลุ่มบริการ และกลุ่ม เทคโนโลยี เพื่อทดสอบความแตกต่างความสามารถในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรมว่ามี ความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งประกอบด้วย ค่าความนิยม (Goodwill) เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return On Investment : ROI) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) เป็นตัวแปรตาม โดยในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการประมวลผลเพื่อหาความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไร ดังกล่าวผ่านโปรแกรมประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ สามารถจำแนกแนวทางการวิเคราะห์และประมวลผล ข้อมูลออกเป็น 3ประเภท คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอในเรื่องของการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนของข้อมูลค่าความนิยมที่เป็นตัวแปรอธิบาย รวมถึงอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรตาม

2. สถิติเชิงอนุมาน เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานตามที่ตั้งไว้ว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของถือหุ้น

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรมด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการทำกำไรโดยใช้ (One - way ANOVA)เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างกันของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราความสามารถในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบไปด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มวัตถุดิบสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างกลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยี โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทั้ง 3 ประเภทข้างต้น ตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นเชิงพรรณนา

การรวบรวมข้อมูลค่าความนิยมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2550 – 2552 ในตารางที่ 4.1 แสดงถึงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกจากประชากรที่เป็นจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนหุ้นสามัญของตลาดหลักทรัพย์ฯ ในช่วงปีดังกล่าว จำนวน 1,321 ข้อมูล โดยยกเว้นบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ (Rehabilitation) จำนวน 131 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 9.91 บริษัทกลุ่มธุรกิจการเงิน (Financials) จำนวน 186 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 14.08 และบริษัทที่ไม่ได้มีรอบบัญชีสิ้นสุด 31 ธันวาคม จำนวน 55 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.16 ของข้อมูลบริษัทที่จดทะเบียนหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามลำดับ เพราะมีระเบียบข้อบังคับ กิจกรรมทางการเงินกิจกรรมการดำเนินงาน รวมถึงรูปแบบการนำเสนองบการเงินที่แตกต่างไปจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทำให้กลุ่มดังกล่าวขาดความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมที่จะใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายปี

รายการ	ปี			รวม	
	2550	**2551**	**2552**	**จำนวน**	**%**
บริษัทที่จดทะเบียนหุ้นสามัญ	391	455	475	1,321	100
หัก บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ	43	51	37	131	9.91
บริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน	58	62	66	186	14.08
บริษัทที่ไม่มีรอบบัญชีสิ้นสุด 31 ธันวาคม	16	18	21	55	4.16
บริษัทที่เป็นกลุ่มประชากร	274	324	352	950	71.92
บริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	69	69	70	208	15.74

เพราะฉะนั้นบริษัทที่เป็นประชากรในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน950ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 71.92 ของข้อมูลบริษัทฯ โดยพบบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจในงบการเงินเพื่อเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในปี 2550 - 2552 มีจำนวน 208 ข้อมูลที่ปรากฏรายการค่าความนิยมมีชื่อบัญชีที่ทำการเปิดเผยรายการค่าความนิยมดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ชื่อบัญชีที่ทำการปิดเผยรายการค่าความนิยม

ชื่อบัญชี	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	%
ค่าความนิยม	147	70.67
ส่วนเกินเงินลงทุนที่สูงกว่ามูลค่าตามบัญชี	40	19.23
ส่วนเกินมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนในบริษัทย่อย	12	5.77
เงินลงทุนในบริษัทย่อยส่วนที่เกินมูลค่าสุทธิตามบัญชี	7	3.37
ส่วนเกินของราคาทุนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ	2	0.96
รวม	208	100.00

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่แสดงรายการค่าความนิยมไว้ในชื่อบัญชีค่าความนิยม จำนวน 147 กลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 70.67 ของบริษัทที่มีการนำเสนอรายการค่าความนิยมและเลือกมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ยังพบชื่อบัญชีที่มีความหมายเช่นเดียวกับค่าความนิยมในชื่อ ส่วนเกินเงินลงทุนที่สูงกว่ามูลค่าตามบัญชี ที่กลุ่มตัวอย่างได้เปิดเผยไว้ภายใต้ชื่อบัญชีนี้เป็นอันดับรองลงมาจำนวน 40 กลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.23 ของจำนวนบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนอีก 21 กลุ่มตัวอย่างที่เหลือได้ใช้ชื่อบัญชีในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ส่วนเกินมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนในบริษัทย่อย เงินลงทุนในบริษัทย่อยส่วนที่เกินมูลค่าสุทธิตามบัญชี และส่วนเกินของราคาทุนที่สูงกว่ามูลค่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ เป็นต้น

นอกจากนี้ลักษณะการเปิดเผยมูลค่าของค่าความนิยมนั้นก็มีความแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน โดยมีรูปแบบการเปิดเผยตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.3 คือ

ตารางที่ 4.3 ลักษณะการเปิดเผยรายการค่าความนิยม

หัวข้อ	งบการเงิน					
	งบแสดงฐานะการเงิน		หมายเหตุประกอบงบการเงิน		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	63	30.28	72	34.62	135	64.90
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	15	7.21	42	20.19	57	27.40

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หัวข้อ	งบการเงิน					
	งบแสดงฐานะการเงิน		หมายเหตุประกอบงบการเงิน		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สินทรัพย์อื่น	9	4.33	7	3.37	16	7.70
รวม	87	41.82	121	58.18	208	100.00

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่เปิดเผยรายการค่าความนิยมไว้ในลักษณะสินทรัพย์ไม่มีตัวตนจำนวน 135 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 64.90 และยังเปิดเผยไว้ในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน กับสินทรัพย์อื่น

ผู้วิจัยได้การแจกแจงกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มและหมวดอุตสาหกรรมตามสำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดเอาไว้ โดยจำแนกตามปีที่ศึกษาตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มและหมวดอุตสาหกรรมจำแนกรายปี

กลุ่มและหมวดอุตสาหกรรม	ปี			รวม
	2550	2551	2552	
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร				
1.1 หมวดธุรกิจการเกษตร	4	5	5	14
1.2 หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	8	7	7	22
รวม	12	12	12	36
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค				
2.1 หมวดของใช้ในครัวเรือน	3	2	2	7
2.2 หมวดอัญมณีและเครื่องประดับ	4	5	5	14
2.3 หมวดเวชภัณฑ์และเครื่องสำอางค์	1	1	1	3
2.4หมวดสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	1	1	1	3
รวม	9	9	9	27

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

กลุ่มและหมวดอุตสาหกรรม	ปี			รวม
	2550	2551	2552	
3. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม				
3.1 หมวดเคมีภัณฑ์และพลาสติก	1	1	1	3
3.2 หมวดเครื่องมือและเครื่องจักร	1	1	1	3
3.3 หมวดบรรจุภัณฑ์	1	1	1	3
3.4 หมวดเยื่อกระดาษและกระดาษ	1	1	1	3
3.5 หมวดยานพาหนะและอุปกรณ์	1	1	1	3
รวม	5	5	5	15
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง				
4.1 หมวดวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง	3	2	2	7
4.2 หมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	3	4	4	11
รวม	6	6	6	18
5. กลุ่มทรัพยากร				
5.1 หมวดพลังงาน	3	3	3	9
5.2 หมวดหมวดเหมืองแร่	2	2	2	6
รวม	5	5	5	15
6. กลุ่มบริการ				
6.1 หมวดพาณิชย์	5	4	4	13
6.2 หมวดบันเทิงและสันทนาการ	2	2	2	6
6.3 หมวดการแพทย์	3	3	3	9
6.4 หมวดโรงแรมและบริการการท่องเที่ยว	1	1	1	3
6.5 หมวดการพิมพ์และสิ่งพิมพ์	2	3	3	8
6.6 หมวดขนส่งและโลจิสติกส์	4	4	4	12
6.6 หมวดคลังสินค้าและไซโล	2	2	2	6
6.7 หมวดบริการเฉพาะกิจ	1	1	1	3
รวม	20	20	20	60

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

กลุ่มและหมวดอุตสาหกรรม	ปี			รวม
	2550	2551	2552	
7. กลุ่มเทคโนโลยี				
7.1 หมวดสื่อสาร	4	3	4	11
7.2 หมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	3	4	4	11
7.3 หมวดชิ้นส่วนอิเลคทรอนิกส์	5	5	5	15
รวม	12	12	13	37
รวมกลุ่มตัวอย่างจาก 7 อุตสาหกรรม	69	69	70	208

เมื่อจำแนกข้อมูลออกตามกลุ่มและหมวดอุตสาหกรรมช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2552 ในภาพรวม พบว่ากลุ่มบริการมีจำนวนข้อมูลค่าความนิยมมากที่สุดคือ 60 ข้อมูล เนื่องจากมีหมวดย่อยภายในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 7 หมวด จึงทำให้มีบริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทนี้มีอยู่จำนวนมากเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ รองลงมาคือกลุ่มเทคโนโลยี มีจำนวนข้อมูลจำนวน 37 ข้อมูล และกลุ่มเกษตรและอาหารและกลุ่มเทคโนโลยี มีข้อมูลค่าความนิยมจำนวน 36 ข้อมูลเป็นอันดับที่สามใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม

หากพิจารณาตามหมวดอุตสาหกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่าในหมวดอาหารและเครื่องดื่มมีจำนวนข้อมูลค่าความนิยมมากที่สุด จำนวน 22 ข้อมูล ถัดมาคือหมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 15 ข้อมูล พบจำนวนข้อมูลค่าความนิยมที่มีเป็นอันดับสามคือหมวดธุรกิจการเกษตร และหมวดอัญมณีและเครื่องประดับ มีจำนวน 14 ข้อมูลเท่ากัน

ในตารางที่ 4.5 เป็นการสรุปสถิติเชิงพรรณนาของค่าความนิยม เพื่อศึกษาถึงสัดส่วนค่าความนิยมที่แสดงไว้เป็นหนึ่งบัญชีในยอดสินทรัพย์รวม โดยต้องการให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้ระหว่างอุตสาหกรรมมากกว่าการนำเสนอด้วยจำนวนค่าความนิยมสุทธิทั้งจำนวนดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับข้อมูลให้อยู่ในรูปสัดส่วนร้อยละของค่าความนิยมเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมโดยแสดงค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละปีที่ทำการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.5 สถิติเชิงพรรณนาของค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจำแนกตามปี

กลุ่มอุตสาหกรรม	ปี 2550 (n = 69)				ปี 2551 (n = 69)				ปี 2552 (n = 70)			
	Min	**Max**	**Mean**	**S.D.**	**Min**	**Max**	**Mean**	**S.D.**	**Min**	**Max**	**Mean**	**S.D.**
1.เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	.0004	.0672	.0152	.0212	.0002	.2114	.0285	.0596	.0002	.2217	.0300	.0621
2. สินค้าอุปโภคบริโภค	.0001	.0841	.0230	.0324	.0000	.0841	.0179	.0280	.0000	.0319	.0093	.0117
3.วัตถุดิบสินค้าอุตสาหกรรม	.0039	.0934	.0357	.0402	.0023	.0459	.0131	.0186	.0028	.0841	.0329	.0400
4. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	.0001	.0672	.0194	.0277	.0000	.1317	.0301	.0514	.0000	.1317	.0298	.0507
5. ทรัพยากร	.0005	.0934	.0335	.0422	.0137	.3973	.0987	.1671	.0155	.0313	.0224	.0069
6. บริการ	.0001	.0934	.0220	.0316	.0003	.2915	.0496	.0874	.0001	.2585	.0494	.0788
7. เทคโนโลยี	.0001	.0394	.0230	.0317	.0004	.2709	.0419	.0780	.0002	.3001	.0478	.0853
รวม	**.0052**	**.5381**	**.1718**	**.2270**	**.0169**	**1.4292**	**.2798**	**.4901**	**.0188**	**1.0593**	**.2216**	**.3355**

* เกิดจากการปัดเศษทศนิยมของ 0.00004

โดยที่ n = จำนวนชุดข้อมูล

Min = ค่าต่ำสุด Max =ค่าสูงสุด

Mean = ค่าเฉลี่ย S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากข้อมูลในตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความแตกต่างในอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมค่อนข้างมาก โดยค่าต่ำสุดของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมเท่ากับร้อยละ 0.00004 ของสินทรัพย์รวมซึ่งเป็นของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคและอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในปี พ.ศ. 2550 และ ปี พ.ศ.2551 สำหรับค่าสูงสุดของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ที่ ร้อยละ 0.3973ของสินทรัพย์รวมเป็นของบริษัทในกลุ่มทรัพยากรในปี พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับค่าความนิยมที่ในอดีตบริษัทจะบันทึกค่าความนิยมโดยตรงเป็นสำรองในส่วนของเจ้าของ โดยบริษัทใช้วิธีการปรับย้อนหลังตั้งค่าความนิยมกลับเป็นสินทรัพย์ในงบดุลและตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรง ประกอบกับในปีเดียวกันนั้นบริษัทก็มีค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจเพิ่มขึ้น จึงทำให้บริษัทมีรายการค่าความนิยมเป็นจำนวนมาก เมื่อทำการวิเคราะห์อัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมโดยภาพรวมของกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค วัตถุดิบสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีค่าค่อนข้างต่ำและใกล้เคียงกันในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา โดยมีค่าลดลงเล็กน้อยเมื่อระยะเวลาผ่านไปอันเนื่องมาจากการตัดจำหน่ายค่าความนิยมตามอายุการให้ประโยชน์ ทั้งนี้ขนาดตัวอย่างของทั้งสามกลุ่มก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก การเปลี่ยนแปลงของขนาดตัวอย่างเกิดขึ้นจากการที่บริษัทได้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมจนหมดมูลค่าหรือเกิดจากการที่บริษัทมีการซื้อหุ้นทุนเพื่อควบคุมกิจการส่งผลให้เกิดค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจขึ้น หรืออาจเป็นกรณีที่บริษัทมีรายการค่าความนิยมอยู่ก่อนแล้วและเพิ่งถูกถอนออกจากการจัดให้อยู่ในกลุ่มบริษัทฟื้นฟูกิจการกลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้จัดได้ว่ามีจำนวนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ

สำหรับในส่วนของกลุ่มบริการ เทคโนโลยี โดยรวมแล้วค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ และกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งมีขนาดตัวอย่างค่อนข้างน้อยคือ กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากจำนวนบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้มีปริมาณน้อยเช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมในแต่ละปีค่อนข้างแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร		N	Min	Max	Mean	S.D.
ตัวแปรอิสระ	Goodwill/TA	208	0.00	0.39	0.03	0.06
ตัวแปรตาม	Gross Profit Margin	208	0.09	77.69	23.07	15.02
	Operating Profit Margin	208	0.06	92.33	14.15	16.58
	Net Profit Margin	208	0.03	95.15	11.39	15.34
	Return on Investment	208	0.03	30.83	7.36	5.38
	Return on Equity	208	0.04	80.43	13.84	11.24

* ค่าต่ำสุดของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมซึ่งมีค่า 0.00 เกิดจากการปัดเศษทศนิยมของ 0.0004

โดยที่ n = จำนวนชุดข้อมูล Min = ค่าต่ำสุด

Max = ค่าสูงสุด Mean = ค่าเฉลี่ย

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เมื่อพิจารณาข้อมูลของตัวแปรอิสระนั่นคือ อัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม (Goodwill/TA) ในตารางที่ 4.6 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 208 ข้อมูลนั้น มีค่าเฉลี่ยค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ที่ร้อยละ 0.03 ในขณะที่ค่าต่ำสุดของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเพียงร้อยละ 0.0004 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางปฏิบัติในการรายงานค่าความนิยมในประเทศสหรัฐอเมริกาของ Duvall et al.(1992) พบว่าค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ที่ร้อยละ 6.9 และ 69.9 ของสินทรัพย์รวมตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีค่าสูงกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยรายละเอียดการตัดจำหน่ายค่าความนิยมในหมายเหตุประกอบงบการเงิน และระยะเวลาที่ใช้ในการตัดจำหน่ายโดยส่วนใหญ่อยู่ที่ 10 ปี

ในส่วนของตัวแปรตาม อันได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ตามปรากฏในตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาที่ค่อนข้างแตกต่างกันโดยสามารถสรุปผลเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ ถือเป็นอัตราส่วนแสดงความสามารถของบริษัทในการเปลี่ยนแปลงยอดขายให้เป็นกำไรในขั้นต่าง ๆเพื่อให้

ทราบว่าบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรแบบต่าง ๆ มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับยอดขาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรขั้นต้นเท่ากับร้อยละ 23.07 แสดงว่ากิจการมีอัตรากำไรขั้นต้นคิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 23.07 ของยอดขายถ้ามีเปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยสูงยิ่งดี ส่วนอัตรากำไรจากการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.5 แสดงว่ากิจการมีกำไรจากการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 14.5 ของยอดขาย และอัตรากำไรสุทธิมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.39 แสดงว่ากิจการมีกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละ 11.39 ของค่าขาย ซึ่งค่าเฉลี่ยกำไรสุทธิมีค่าต่ำกว่ากำไรจากการดำเนินงานเนื่องจากถูกปรับด้วยดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้

ส่วนที่สอง เป็นอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งสองอัตราส่วนนี้วัดประสิทธิภาพของบริษัทในการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์และผลตอบแทนที่ให้แก่ส่วนของเจ้าของ ผลตอบแทนจากเงินลงทุนหรือผลตอบแทนจากสินทรัพย์แสดงถึงจำนวนกำไรกับระดับการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมด

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาในส่วนที่สองนั้น ค่าเฉลี่ยในอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนได้ร้อยละ 7.36 แสดงว่าสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่ก่อให้เกิดกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละ 7.36 ซึ่งอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนนั้นล้วนแต่เป็นการวัดผลการดำเนินงานโดยเทียบกับการลงทุนในสินทรัพย์รวม เมื่อสินทรัพย์รวมของบริษัทมีมูลค่าสูงแล้วจึงมีผลทำให้หนี้สินและส่วนของเจ้าของก็มีมูลค่าสูงเช่นกัน ซึ่งอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนนั้นล้วนแต่เป็นการวัดผลการดำเนินงานโดยเทียบกับการลงทุนในสินทรัพย์รวม หนี้สินระยะยาว หรือการลงทุนในส่วนของเจ้าของทั้งสิ้น และเมื่อการลงทุนในสินทรัพย์ หนี้สินระยะยาว หรือการลงทุนในส่วนของเจ้าของทั้งสิ้น และเมื่อการลงทุนในสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของมีมูลค่าสูงย่อมส่งผลให้อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนมีค่าต่ำลง

ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากส่วนของเจ้าของวัดผลตอบแทนต่อส่วนของเจ้าของ (หุ้นสามัญ+หุ้นบุริมสิทธิ) ได้ร้อยละ 13.84 เป็นการวัดว่าส่วนของผู้ถือหุ้นก่อให้เกิดกำไรร้อยละ 13.84 ซึ่งถ้าทั้ง 2 อัตราส่วนนี้ มียอดเพิ่มขึ้นแสดงว่าบริษัทมีการการปรับปรุงดีขึ้นนั่นเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเชิงพรรณนาในส่วนของค่าความนิยม อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรไปแล้วนั้น ในลำดับต่อไปจะเป็นการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยสถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามหลายตัวโดยวิธี Multivariate Multiple Regression Analysis (MMRA)

4.2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

4.2.1. การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA) เป็นการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามมากกว่า 2 ตัว เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้คือ

สมมติฐานที่ 1 H_1 : ค่าความนิยมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรขั้นต้น

สมมติฐานที่ 2 H_2 : ค่าความนิยมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรจากการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 3 H_3 : ค่าความนิยมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิ

สมมติฐานที่ 4 H_4 : ค่าความนิยมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

สมมติฐานที่ 5 H_5 : ค่าความนิยมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของค่าความนิยมที่มีต่ออัตราความสามารถในการทำกำไร

ตัวแปร	R	R^2	Adjusted R^2	b	$S.E._{est}$	β	t	Sig
Gross Profit Margin	0.630	66.65	66.45	32.978	17.081	0.133	1.931	0.055
Operating Profit Margin	0.351	47.72	47.52	10.238	19.012	0.037	0.539	0.591
Net Profit Margin	0.281	51.65	51.25	17.018	17.568	0.067	0.969	0.334
Return On Investment : ROI	0.586	15.80	15.60	3.647	6.168	0.041	0.591	0.555
Return On Equity : ROE	0.506	61.96	61.76	37.032	12.647	0.200	2.928	0.004*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่ :

R คือ ค่าแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

R Square คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)

Adjusted R Square คือ ค่า R Square ที่มีการปรับแก้ให้เหมาะสมใช้ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย

B คือ แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวพร้อมทั้งค่าคงที่เพื่อนำมาใช้ในการสร้าสมการพยากรณ์ Std. Error of the Estimate คือ ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระ ($S.E._{est}$)

Beta คือ การแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน สำหรับสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานค่า t และ Sig. คือ ค่าสถิติทีและค่าความน่าจะเป็น (Sig.) ของการทดสอบ t สำหรับทดสอบตัวแปรอิสระ เพื่อพยากรณ์ว่า ถ้าค่า t มีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญ (หรือค่า Sig. มีค่าน้อยหรือเท่ากับระดับนัยสำคัญที่กำหนด) แสดงว่า สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ได้

1. ทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรขั้นต้น ในตารางที่ 4.7 ปรากฏว่าค่าความนิยมสามารถพยากรณ์อัตรากำไรขั้นต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.055 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.630 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{Adj}) เท่ากับ 66.45 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E._{est}$) เท่ากับ 17.081 สามารถทำนายได้ 32.978

ค่านัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติเท่ากับ 0.055 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05 จึงปฏิเสทสมมติฐาน กล่าวคือค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรขั้นต้น

2. ทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรจากการดำเนินงาน ในตารางที่ 4.7 ปรากฏว่าค่าความนิยมสามารถพยากรณ์อัตรากำไรจากการดำเนินงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.591 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.351 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{Adj}) เท่ากับ 47.72 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E._{est}$) เท่ากับ 19.012 สามารถทำนายได้ 10.238

ค่านัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติเท่ากับ 0.591 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05 จึงปฏิเสทสมมติฐาน กล่าวคือค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรจากการดำเนินงาน

3. ทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตรากำไรสุทธิ ในตารางที่ 4.7 ปรากฏว่าค่าความนิยมสามารถพยากรณ์อัตรากำไรสุทธิได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.334 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.281 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{Adj}) เท่ากับ 51.65 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E._{est}$) เท่ากับ 17.568 สามารถทำนายได้ 17.018

ค่านัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติเท่ากับ 0.334 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05จึงปฏิเสทสมมติฐาน กล่าวคือค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิ

4. ทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment : ROI)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ในตารางที่ 4.7 ปรากฏว่าค่าความนิยมสามารถพยากรณ์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.555 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.586 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{Adj}) เท่ากับ 15.60 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E._{est}$) เท่ากับ 6.168 สามารถทำนายได้ 3.647

ค่านัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติเท่ากับ 0.555 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05จึงปฏิเสธสมมติฐาน กล่าวคือค่าความนิยมไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

5. ทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ในตารางที่ 4.7 ปรากฏว่าค่าความนิยมสามารถพยากรณ์อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.004 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.506 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{Adj}) เท่ากับ 61.76 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S.E._{est}$) เท่ากับ 12.647 สามารถทำนายได้ 37.032

ค่านัยสำคัญของการทดสอบทางสถิติเท่ากับ 0.004 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานได้ กล่าวคือค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

4.2.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม

เป็นการทดสอบผลต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถในการทำกำไรระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่มได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น และอัตรากำไรสุทธิ ของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม

ตารางที่ 4.8 ค่าสถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรระหว่างอัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ ใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรระหว่างอัตรากำไรสุทธิจำแนกตาม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=208)					
	อัตรากำไรขั้นต้น		อัตรากำไรสุทธิ			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig (2-tailed)
1. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	17.848	11.880	7.065	7.964	9.629	**0.000***
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	21.480	9.585	6.345	3.838	8.273	**0.000***
3. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	14.590	4.748	12.120	14.229	0.692	**0.000***
4. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	19.852	20.274	19.133	29.993	0.099	**0.000***
5. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มทรัพยากร	31.915	23.380	18.439	15.249	3.649	**0.003***
6. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มบริการ	26.875	15.547	12.249	15.842	4.621	**0.000***
7. การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเทคโนโลยี	24.584	12.602	11.008	13.66	6.010	**0.000***
เฉลี่ยรวม 22.449		14.002	12.337	14.39	4.710	**0.003***

โดยที่ :

1. การวิเคราะห์หรือการทดสอบค่าที (t-test) เป็นการทดสอบผลต่างของค่าเฉลี่ยอัตราความสามารถในการทำกำไรระหว่างกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่อัตรากำไรขั้นต้นและอัตรากำไรสุทธิของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรมต่ออัตราความสามารถในการทำกำไรที่นำมาวิเคราะห์ว่ามีความแตกต่างกัน

หรือไม่ สำหรับในที่นี้ได้พิจารณาจากค่า Sig.(2-tailed) กล่าวคือ ถ้าอัตราความสามารถในการทำกำไรของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน ค่า Sig.(2-tailed) จะน้อยกว่า α หรือเขียนว่า Sig.(2-tailed) $<\alpha$ (ในตารางข้างบนได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ ซึ่งหมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) แต้ถ้าอัตราความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ค่าSig.(2-tailed) จะมากกว่าหรือเท่ากับ α หรือเขียนว่า Sig.(2-tailed) $>\alpha$ หรือ Sig.(2-tailed) = α (ในตารางข้างบน ได้ใส่เครื่องหมาย^{ns} ไว้ซึ่งหมายถึง non significantไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

2. tคือ ค่าสถิติที่คำนวณได้จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

3. Sig.(2-tailed) คือ ค่าความน่าจะเป็นในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน (หมายถึงข้อคิดเห็นหรือข้อความที่ใช้เป็นฐานของการหาเหตุผลของการวิจัย) ในกรณีนี้หมายถึง แตกต่างหรือไม่แตกต่าง

4. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกัน ในที่นี้กำหนดให้ α=0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ เท่ากัน 0.05 หรือ 95%

5. * คือ ความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน (Sig.(2-tailed) $<\alpha$)

6. ^{ns} คือความสามารถในการทำกำไรของ 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน(Sig. (2-tailed)$>\alpha$)

ผลจากการวิเคราะห์ตารางที่ 4.8 เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรมกับอัตรากำไรขั้นต้นและกำไรสุทธิ (1) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (2) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (3) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มวัตถุดิบ และสินค้าอุตสาหกรรม (4) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (5) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มทรัพยากร (6) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรกลุ่มบริการ (7) การเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรกลุ่มเทคโนโลยี ปรากฏดังนี้

1. ความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่าแตกต่างกันโดยค่า Sig.(2-tailed) น้อยกว่า α(ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

2. ความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค พบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

3. ความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มวัตถุดิบ และสินค้าอุตสาหกรรมพบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

4. ความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างพบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

5. ความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มทรัพยากรพบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05)

6. ความสามารถในการทำกำไรกลุ่มบริการ พบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05)

7. ความสามารถในการทำกำไรกลุ่มเทคโนโลยี พบว่าแตกต่างกัน โดยค่า Sig. (2-tailed) น้อยกว่า α (ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05) ทั้งนี้ได้ใส่เครื่องหมาย * ไว้ในตาราง (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00) หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

ใน 2 อัตราคืออัตรากำไรขั้นต้น กับอัตรากำไรสุทธิ มีความแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารายการค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย3)เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรโดยมีแนวคิดว่าการซื้อธุรกิจ (Purchase Method) จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เช่น ช่วยในการลดต้นทุน กระจายความเสี่ยงเสริมสร้างสภาพคล่อง เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า สิทธิพิเศษทางการค้าหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้รับผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยจำนวนเงินที่ผู้รวมธุรกิจหรือผู้ซื้อยอมจ่ายไปเกินกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ของผู้ถูกรวมหรือผู้ขาย ณ วันซื้อกิจการ ภายใต้การรวมธุรกิจด้วยวิธีซื้อ (Purchase Method) นั้น ส่วนเกินที่เกิดขึ้นต้องรับรู้เป็นค่าความนิยมโดยแสดงไว้ภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบดุลและตัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบไม่เกิน 20 ปีตามมาตรฐานการบัญชีของไทยฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจที่ได้กำหนดไว้ในทางทฤษฎีบัญชี และระบุว่ามูลค่าความความนิยมที่ผู้ซื้อยอมจ่ายไปนั้นเป็นการคาดหวังถึงกำไรส่วนเกิน (Excess Earnings) หรือผลประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต (Expected Future Benefit) เพื่อต้องการทดสอบแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวจึงกำหนดสมมติฐานว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไร

สำหรับการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น กลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะในการดำเนินงานรวมถึงกฎระเบียบบังคับแตกต่างไปจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั่วไป เพื่อต้องการให้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาแสดงถึงความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมที่ดีของประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ โดยพบกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ต้องการศึกษาซึ่งมีการเปิดเผยมูลค่าความนิยมไว้ในงบการเงินในช่วงปี พ.ศ.2550 - 2552 จำนวนทั้งสิ้น 70 บริษัท คิดเป็น 208 ข้อมูล ทั้งนี้มีค่าความนิยม (GW) เป็นตัวแปรอธิบายที่สนใจศึกษา ที่ได้ปรับให้อยู่ภายใต้ฐานสินทรัพย์รวมของกิจการ เพื่อลดความแตกต่างและ

ความแปรปรวนในด้านขนาดของแต่ละกิจการ ส่วนตัวแปรตามคืออัตราความสามารถในการทำกำไร ที่ประกอบไปด้วย 1) อัตรากำไรขั้นต้น 2) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน 3) อัตรากำไรสุทธิ 4) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 5) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

การวิเคราะห์ผลทางสถิติ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แสดงผลในรูปของการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum : Min)ค่าสูงสุด (Maximum : Max) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และ (2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA)เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย และ(3) เปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการทำกำไร โดยใช้ (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างกันในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ของงานวิจัยในลำดับต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลค่าความนิยมและตัวแปรควบคุมอื่น ๆ ในช่วงปี พ.ศ.2550-2552 พบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น 208 ตัวอย่างโดยการเปิดเผยค่าความนิยมนั้นได้แสดงไว้ภายใต้ชื่อบัญชีที่หลากหลายกันไปที่มีความหมายเช่นเดียวกับชื่อบัญชีค่าความนิยม เช่น ส่วนเกินเงินลงทุนที่สูงกว่ามูลค่าตามบัญชี ส่วนเกินของราคาทุนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 70.67 จะแสดงไว้ในชื่อบัญชีค่าความนิยมภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) มากที่สุด โดยนิยมแสดงรายการค่าความนิยมไว้เป็นยอดรวมกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทอื่น ๆ และเปิดเผยรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือแสดงเป็นหนึ่งรายการไว้ในงบดุล ตามลำดับ จำนวนข้อมูลค่าความนิยมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีปริมาณใกล้เคียงกันในแต่ละปีโดยปริมาณข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างพบได้มากในอุตสาหกรรมกลุ่มบริการ เนื่องจากมีหมวดอุตสาหกรรมย่อย ๆ ที่อยู่ในกลุ่มนี้มากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทอื่น รองลงมาคือกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร และกลุ่มเทคโนโลยีตามลำดับ

การทดสอบสถิติเชิงพรรณนาของค่าความนิยมได้แสดงให้อยู่ในรูปของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม เพื่อต้องการแสดงถึงสัดส่วนของค่าความนิยมจากยอดสินทรัพย์รวมและให้ข้อมูลที่แสดงสามารถเปรียบเทียบกันได้ในแต่ละอุตสาหกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา โดยมีค่าความนิยมคิดเป็นสัดส่วนตั้งแต่ร้อยละ 0.00004 - 0.39730 ของสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยโดยประมาณ 0.1718 - 0.2798 ของสินทรัพย์รวม ผลการทดสอบสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรตาม พบว่าอัตรากำไร

ขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ ถือเป็นอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรแบบต่าง ๆ มากน้อยเมื่อเทียบกับยอดขาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรต่าง ๆ แล้วมีค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรขั้นต้นเท่ากับร้อยละ 23.07 ของยอดขายถ้ามีเปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยสูงยิ่งดี อัตรากำไรจากการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.5 ของยอดขาย อัตรากำไรสุทธิมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.39 ของยอดขาย ค่าเฉลี่ยในอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนร้อยละ 7.36 และค่าเฉลี่ยผลตอบแทนในส่วนของเจ้าของร้อยละ 13.84

ในส่วนของสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไรที่วัดได้จากอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ในส่วนของสถิติเชิงอนุมานเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรของ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการทำกำไรโดยใช้ (One-way ANOVA) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตรากำไรขั้นต้น และอัตรากำไรสุทธิ ทั้ง 2 อัตราส่วนนี้จะแสดงความสามารถของบริษัทในการเปลี่ยนแปลงของยอดขายให้เป็นกำไรในขั้นต่างๆพบว่าในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยีมีความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอภิปรายผลดังนี้

1.การศึกษารายการค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ค่าความนิยมจากกลุ่มตัวอย่าง 208 ตัวอย่าง ได้เปิดเผยไว้ภายในใต้ชื่อบัญชี ส่วนเกินเงินลงทุนที่สูงกว่ามูลค่าตามบัญชี ส่วนเกินของราคาทุนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ ส่วนใหญ่แสดงชื่อบัญชีค่าความนิยมภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) โดยนิยมแสดงรายการค่าความนิยมไว้เป็นยอดรวมกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทอื่นๆและเปิดเผยรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือแสดงเป็นหนึ่งรายการไว้ในงบดุล ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ Duvall et al (1992) พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่นิยม

แสดงรายการและมูลค่าของค่าความนิยมไว้ในงบแสดงฐานะการเงินมากกว่าการแสดงรายละเอียดไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือรายงานประจำปี

สัดส่วนของค่าความนิยมจากยอดสินทรัพย์รวมมีค่าเฉลี่ยโดยประมาณ 0.1718 - 0.2798 หากเทียบกับงานวิจัยในอดีตซึ่งทำการศึกษาถึงสัดส่วนดังกล่าวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกาของ Duvall et al (1992) ได้มีสัดส่วนค่าความนิยมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.3 ของสินทรัพย์รวม หรืองานวิจัยของ McCarthy และ Schneider (1995) ที่มีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 3 - 46 ของสินทรัพย์รวม จะเห็นได้ว่าปริมาณค่าความนิยมของกลุ่มบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกามีจำนวนมากและค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศไทย เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลต่อตลาดทุนในแต่ละประเทศให้มีความแตกต่างกันไป อีกทั้งมาตรฐานการบัญชีของไทย (TAS) ที่ยึดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) ยังได้มีแนวทางปฏิบัติในการกำหนดระยะเวลาตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่แตกต่างจากมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกาในฉบับเดิม (APB) เรื่อง การรวมธุรกิจ (Business Combinations) ที่ให้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมได้ภายใน 40 ปี แต่มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) กำหนดให้ตัดจำหน่ายได้เพียง 20 ปีเท่านั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อภิปรายผลดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานค่าความนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุ พหุตัวแปร (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMRA) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไรที่วัดได้จากอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ ศิรดา นวลประดิษฐ์ (2547) ว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจ โดยที่ผู้ซื้อยอมจ่ายต้นทุนในการซื้อมากกว่าสินทรัพย์สุทธิของกิจการผู้ขายนั้น จึงเป็นการคาดหวังผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มิใช่ตัวเงิน (Non-monetary Benefits) ภายหลังจากการรวมธุรกิจไปแล้ว เช่น การเพิ่มหรือขยายโอกาสทางการตลาด ศักยภาพในการผลิต เสริมสร้างแผนกกลยุทธ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถและทรัพยากรในด้านการบริหารการจัดการ ฯลฯ เพื่อให้กิจการดำรงอยู่ต่อไปได้ และเกิดความสามารถในการสร้างกำไรส่วนเกินในอนาคตจากการลงทุนร่วมกันตามที่ Beams, Brozovsky และ Shoulders (2001) Lewis และ Pendrill (2000) Keiso, Weygandt และ Warfield (2001) Baker, Lembke และ King (2002) ได้กล่าวไว้

ประกอบกับปัจจัยในการดำเนินงานของกิจการมิได้มีเพียงสินทรัพย์ที่มีตัวตนเท่านั้นหากแต่ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในหลังจากการซื้อกิจการไปแล้วไม่สามารถรับรู้ได้ตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

3. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไร ใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ที่วัดด้วยอัตรากำไรขั้นต้น และอัตรากำไรสุทธิ ซึ่งทั้ง 2 อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่จะแสดงความสามารถของบริษัทในการเปลี่ยนแปลงของยอดขายให้เป็นกำไรขั้นต่าง ๆ จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรมมีความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งอัตราความสามารถในการทำกำไรเป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการการทำกำไรของแต่ละบริษัท นักวิเคราะห์ทางการเงินมักใช้ในการวัดนี้ในผู้ประเมินผลประกอบการของบริษัท โดยพิจารณาจากยอดขาย สินทรัพย์ส่วนของผู้ถือหุ้น หุ้น หรือมูลค่าหุ้น กำไรเป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนใช้ในการลงทุนในกิจการหนึ่ง ๆ บริษัทที่มีผลประกอบการไม่ดี ไม่สามารถทำกำไรได้จะส่งผลให้ไม่สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากแหล่งทุนภายนอกได้ ผู้บริหารและเจ้าหนี้ทางการเงินก็สนใจในผลกำไรเช่นกันเพราะมันคือเครื่องสะท้อนถึงอนาคตของบริษัทและความพยายามในการหาเงินเพื่อชำระหนี้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายล้วนแล้วแต่ให้ความสนใจ ในการทำผลกำไรของบริษัท เพราะมันมีความสำคัญอย่างมากในการเพิ่มมูลค่าของบริษัทในอนาคต การวัดผลการทำกำไรของบริษัท หากเราจะดูจากงบการเงินเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอเพราะเราจะไม่สามารถตีความลงไปได้ลึกมากนัก การนำอัตรากำไรขอบริษัทมาช่วยในการวิเคราะห์จะช่วยให้สามารถมองภาพสถานการณ์ และการทำกำไรของบริษัทได้ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อธุรกิจกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยครั้งนี้ ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของค่าความนิยมสำหรับนำไปวิเคราะห์ หรือใช้ตัดสินใจในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากสินทรัพย์ประเภทอื่นที่ปรากฏในงบดุล เพราะค่าความนิยมมิได้เป็นเพียงผลต่างระหว่างต้นทุนที่จ่ายไปกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ ณ วันซื้อกิจการเท่านั้น แต่ยังสามารถแสดงถึงผลกำไรอนาคตกลับคืนสู่องค์กรตามทฤษฎีทางบัญชีหรืองานวิจัยในอดีตที่กล่าวไว้ด้วย

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวเนื่องในอนาคต

ผู้วิจัยได้ศึกษาเพียงมุมมองด้านความสัมพันธ์ของค่าความนิยมกับความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น เท่านั้น แต่ยังมีผลการดำเนินงานของกิจการที่วัดให้อยู่รูปแบบอื่น ๆ ที่ควรศึกษาในขั้นต่อไปว่ามีความสัมพันธ์กับค่าความนิยมที่แสดงไว้ในกลุ่มกิจการของประเทศไทยหรือไม่ เช่นราคาหลักทรัพย์ ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์เป็นต้น หรือศึกษาค่าความนิยมติดลบ (Negative Goodwill) กับความสามารถในการทำกำไรว่ามีทิศทางความสัมพันธ์เช่นเดียวกับค่าความนิยมที่เป็นบวกตามงานวิจัยฉบับนี้หรือไม่มูลค่าของค่าความนิยมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับค่าความนิยมที่เกิดขึ้นในธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่การยกเลิกการตัดจำหน่ายค่าความนิยมและให้ทำการทดสอบการด้อยค่าแทนนั้น อาจมีผลต่อกำไรสุทธิที่ได้หักค่าเผื่อการด้อยค่าจากวิธีการประเมินที่แตกต่างกันในแต่ละกิจการรวมถึงโอกาสในการบริหารจัดการกำไร (Earnings Management) อาจมีมากขึ้น ซึ่งข้อมูลกำไรสุทธิดังกล่าวมีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างยิ่ง จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรศึกษาต่อไปในอนาคต

บรรนานุกรม

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545. **การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลธิชา นาคาวิสุทธิ์. 2547. “ค่าความนิยม”, **วารสารนักบริหาร.** มหาวิทยาลัยกรุงเทพ : พิมพ์ลักษณ์.

ชุติมา ธัชยะพงษ์. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฏฐนันท์ กุลจิรัฐิติกาล. 2549. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต :บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม.**วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์.

ดุษฎี สงวนชาติ และ วรศักดิ์ ทุมมานนท์. 2550. **การบัญชีขั้นสูง1.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2551. “การสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต”, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://www.set.or.th/,** [สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2551]

ธารินี พงศ์สุพัฒน์. 2551. **การบัญชีขั้นสูง.** กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล.

ธัญญรัศม์ วศวรรณวัฒน์. 2554. **มาตรฐานการบัญชีไทย.** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2550. **มาตรฐานการบัญชีรวมเล่ม.** กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

พัชรินทร์ ไตรรัตน์รุ่งเรือง. 2552. **การบัญชีหนี้สินและส่วนของเจ้าของ.** มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. 2547. **ทฤษฎีการบัญชี.** กรุงเทพมหานคร : ทีพีเอ็นพรส.

วันฤดี สุขสงวน และคณะ. 2546. **การบัญชีบริหาร.** กรุงเทพมหานคร.

ศิรดา นวลประดิษฐ์. 2547. **ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมที่เกิดจากการรวมธุรกิจและความสามารถใน การทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัญฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรนานุกรม(ต่อ)

ศันสนีย์ สุริยเชิดชูสกุล. 2547. **ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมกับผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์**.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร กาญจนสุทธิแสง. 2548. **อัตราส่วนทางการเงิน : ตัวชี้วัดกลุ่มอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและตกแต่งและกลุ่มอุตสาหกรรมพาณิชย์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2551. **มาตรฐานการบัญชีเรื่อง การรวมธุรกิจ**. กรุงเทพ-มหานคร : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.

สมเดช โรจน์คุรีเสถียร. 2554. **การรวมกิจการ.** กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์.

อัญญา ขันธวิทย์. 2550. **การควบกิจการและการครอบงำกิจการ** . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อธิกา แรมวิโรจน์. 2548. **การศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนจากส่วนของเจ้าของและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ กับการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา : หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Chauvin, K. W. & Hirschey, M. 1994. Goodwill, Profitability, and the Market Value of the Firm. **Journal of Accountimg and Public Policy**.

Duvll, J. L., Robinson, J.R., & Thompson II. 1992. R. B. Can investors unravel the effects of goodwill accounting. **Accounting Horizons**.

George,C.R., & Norman,O.O. 1974. **Accounting for Goodwill.** New York : American Institute of Certified Public Accountants.

Ghosh, A. 2001. Does Operating Performance Really Improve Following Corporate Acquisitions. **Journal of Corporate Finance**.

McCarthy, M. G., & Schneider, D.K. 1995. Market Perception of Goodwill : Some Empirical Evidence. **Accounting and Business Research**.

Teital, K. 2001. The Association of Acquisition Premium with Market Value and Future Firm Operating Performance.Working Paper. **AAA Northeast Region Meeting**.

ภาคผนวก

ภาคผนวก : ตารางแสดงรายชื่อกลุ่มตัวอย่างหรือบริษัทที่ปรากฏรายการค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจในช่วงปี พ.ศ.2550-2552

ลำดับที่	รายชื่อบริษัทมหาชน จำกัด	ชื่อย่อ	ปี พ.ศ. ที่ใช้ศึกษาข้อมูล		
			2550	2551	2552
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (Agro & Food Industry) ประกอบด้วยหมวดธุรกิจการเกษตร หมวดอาหาร และเครื่องดื่ม					
1	จี เอฟ พี ที	GFPT	✓	✓	✓
2	บางกอกแร้นช์	RANCH	✓	✓	✓
3	ไทยลักซ์ เอ็นเตอร์ไพรส์	TLUXE	✓	✓	✓
4	สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	UPOIC	✓	✓	✓
5	ศรีตรังแอโกรอินดัสทรี	STA	✓	✓	✓
6	ล่ำสูง	LST	✓	✓	✓
7	เดอะ ไมเนอร์ ฟู้ด กรุ๊ป	MFG	✓	✓	✓
8	เพรซิเดนท์ไรซ์โปรดักส์	PR	✓	✓	✓
9	เอส แอนด์ พี ซินดิเคท	S&P	✓	✓	✓
10	ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์	TF	✓	✓	✓
11	ทิปโก้ฟูดส์ (ประเทศไทย)	TIPCO	✓	✓	✓
12	ไทยยูเนี่ยน โฟรเซ่น โปรดักส์	TUF	✓	✓	✓
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค(Consumer Products) ประกอบด้วย หมวดแฟชั่น หมวดของใช้ในครัวเรือน หมวดของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์					
13	โมเดอร์นฟอร์มกรุ๊ป	MODERN	✓	✓	✓
14	โพลีเพล็กซ์ (ประเทศไทย)	PTL	✓	✓	✓
15	เอส.แพ็ค แอนด์ พริ้นท์	SPACK		✓	✓
16	โปรเฟสชั่นแนล เวสต์ เทคโนโลยี (1999)	PRO	✓	✓	✓
17	เท็กซ์ไทล์เพรสทีจ	TPCORP	✓	✓	✓
18	โรงงานผ้าไทย	TTI	✓	✓	✓
19	ศรีไทยซุปเปอร์แวร์	SITHAI	✓	✓	✓
20	แจ๊กเจียอุตสาหกรรม(ไทย)	JCT	✓	✓	✓
21	เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์	S&J	✓	✓	✓

ลำดับที่	รายชื่อบริษัทมหาชน จำกัด	ชื่อย่อ	ปี พ.ศ. ที่ใช้ศึกษาข้อมูล		
			2550	2551	2552
กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (Industrials) ประกอบด้วย หมวดยานยนต์ หมวดเครื่องมือและเครื่องจักร หมวดกระดาษและวัสดุการพิมพ์ หมวดปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ หมวดบรรจุภัณฑ์					
22	อาปิโก ไฮเทค	AH	✓	✓	✓
23	ไทยเซ็นทรัลเคมี	TCCC	✓	✓	✓
24	ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์	TPC	✓	✓	✓
25	ยูนิ เวนเจอร์	UV	✓	✓	✓
26	แอลแคนแพ็คเกจจิ้ง สตรองแพ็ค	APSP	✓	✓	✓
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (Property & Construction) ประกอบด้วยหมวดวัสดุก่อสร้างหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์					
27	มิลเลนเนียม สตีล	MS	✓	✓	✓
28	ปูนซิเมนต์ไทย	SCC	✓	✓	✓
29	เอเซี่ยนพร็อพเพอร์ตี้	AP	✓	✓	✓
30	แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์	GOLD	✓	✓	✓
31	แนเชอรัล พาร์ค	N-PARK	✓	✓	✓
32	เพาเวอร์ไลน์ เอนจิเนียริ่ง	PLE	✓	✓	✓
กลุ่มทรัพยากร (Resources) ประกอบด้วย หมวดพลังงานและสาธารณูปโภค หมวดเหมืองแร่					
33	บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพฯ	BAFS	✓	✓	✓
34	จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก	EASTW	✓	✓	✓
35	ผลิตไฟฟ้า	EGCOMP	✓	✓	✓
36	ลานนา รีซอร์สเซส	LANNA	✓	✓	✓
37	ปตท.	PTT	✓	✓	✓
กลุ่มบริการ (Services) ประกอยด้วย หมวดพาณิชย์ หมวดบันเทิงและสันทนาการ หมวดการแพทย์ หมวดโรงแรมและบริการท่องเที่ยว หมวดการพิมพ์และสิ่งพิมพ์หมวดบริการเฉพาะกิจ หมวดขนส่งและโลจิสติกส์					
38	กรุงเทพฯดุสิตเวชการ	BGH	✓	✓	✓
39	โรงแรมเซ็นทรัลพลาซา	CENTEL	✓	✓	✓
40	ดุสิตธานี	DTC	✓	✓	✓
41	ลากูน่า รีสอร์ท แอนด์ โฮเท็ล	LRH	✓	✓	✓
42	เชียงใหม่รวมธุรกิจการแพทย์	CRM	✓	✓	✓

ลำดับที่	รายชื่อบริษัทมหาชน จำกัด	ชื่อย่อ	ปี พ.ศ. ที่ใช้ศึกษาข้อมูล		
			2550	2551	2552
43	บางกอก เซน ฮอสปิทอล	KH	✓	✓	✓
44	รถไฟฟ้ากรุงเทพ	BMCL	✓	✓	✓
45	โทริเซน ไทย เอเยนต์ซีส์	TTA	✓	✓	✓
46	ยูไนเต็ด แสตนดาร์ด เทอร์มินับ	UST	✓	✓	✓
47	บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์	BIGC	✓	✓	✓
48	ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น	CP7-11	✓	✓	✓
49	ล็อกซเล่ย์	LOXLEY	✓	✓	✓
50	ไมเนอร์ คอร์ปอเรชั่น	MINOR	✓	✓	✓
51	ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน	ROBINS	✓	✓	✓
52	ซีวีดี เอนเตอร์เทนเมนท์	CVD	✓	✓	✓
53	อีจีวี เอนเตอร์เทนเมนท์	EGV	✓	✓	✓
54	เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป	MAJOR	✓	✓	✓
55	อาร์.เอส.โปร โมชั่น	RS	✓	✓	✓
56	ทราฟฟิกคอร์นเนอร์โฮลดิ้งส์	TRAF	✓	✓	✓
57	ยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอร์เรชั่น	UBC	✓	✓	✓
กลุ่มเทคโนโลยี (Technology) ประกอบด้วย หมวดสื่อสาร หมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ หมวดชิ้นส่วนอิเลคทรอนิกส์					
58	แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส	ADVANCE	-	-	✓
59	สามารถคอร์ปอเรชั่น	SAMART	✓	✓	✓
60	ทรู คอร์ปอเรชั่น	TRUE	✓	✓	✓
61	เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย)	DELTA	✓	✓	✓
62	แมกเนคอมพ์ พรีซิชั่น เทคโนโลยี	MPT	✓	✓	✓
63	ซีเอส ล็อกซอินโฟ	CSL	✓	✓	✓
64	โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น	DTAC	✓	✓	✓
65	สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี	SAT	✓	✓	✓
66	ชิน คอร์ปอเรชั่น	SHIN	✓	✓	✓
67	สามารถ ไอ – โมบาย	SIM	✓	✓	✓
69	เอสวีโอเอ	SVOA	✓	✓	✓

ลำดับที่	รายชื่อบริษัทมหาชน จำกัด	ชื่อย่อ	ปี พ.ศ. ที่ใช้ศึกษาข้อมูล		
			2550	2551	2552
70	ทรู คอร์ปอเรชั่น	TRUE	✓	✓	✓
รวม			**69**	**69**	**70**

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางลัคนา พูลเจริญ
สำเร็จการศึกษา	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจการบัญชี จากมหาวิทยาลัยเกริก
สถานที่ทำงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่วิจัยชำนาญการ